Gemeente
ROZENDAAL

Programmabegroting 2027-2030

Voorwoord

Rozendaal staat voor uitdagingen

Voor u ligt de Programmabegroting 2027-2030. Dit is de eerste begroting van het nieuwe college van burgemeester en wethouders en de nieuwe raad, na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026. In deze Programmabegroting zien we dat de al enige jaren toenemende kostendruk voor alle drie programma's (Samenleving en Veiligheid, Ruimte en Leefomgeving en Bestuur en Organisatie) cumuleert naar een onhoudbare onbalans. We weten het structurele begrotingssaldo voor 2027 nog sluitend te krijgen. Dit door de algemene reserve aan te spreken, door te bezuinigen én door de Onroerend Zaakbelasting (OZB) verder te verhogen. Dit zijn in alle drie gevallen onwenselijke, maar onvermijdelijke maatregelen om thans preventief financieel toezicht door de provincie te voorkomen. Ondanks deze maatregelen weten we in de jaren 2028 tot en met 2030 geen structureel sluitend meerjarig financieel perspectief te presenteren. Wel willen we de dienstverlening aan inwoners in deze begrotingsperiode continueren en de belangrijkste beheersactiviteiten voor onze mooie groene omgeving continueren. Al met al is het daarom nodig om lasten te dekken door de inzet van de algemene reserve. Deze inzet van eenmalige middelen uit reserves loopt in de jaren na 2027 verder op, waardoor wij de komende jaren flink interen op onze reserves.

De begroting leidt tot het volgende meerjarenperspectief voor het saldo van (structurele) baten en lasten:

Meerjarenperspectief (N=Nadeel en V = Voordeel)						
(bedragen in €)	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Saldo van baten en lasten	485.575 N	631.846 N	1.167.242 N	851.594 N	782.365 N	641.376 N
Mutaties reserves (per saldo)	383.978 V	552.294 V	521.939 V	228.775 V	225.611 V	154.526 V
Geraamd resultaat	**101.596 N**	**79.552 N**	**645.303 N**	**622.819 N**	**556.753 N**	**486.851 N**
Verwachte afwijking 2026 o.b.v. tussentijdse cijfers (RIB, niet vastgesteld) *	-	441.500 N	-	-	-	-
Verwacht begrotingssaldo (incl. tussentijdse cijfers 2026) *	**101.596 N**	**521.052 N**	**645.303 N**	**622.819 N**	**556.753 N**	**486.851 N**
Structureel begrotingssaldo	**n.v.t.**	**-**	**220.431 N**	**534.283 N**	**468.167 N**	**474.815 N**

De organisatie van de gemeente Rozendaal

Tegen deze achtergrond wordt het voor de gemeentelijke organisatie steeds moeilijker om te voldoen aan de toenemende (wettelijke) taken en de hogere kwaliteitseisen die aan gemeenten worden opgelegd. Met een grote inzet, deskundigheid en betrokkenheid van het kleine personeelsbestand en het dagelijks bestuur worden de dagelijkse werkzaamheden en taken van een volwaardige gemeente uitgevoerd. De kwetsbaarheid hiervan zien wij echter ook terug in de vorm van een hoog ziekteverzuim en een groot personeelsverloop. Dat leidt steeds vaker tot een onwenselijk hoge werkdruk.

We zien ook dat we door tijdsdruk en werkdruk in de kernorganisatie te vaak ‘achter de feiten’ aanlopen en te weinig ‘in control’ zijn. Het is daarom belangrijk om de regie te kunnen terugpakken. Dat maakt investeren in een sterkere organisatie (verstevigde regie, dienstverlening en bedrijfsvoering) nodig, ook tegen de achtergrond van de ontwikkelingen van Rozendaal als gemeente. Een deel van die noodzakelijke investeringen is in deze begroting verwerkt.

Een beleidsarme begroting

In het coalitieakkoord van 2026 is aangegeven dat enkele thema’s doorgang moeten krijgen. Naast een voorzetting van acties om de organisatie wendbaarder en weerbaarder te maken zijn er ook belangrijke onderwerpen voor de Rozendaalse buitenruimte uitgewerkt in meerjarige plannen: het onderhoud van de bomen en het beheer en vervanging van de wegen. Ten aanzien van de duurzaamheidsopgaven (waaronder thema’s zoals klimaatadaptatie en -mitigatie) werken we ook door aan een voor Rozendaal passende aanpak.
Op deze wijze staan we niet stil, maar pakken we deze voor Rozendaalse inwoners belangrijke trajecten waar mogelijk toch op met inzet van éénmalige middelen. Door het ontbreken van middelen in meerjarig financieel perspectief is deze begroting naast de genoemde thema’s beleidsarm ingestoken. Voor nieuw beleid zijn namelijk geen middelen beschikbaar en al helemaal niet structureel.

Rozendaal gaat door

Het jaar 2027 zal in het teken staan van vinden van nieuwe antwoorden op de (financiële) toekomstbestendigheid van onze gemeente. De vraag ligt voor of de toekomst van Rozendaal als zelfstandige bestuurlijke entiteit mogelijk is. In alle gevallen blijft het streven om het unieke karakter van Rozendaal te behouden. Inwoners van Rozendaal voelen zich bevoorrecht om hier te mogen wonen en leven. Investeren in de toekomst van Rozendaal doen we dan ook sámen. Als we onze unieke Rozendaalse omgeving willen behouden, blijft investeren in de groene omgeving en de gemeenschapszin en samenredzaamheid van inwoners, ondernemingen, maatschappelijke organisaties, raad, college en de ambtelijke organisatie van belang. Daaraan hebben wij gewerkt in deze begroting.

Rozendaal, 13 oktober 2026

Namens het college van burgemeester en wethouders van Rozendaal,

Bas Pelgrum	Ingrid Timmer
Gemeentesecretaris	Burgemeester

Inhoudsopgave

VOORWOORD **2**

INHOUDSOPGAVE **4**

OPBOUW EN LEESWIJZER **7**

BELEIDSBEGROTING 2027 ..... **10**

BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN 11
PROGRAMMA 1: SAMENLEVING EN VEILIGHEID 13
Inleiding *14*
Beleidsdoel *14*
Wat willen we bereiken? *14*
Wat gaan wij daarvoor doen? *16*
Wat mag het kosten? *21*
Beleidsindicatoren *22*
Verbonden Partijen *23*
PROGRAMMA 2: RUIMTE EN LEEFOMGEVING 24
Inleiding *25*
Beleidsdoel *26*
Wat willen we bereiken? *26*
Wat gaan wij daarvoor doen? *30*
Wat mag het kosten? *33*
Beleidsindicatoren *33*
Verbonden Partijen *34*
PROGRAMMA 3: BESTUUR EN ORGANISATIE 35
Inleiding *36*
Beleidsdoel *36*
Wat willen wij bereiken? *36*
Wat gaan wij daarvoor doen? *38*
Wat mag het kosten? *41*
Beleidsindicatoren *42*
Verbonden Partijen *42*

PARAGRAFEN **43**

INLEIDING PARAGRAFEN 44

PARAGRAAF A: LOKALE HEFFINGEN 45
Inleiding *45*
Uitgangspunten voor de tarieven *45*
Kwijtschelding *47*
Kostendekkendheid van tarieven *48*
PARAGRAAF B: WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING 49
Inleiding *49*
Risico's *49*
Risicoprofiel *49*
Structureel of incidenteel *50*
Weerstandscapaciteit *51*
Weerstandsratio *56*
PARAGRAAF C: ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN 61
Inleiding *61*
Beleid voor beheer kapitaalgoederen *61*
Riolering *62*
Gemeentegebouwen *63*
PARAGRAAF D: FINANCIERING 66
Kasgeldlimiet *66*
Renterisiconorm *67*
Uitgezette middelen en financieringsbehoefte *67*
Verwachte renteontwikkeling *68*
Garanties op leningen aan derden *69*
Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF) *69*
Schatkistbankieren *69*
PARAGRAAF E: BEDRIJFSVOERING 70
Personeel *70*
Planning en control *73*
Informatieveiligheid en privacy *77*
PARAGRAAF F: VERBONDEN PARTIJEN 78
Inleiding *78*
Wat is ons beleid? *78*
Wat is het belang voor de gemeenteraad? *78*
Overzicht verbonden partijen *79*
Gemeenschappelijke regelingen *79*
PARAGRAAF G: GRONDBELEID 86
Inleiding *86*

Beleidsruimte ... *86*
PARAGRAAF H: OPENBAARHEID ... 87
Wet open overheid ... *87*
Te realiseren beleid ... *87*

DE FINANCIËLE BEGROTING ... 90

UITGANGSPUNTEN ... 90
MEERJARIG FINANCIEEL BEELD ... 93
OVERZICHT EN ANALYSE VAN DE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA ... 95
Programma 1 Samenleving en Veiligheid ... *95*
Programma 2 Ruimte en leefomgeving ... *101*
Programma 3 Bestuur en organisatie ... *105*
Programma 3 Overzicht algemene dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en onvoorzien ... *108*
Overzicht van incidentele baten en lasten ... *110*
GEPROGNOTISEERDE BALANS PER 31-12 (2026-2030) ... 112
EMU-SALDO (2026-2030) ... 113

BIJLAGEN ... 115

BIJLAGE A: MEERJARIG VERLOOPOVERZICHT VAN RESERVES ... 116
BIJLAGE B: MEERJARIG VERLOOPOVERZICHT VAN VOORZIENINGEN ... 121
BIJLAGE C: OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD 2027-2030 ... 122
BIJLAGE D: MEERJARIG INVESTERINGSPLAN 2027-2030 ... 124

Opbouw en leeswijzer

Vanaf de begroting 2027 werken wij met drie programma's in plaats van negen. De nieuwe indeling sluit aan bij de maatschappelijke opgaven van de gemeente en maakt de samenhang tussen beleid, uitvoering en middelen beter zichtbaar. Hiermee wordt de begroting compacter en overzichtelijker, met behoud van het financiële inzicht. Deze begroting is opgesteld volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De verplichte taakvelden blijven herkenbaar opgenomen in de financiële overzichten en toelichtingen. Deze programma-indeling is eerder met u gedeeld in de raadsinformatiebrief "Programma-indeling vanaf begrotingsjaar 2027".

Vergelijkbaarheid van cijfers

De jaarrekeningcijfers 2025 en de begrotingscijfers 2026 zijn opnieuw ingedeeld naar de drie programma's. Hierdoor zijn de cijfers vergelijkbaar met de begroting 2027. Deze herindeling verandert uitsluitend de presentatie en heeft geen gevolgen voor de totale baten, lasten, reservemutaties of het saldo van de betreffende jaren.

Indeling van de begroting

De programmabegroting 2027 bestaat uit:

A. Beleidsbegroting;
B. De paragrafen;
C. De financiële begroting.

Beleidsbegroting

Het programmaplan bestaat uit drie programma's:

1. Samenleving en Veiligheid;
2. Ruimte en Leefomgeving;
3. Bestuur en Organisatie.

Per programma beschrijven wij de maatschappelijke opgaven, doelen, activiteiten en beschikbare middelen. Daarbij beantwoorden wij drie vragen:

Wat willen we bereiken? De maatschappelijke effecten en doelen die wij in 2027 nastreven.
Wat gaan we daarvoor doen? De activiteiten, maatregelen en projecten waarmee wij deze doelen willen bereiken.
Wat mag het kosten? De geraamde baten en lasten en de toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves.

De financiële tabellen bevatten de jaarrekeningcijfers 2025, de begrotingscijfers 2026 (voor wijzigingen) en de ramingen voor 2027 tot en met 2030. De toelichting verklaart de belangrijkste verschillen tussen de begroting 2027 en de weergegeven begroting 2026. Afwijkingen groter dan € 5.000 worden per taakveld toegelicht.

De algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en het bedrag voor onvoorzien worden afzonderlijk inzichtelijk gemaakt.
Bedragen worden weergegeven in hele euro's, tenzij anders vermeld. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan. Financiële afwijkingen worden aangeduid met **V** voor voordeel en **N** voor nadeel.

Beleidsindicatoren en verbonden partijen

Bij de programma's zijn de bijbehorende wettelijk voorgeschreven beleidsindicatoren opgenomen. Hiervoor is gebruikgemaakt van gegevens van Waarstaatjegemeente.nl, geëxporteerd op 24 augustus 2026. Het jaar waarop de gegevens betrekking hebben, kan per indicator verschillen.
Ook vermelden wij welke verbonden partijen bijdragen aan de gemeentelijke doelstellingen. De financiële en bestuurlijke ontwikkelingen worden nader toegelicht in de paragraaf Verbonden partijen.

Paragrafen

De paragrafen behandelen onderwerpen die meerdere programma's raken. Zij geven inzicht in het beleid, de financiële positie, risico's en bedrijfsvoering.
Deze begroting bevat de volgende (wettelijk voorgeschreven) paragrafen:

A. Lokale heffingen
B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
C. Onderhoud kapitaalgoederen
D. Financiering
E. Bedrijfsvoering
F. Verbonden partijen
G. Grondbeleid
H. Openbaarheid

Hoe de informatieveiligheid en privacy zijn geregeld, is in deze begroting opgenomen in paragraaf E. Bedrijfsvoering.

Financiële begroting

De financiële begroting vertaalt het beleid naar de beschikbare middelen en de financiële positie van de gemeente. Zij bevat:

1. het overzicht van baten en lasten per programma, de reservemutaties en het geraamde resultaat, met financiële toelichting op de afwijkingen met de begroting 2026;
2. de uiteenzetting van de financiële positie, met toelichting;
3. het overzicht van baten en lasten per taakveld;

De financiële toelichtingen geven onder meer inzicht in investeringen, reserves en voorzieningen en incidentele baten en lasten. Ook wordt toegelicht in hoeverre de structurele lasten worden gedekt door structurele baten.

De financiële overzichten en programmatoelichtingen sluiten aan op de nieuwe indeling in drie programma's. De verschillenanalyse vergelijkt de begroting 2027 met de begroting 2026. Waar een andere vergelijkingsbasis wordt gebruikt, is dit expliciet vermeld.

Gemeente ROZENDAAL

BELEIDSBEGROTING 2027

Bestuurlijke hoofdlijnen

De begroting 2027–2030 laat zien dat de gemeente de komende jaren voor een financiële uitdaging staat. De beschikbare inkomsten zijn onvoldoende om alle geraamde uitgaven over de gehele periode te dekken. Hierdoor ontstaan zowel in 2027 als in de daaropvolgende jaren grote begrotingstekorten. Om deze tekorten op te vangen, wordt een beroep gedaan op de algemene reserve. Daarmee kan de begroting financieel worden gedekt, maar blijft het noodzakelijk om de structurele lasten en baten op termijn weer duurzaam met elkaar in evenwicht te brengen.

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste financiële kerncijfers opgenomen. Naast de realisatie over 2025 en de begroting 2026 wordt het financiële beeld voor de periode 2027–2030 weergegeven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen het saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het uiteindelijke begrotingsresultaat. Ook is het structurele begrotingssaldo opgenomen. Dit geeft inzicht in de mate waarin de structurele lasten worden gedekt door structurele baten.

Na de tabel lichten wij de belangrijkste ontwikkelingen toe die van invloed zijn op het begrotingsresultaat. Daarbij gaan wij in op de financiële ontwikkeling per programma, de algemene dekkingsmiddelen en het meerjarige financiële perspectief.

Kerncijfers						
(bedragen in €)	**Realisatie 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Begroting 2030**
Saldo van baten en lasten	485.575 N	631.846 N	1.167.242 N	851.594 N	782.365 N	641.376 N
Mutaties reserves (per saldo)	383.978 V	552.294 V	521.939 V	228.775 V	225.611 V	154.526 V
Geraamd resultaat	**101.596 N**	**79.552 N**	**645.303 N**	**622.819 N**	**556.753 N**	**486.851 N**
Verwachte afwijking 2026 o.b.v. tussentijdse cijfers (RIB tussentijdse cijfers 2026, niet vastgesteld) *	-	441.500 N	-	-	-	-
Verwacht begrotingssaldo (incl. tussentijdse cijfers 2026) *	**101.596 N**	**521.052 N**	**645.303 N**	**622.819 N**	**556.753 N**	**486.851 N**
Structureel begrotingssaldo	**n.v.t.**	-	**220.431 N**	**534.283 N**	**468.167 N**	**474.815 N**

**Voorlopige cijfers 2026: de raad heeft de raadsinformatiebrief ter informatie ontvangen, niet vastgesteld. Formele verwerking volgt via de Turap (raad 15 december 2026). Het geraamde resultaat blijft het formele begrotingssaldo. Het tekort in de begroting 2026 was volledig incidenteel; structureel was de begroting in evenwicht. Ook de verwachte afwijking is overwegend incidenteel. Structurele effecten, zoals lagere rente-inkomsten, zijn verwerkt in de ramingen 2027–2030.*

Financieel totaalbeeld. De begroting 2027 laat vóór reservemutaties een tekort zien van € 1.167.242. Na de al geraamde netto-onttrekking aan de reserves van € 521.939 resteert een tekort van € 645.303. Het structurele tekort -zonder incidentele posten- vóór aanvullende reservedekking bedraagt € 220.431.

Ter dekking van het structurele tekort zetten wij het surplus van de algemene reserve in, binnen de voorwaarden van het provinciaal toezichtkader. Deze dekkingswijze is besproken met de toezichthouder van de provincie Gelderland. Met de vaststelling van deze begroting besluit de raad over de inzet. De omvang en de gevolgen voor de reservepositie, het weerstandsvermogen en de solvabiliteit worden toegelicht in de financiële begroting.

Programma 1 Samenleving en Veiligheid. Het saldo vóór reservemutaties verslechtert in 2027 met € 522.541 ten opzichte van 2026. Dit komt vooral door hogere kosten voor onderwijshuisvesting VO, de uitvoering van het sociaal domein, indexatie en extra inzet voor veiligheid en weerbaarheid. Tegenover een deel van deze hogere lasten staan ook extra middelen via de algemene uitkering, onder meer voor onderwijshuisvesting VO. Deze zijn opgenomen bij de algemene dekkingsmiddelen en vallen buiten dit programmasaldo maar zijn verwerkt in het saldo van programma 3. Voor natuurbrandbestrijding is € 90.000 opgenomen, waarvoor dekking uit de reserve bestemde budgetten is voorzien (zie hiervoor ook de jaarstukken 2025).

Programma 2 Ruimte en Leefomgeving. Het saldo vóór reservemutaties verslechtert in 2027 met € 379.165 ten opzichte van 2026. Dit komt vooral door wegenonderhoud en hogere kosten voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Voor wegen en het bomenplan is in 2027 in totaal € 546.200 aan dekking uit de reserves opgenomen. Deze dekking is afzonderlijk verantwoord bij de reservemutaties. Vanaf 2028 is het saldo vóór reservemutaties gunstiger dan in 2026. Daarbij zijn de verwachte rijksmiddelen voor klimaat- en energiebeleid en de bijbehorende duurzaamheidsuitgaven vanaf 2028 vooralsnog niet geraamd. Indien deze middelen alsnog worden toegekend, worden deze -zonder inleg van eigen gemeentelijke middelen- voor dit doel besteed.

Programma 3 Bestuur en organisatie. Het beleidsdeel van Bestuur en Organisatie kent in 2027 een nadeel van € 75.941 ten opzichte van 2026. Daarnaast neemt de overhead met € 266.079 toe. De belangrijkste oorzaak is de stijging van de personeelslasten door uitbreiding van de formatie en actualisatie van de salarisramingen. Ook ICT, informatiebeveiliging en overige organisatiekosten dragen bij aan de stijging.

Algemene dekkingsmiddelen. Tegenover deze nadelen staat in 2027 een voordeel van € 693.330 ten opzichte van 2026. Vooral de hogere algemene uitkering en de hogere OZB-opbrengsten verbeteren het beeld; dalende renteopbrengsten werken dit deels tegen. De hogere inkomsten zijn onvoldoende om de toegenomen lasten van deze begroting volledig op te vangen.

Meerjarig perspectief. De structurele tekorten vóór aanvullende reservedekking bedragen € 534.283 in 2028, € 468.167 in 2029 en € 474.815 in 2030. Ook voor deze jaren voorzien wij in dekking uit de algemene reserve. Gelet op de afnemende stand van de algemene reserve en de hoogte van het tekort is een dekking uit het surplus van de algemene reserve dan niet meer mogelijk binnen de voorwaarden van het provinciale toezichtkader. De bestuurlijke opgave blijft daarom om de structurele lasten en baten duurzaam in evenwicht te brengen.

Voor een nadere toelichting op de financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting 2026 en de reservemutaties wordt verwezen naar het hoofdstuk **‘Overzicht van baten en lasten per programma’** in de financiële begroting.

Gemeente
ROZENDAAL
SERRE VAN ROZENDAAL
Programma 1
Samenleving
en veiligheid

Inleiding

Het programma Samenleving en Veiligheid is veelomvattend. Vanuit veiligheidsoptiek is Rozendaal een veilige gemeente (objectieve veiligheid) om in te wonen, werken en recreëren. Inwoners waarderen de leefbaarheid en veiligheid van de leefomgeving. De criminaliteitscijfers zijn relatief laag.
Binnen het programma is naast veiligheid het Sociaal Domein een belangrijk beleidsterrein. De kern wordt gevormd door drie stelstelwetten: de Wet Maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en de Participatiewet. Daarnaast omvat het Sociaal Domein onderwerpen als kinderopvang, de huisvesting en opvang van nieuwkomers, publieke gezondheid en het verlenen van welzijnssubsidies. Binnen Rozendaal willen wij de sociale verbinding en leefbaarheid binnen onze groene gemeente behouden en waar mogelijk verbreden. Het culturele en verenigingsleven dragen hieraan bij.

Beleidsdoel

Als gemeente willen we in brede zin mogelijkheden scheppen en randvoorwaarden creëren voor het welzijn, de gezondheid, de participatie in de samenleving en de ontwikkeling van onze inwoners. Speciale aandacht gaat uit naar kinderen en jeugd, kwetsbare ouderen en nieuwkomers in onze gemeente. Samenwerking met partners zoals vrijwilligersorganisaties, lokale verenigingen en scholen is onontbeerlijk om een samenleving te creëren waarin zoveel mogelijk mensen zich gelukkig voelen en fysiek en mentaal gezond zijn. Daarbij vinden we het belangrijk dat inwoners zich veilig voelen in hun eigen leefomgeving. Op het gebied van veiligheid is onze inzet gericht op drie samenhangende doelen: het behouden en versterken van de openbare orde en veiligheid; het vergroten van het veiligheidsgevoel (subjectieve veiligheid) en de leefbaarheid; het versterken van de weerbaarheid van inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeentelijke organisatie.

Wat willen we bereiken?

Veiligheid

Binnen veiligheid werken wij aan drie samenhangende opgaven. Sociale veiligheid en leefbaarheid: wij willen dat inwoners zich veilig voelen in hun woonomgeving en actief bijdragen aan een leefbaar Rozendaal. Fysieke veiligheid en crisisweerbaarheid: een veilige leefomgeving waarin risico’s zoveel mogelijk worden voorkomen en waarin inwoners en organisaties goed zijn voorbereid op onverwachte gebeurtenissen. Digitale veiligheid: wij willen inwoners, ondernemers en de eigen organisatie bewust maken van digitale risico’s en hen ondersteunen bij veilig digitaal handelen. Hiermee verkleinen wij de kans op digitale fraude, cybercriminaliteit en verstoringen in de dienstverlening.

Onderwijs

Wij voeren de wettelijke taken op het gebied van leerplicht en onderwijshuisvesting uit. Ook zijn het volwassenenonderwijs en de bestrijding van laaggeletterdheid (NT1 en NT2) van belang. Als tweede kans, inburgering of als onderdeel van het levenslang leren of een nieuwe start voor anderstaligen. Het vervoer van leerlingen, die gebruik maken van de regeling voor het leerlingenvervoer, wordt verzorgd door Bedrijfsvoering organisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN). Bij onderwijshuisvesting is de aandacht gericht op toegankelijke en duurzame schoolgebouwen.

Sport, cultuur en bibliotheek

Onze ambitie is dat inwoners dagelijks voldoende bewegen (volgens de Nederlandse Beweegnorm) en plezier beleven aan sport. Daarvoor investeren we naar vermogen in voorzieningen voor sport en programma's die sport- en beweegdeelname stimuleren.
We stimuleren culturele activiteiten voor de inwoners mede door middel van welzijnssubsidies. Daarmee ondersteunen wij initiatieven die gericht zijn op ontmoeten, ontspannen en cultuur beleven.
Op grond van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) moet elke gemeente haar inwoners toegang verschaffen tot een bibliotheekvoorziening.

WMO

Inwoners hebben ondersteuningsvragen over het vergroten van zelfredzaamheid, zelfstandig wonen, invulling van de dag, opvoeding etc. Wij willen dat inwoners steeds meer worden ondersteund vanuit hun eigen netwerk, vrijwillige inzet en vrij toegankelijke collectieve voorzieningen. Indien nodig vullen wij dit aan met kortdurende en doelgerichte geïndiceerde hulp en ondersteuning. Uitgangspunt blijft het bieden van passende hulp en ondersteuning aan inwoners in kwetsbare situaties.

Jeugdwet

Hoe gezond en vitaal onze jeugd zich voelt, hangt af van verschillende factoren. Zoals het vermogen om veerkrachtig om te gaan met fysieke, sociale en mentale uitdagingen in het leven. Om hieraan bij te dragen is er een breed laagdrempelig aanbod van vrij toegankelijke voorzieningen zoals opvoedondersteuning, jeugdinloop, jongerenwerk en schoolmaatschappelijk werk. Wij kijken om naar kinderen in kwetsbare situaties en doorbreken problemen die van generatie op generatie zijn doorgegeven. Denk aan armoede, geweld, gezondheid en laaggeletterdheid. Voor sommige kinderen is het nodig om passende specialistische jeugdhulp te bieden.

Participatiewet

Wij verminderen de bestaansonzekerheid van inwoners die in de knel zitten door hun basisvaardigheden te vergroten, hen te helpen balans te krijgen tussen inkomsten en uitgaven zodat er geen geldzorgen zijn en hen te laten meedoen op de manier waarop zij dat kunnen.

Opvang en huisvesting van nieuwkomers

We hebben een gemeentelijke verantwoordelijkheid om een bijdrage te leveren aan de opvang en huisvesting van nieuwkomers. Rozendaal vangt Oekraiense vluchtelingen op waar we een specifieke projectorganisatie voor hebben opgezet. Daarnaast moeten wij in het kader van de spreidingswet asielzoekers en statushouders huisvesten. In het kader daarvan hebben wij een bestuurlijke afspraak/uitruil met de gemeente Rheden op het onderdeel asielzoekers. De taakstelling statushouders moeten wij zelf realiseren en dat is een zeer moeilijke opgave. Door een beperkte hoeveelheid sociale huurwoningen is het voor de gemeente Rozendaal moeilijk om tijdig aan alle wettelijke taakstellingen te voldoen. Dit betekent dat de statushouders die aan de gemeente Rozendaal gekoppeld zijn nu al jaren moeten wachten in een asielzoekerscentrum (AZC).

Volksgezondheid

We willen, aanvullend op rijksbeleid en in samenwerking met de regio in de GGD (onderdeel van onze VGGM), een bijdrage leveren aan de algemene gezondheid van onze inwoners. We streven ernaar dat gezonde keuzes nog meer een gewoonte zijn.
We stimuleren simpele keuzes en aanpassingen in het dagelijks leven die helpen om gezond, sterk en vitaal te blijven. De focus ligt op mentale veerkracht bij jeugdigen en jongvolwassenen en actief en sterk ouder worden. We helpen inwoners gezonde keuzes te maken met voorlichting, communicatie, een gezonde leefomgeving en het letterlijk laten ervaren van gezonde keuzes. Gezonde keuzes gaan over voldoende bewegen, gezonder eten en drinken, een rookvrij leven, bewust omgaan met alcohol/drugs en mentale rust.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Rozendaal is een kleine gemeente die haar (wettelijke) taken op het brede gebied van Samenleving en Veiligheid vormgeeft, in nauwe samenwerking met en in grote afhankelijkheid van diverse (regionale) partners. Het Sociaal Domein is gemandateerd aan de gemeente Rheden. Dit betreft zowel de beleidsontwikkeling als de uitvoering van de diverse taken. Op alle beleidsterreinen wordt samengewerkt met de gemeente Rheden en met diverse onderwijs- en welzijnspartners in de regio. Op het gebied van veiligheid wordt intensief samengewerkt met veiligheidspartners zoals de politie, de gemeente Rheden, het Openbaar Ministerie en de Veiligheidsregio.

Veiligheid

Naast een intensieve samenwerking in de regio op het gebied van de sociale veiligheid (o.a. aanpak van ondermijnende criminaliteit) investeren wij in preventie en bewustwording. Wij ondersteunen lokale initiatieven zoals buurtpreventie en informeren inwoners over actuele veiligheids-ontwikkelingen. Door kennis te delen en samenwerking te stimuleren vergroten wij de betrokkenheid van inwoners bij een veilige woonomgeving. Waar veiligheidsvraag-stukken samenhangen met zorg of maatschappelijke problematiek, wordt de samenwerking met partners binnen het sociale domein gezocht.
Vanuit de optiek van fysieke veiligheid bereiden wij ons voor op natuurbranden, extreme weersomstandigheden en mogelijke uitval van voorzieningen. De maatschappelijke weerbaarheid krijgt de komende jaren een steeds belangrijkere plek binnen het gemeentelijke veiligheidsbeleid. Voor Rozendaal ligt de focus op het vergroten van de zelf- en samenredzaamheid van inwoners en de voorbereiding op langdurige uitval van vitale voorzieningen. Hierbij wordt aangesloten bij de landelijke campagne “Denk vooruit” en de regionale samenwerking met Veiligheidsregio Gelderland-Midden en omliggende gemeenten.

De weerbaarheidsopgave vraagt de komende jaren structureel aandacht binnen openbare orde, veiligheid en crisisbeheersing. Met aandacht voor crisis-communicatie, zelfredzaamheid van inwoners en de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening. Met de huidige capaciteit binnen Rozendaal is dit een moeilijke opgave. Sommige onderdelen kunnen we niet structureel borgen en dat is zorgelijk. Ook zetten we ons in voor een veilige openbare ruimte met aandacht voor verkeersveiligheid, een veilige inrichting en het beperken van veiligheidsrisico’s. En we geven uitvoering aan de wettelijke taak voor de opvang van zwerfdieren.

Waar het digitale veiligheid betreft investeren wij in bewustwording, kennisdeling en preventie. Inwoners worden geïnformeerd over actuele vormen van digitale criminaliteit en de manier waarop zij zich daartegen kunnen beschermen. Binnen de gemeentelijke organisatie investeren wij in informatieveilig-heid, bewustwording en een veilige digitale werkomgeving.

Onderwijs

We continueren in 2027 de (landelijke) aanpak van voor- en vroegschoolse educatie. In het kader van onderwijsachterstandenbeleid richten we ons primair op taalvaardigheid. Wij zoeken ook naar een bredere invulling van achterstanden, waarbij we aandacht hebben voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Deze aanpak is beter toegesneden op de populatie van IKC De Dorpsschool (primair onderwijs), met een gemiddeld hoge Sociaal Economi-sche Status (SES). Op het terrein van laaggeletterdheid en Volwasseneneducatie blijven we samenwerken met de gemeente Rheden en onze onderwijs- en welzijnspartners in de regio.

We hebben voor de exploitatie van IKC Dorpsschool de VVE (Vereniging van Eigenaren) IKC Dorpsschool Rozendaal opgericht. De VVE komt minimaal twee keer per jaar bij elkaar. Een bureau is gemandateerd om de activiteiten die passen in het onderhoudsplan voor IKC Dorpsschool uit te voeren. Daardoor vindt het onderhoud efficiënt en met de juiste budgetbewaking plaats.

De wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting is door de Eerste Kamer aangenomen op 7 juli 2026. Op grond van deze wet worden gemeenten verplicht tot een meer planmatige en doelmatige aanpak van bouw, beheer en onderhoud van schoolgebouwen. Daartoe moet de gemeente een meerjarig Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor de onderwijshuisvesting ontwikkelen en binnen drie jaar na inwerkingtreding van de wet het IHP gereed hebben. In 2027 gaan we van start met het opstellen van het IHP, waar de schoolbesturen (PO en VO) nauw bij worden betrokken.

Sport, cultuur en bibliotheek

Op het gebied van Sport voeren wij diverse activiteiten samen met Rheden uit: Combinatiefunctionarissen Sport, Cultuur en Digitaal Burgerschap ingezet voor het primair en voortgezet onderwijs. Zij richten hun focus op voldoende bewegen, cultuurparticipatie, omgaan met (social) media en digitale ontwikkelingen en gezond leven (fysiek en mentaal). Voor de buitensport is een Sportparkmanager actief die de samenwerking tussen sportverenigingen en met externe organisaties stimuleert. Wij blijven sporten en bewegen voor inwoners met een beperking stimuleren via de organisatie ‘Uniek sporten’. Deze organisatie helpt inwoners met het vinden van een geschikte activiteit, organiseert deskundigheidsbevordering voor clubs, brengt het lokale aanbod in beeld en organiseert (kennismakingen)activiteiten.

Wij dragen bij aan het behoud van het culturele aanbod in Rozendaal. Dit gebeurt door subsidiëring van kleine lokale initiatieven en organisaties, zoals de Koninklijke Rosendaalsche Kapel en het ZOOM! Festival. Samen met gemeente Rheden zijn wij verantwoordelijk voor de financiering van onze lokale omroep RTV Rheden Rozendaal. De vijfjarige uitzendvergunning van de lokale omroep is in 2025 verlengd met 5 jaar.

Rozendaal subsidieert de bibliotheek De Zoomerij. In 2027 zijn hiervoor gelden via de algemene uitkering uit het gemeentefonds toegezegd. Deze gelden zijn bedoeld om de bibliotheken en gemeenten voor te bereiden op een toekomstige zorgplicht op grond van de nieuwe WSOB per 1 januari 2027 (WSOB: Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen). Het merendeel van deze middelen wordt na ontvangst ingezet voor de bibliotheek. Deze gelden waren echter nog niet in de mei-circulaire 2026 verwerkt; vandaar dat deze inzet van middelen ook nog niet in deze begroting is verwerkt.
Wij ondersteunen de Bibliotheek op School (BOS). De subsidie BOS maakt deel uit van de reguliere bibliotheeksubsidie met dekking uit de OAB-middelen (Onderwijsachterstandenbeleid). Door onze subsidie aan Bibliotheek op School wordt extra geïnvesteerd in (begrijpend) lezen. Dit ter voorkoming van laaggeletterdheid.

WMO

In 2027 blijven wij ons inzetten om de inwoners voorzieningen aan te bieden zoals deze zijn voorgeschreven in de Wmo. Het Kabinet heeft het voornemen de eigen bijdrage voor de Wmo vanaf 1 januari 2028 te wijzigen. Het wordt een bijdrage, waarbij meer rekening wordt gehouden met het inkomen en het vermogen. Met ingang van 1 januari 2029 is een beëindiging voorzien van de huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening. Voor mensen die niet zelf hulp kunnen regelen komt per die datum een vangnet.

Jeugdwet

De komende jaren zijn de Hervormingsagenda jeugd en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming leidend. Regionaal is een regiovisie jeugd in ontwikkeling, die in 2027 ter vaststelling aan de gemeenteraad zal worden voorgelegd. In regionaal verband wordt samengewerkt om meer preventief en integraal te werken.

Participatiewet

- *Meedoen naar vermogen*

Alle inwoners met een uitkering en arbeidspotentieel zijn in beeld en worden minimaal eens in het half jaar gezien. We zetten re-integratie instrumenten in die passend zijn bij de ontwikkeling van de inwoner en maken hiervoor gebruik van fondsen en stichtingen waar mogelijk.

- *Armoedebeleid*

We ondersteunen inwoners met een laag inkomen, met specifieke aandacht voor senioren en gezinnen met kinderen. Dit doen we onder andere door het verstrekken van de Gelrepas, een kledingtegoed, schoolkostentegoed en voorzieningen zoals een fiets, smartphone en laptop. Veel inwoners weten niet waar ze gebruik van kunnen maken. Voor deze inwoners is er de webtool “voorzieningenwijzer”. Die geeft snel en makkelijk inzicht in de regelingen (gemeentelijk en landelijk) waarvoor zij mogelijk in aanmerking komen. Inwoners die daar hulp bij willen kunnen terecht bij een van onze partners (o.a. de Formulierenhulp).

- *Financiële dienstverlening*

We zetten in op preventie en vroeg-signalering van schulden om schulden bij jeugdigen en inwoners met een laag inkomen te voorkomen. Dit doen we o.a. door: subsidie te verlenen aan partijen die laagdrempelige ondersteuning bieden aan inwoners met financieel (juridische) vragen. Denk aan de Thuisadministratie, Formulierenhulp, Schuldhulpmaatje en Sociaal Raadsliedenwerk. Bij betalingsachterstanden kunnen inwoners een hulpaanbod krijgen. De consulenten budgetbeheer en schuldhulpverlening ondersteunen inwoners met hun financiële hulpvraag en begeleiden inwoners waar kan naar een schuldenvrije toekomst.

Opvang en huisvesting van nieuwkomers

Rozendaal staat de komende jaren voor een integrale opgave rondom nieuwkomers. Onder nieuwkomers verstaan wij statushouders, Oekraïense ontheemden en asielzoekers die via de spreidingswet aan onze gemeente worden toegewezen. Met de invoering van de nieuwe Doelgroep-financiering worden beleidskaders en processen aangepast, zodat de middelen doelmatig kunnen worden ingezet voor alle bijzondere doelgroepen. We participeren in de (sub-)provinciale regietafel (PRT) om de provinciale doelstellingen met betrekking tot de opvang en huisvesting van bijzondere doelgroepen te realiseren (Oekraïense vluchtelingen, statushouders en asielzoekers). We volgen de regionale uitruilafspraak op basis van de Spreidingswet en de landelijke ontwikkelingen op dit vlak en leggen afspraken in de regio en/of specifiek met Rheden vast.

- *Opvang Oekraïners*

We vangen 56 gevluchte Oekraïners op in de opvanglocatie De Bosrank. Voor Oekraïense ontheemden wordt de opvanglocatie professioneel beheerd, met aandacht voor veiligheid, leefbaarheid en begeleiding. Onlangs heeft de overheid de Regeling opvang Ontheemden Oekraïne (RoOO) verlengd tot en met 4 maart 2028.
De gemeente bereidt zich voor op de normalisatie van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) en de noodzakelijke transitie. We brengen de benodigde inzet, capaciteit, financiën en huisvesting tijdig in beeld. Zo zorgen we voor een beheersbare overgang naar een structurele situatie.

- *Huisvesten vluchtelingen*

De wettelijke taakstelling van 16 te huisvesten vluchtelingen op grond van de Spreidingswet wordt door de gemeente Rheden uitgevoerd.

- *Huisvesten statushouders*

Op het gebied van het huisvesten van statushouders (resterende taakstelling van 7 statushouders) zien we dat we in toenemende mate moeite hebben om te voldoen aan deze taakstelling. In de gemeente Rozendaal is een klein aanbod aan sociale huurwoningen beschikbaar en bouwmogelijkheden zijn beperkt tot nihil. Statushouders wachten jarenlang in de centrale opvang zonder dat zij zicht hebben op een woning in de gemeente Rozendaal.

De gemeente ontvangt per 2027 doelgroep flexibele financiering voor de opvang en begeleiding van ontheemden uit Oekraïne. Deze financiering is gekoppeld aan de looptijd van de Tijdelijke Richtlijn Bescherming (RTB) en de daaropvolgende transitie naar een genormaliseerde opvang- en huisvestingssituatie. Voor de begrotingsperiode 2027-2030 wordt uitgegaan van een financieringsperiode die aansluit op deze transitie. Daarmee wordt voorkomen dat de gemeente structurele financiële verplichtingen aangaat zonder passende rijks financiering. De inzet en omvang van de gemeentelijke activiteiten worden jaarlijks afgestemd op de actuele landelijke regelgeving en bekostigingssystematiek. Uitgangspunt is budgettaire neutraliteit voor de gemeente: de uitvoering wordt binnen de beschikbare rijksmiddelen georganiseerd, waarbij eventuele wijzigingen in de duur of systematiek van de financiering tijdig worden verwerkt in de gemeentelijke begroting. De ramingen in de meerjarenbegroting 2027-2030 zijn opgenomen tot en met maart 2030 (looptijd regeling).

Volksgezondheid

We stimuleren en financieren diverse activiteiten. Waaronder het programma ‘Actief Ouder Worden’, gericht op meer bewegen in de buurt, sterk blijven en valpreventie. We nemen deel aan het programma ‘Velp-Rozendaal Samen Gezond 2030’: een gezamenlijke aanpak van gemeenten Rheden-Rozendaal, Stichting EenPlus, Incluzio en partners uit eerstelijnszorg en Sociaal Domein om gezondheidsvaardigheden van inwoners te vergroten. Op basis van de Landelijke Routewijzer Houtstook en landelijk onderzoek werken we in samenwerking met de gemeente Rheden een aanpak op het gebied van houtstook en overlast uit, gericht op communicatie en bewustwording. Via de aanpak ‘Welzijn op Recept’ streven we ernaar welzijnsvragen vroegtijdig te signaleren en op te pakken.

Wat mag het kosten?

Programma 1 Samenleving en veiligheid	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming 2028-2030		
(bedragen in €)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	4.038.027 N	3.320.829 N	4.282.709 N	4.320.216 N	4.406.981 N	3.367.615 N
Baten	2.093.986 V	1.161.141 V	1.600.480 V	1.651.206 V	1.697.316 V	638.468 V
Saldo van baten en lasten	**1.944.041 N**	**2.159.688 N**	**2.682.229 N**	**2.669.010 N**	**2.709.665 N**	**2.729.147 N**
Toevoeging aan reserves	1.700 N	1.750 N	1.800 N	1.850 N	1.900 N	1.950 N
Onttrekking aan reserves	115.883 V	117.049 V	203.921 V	113.921 V	113.921 V	113.921 V
Resultaat	**1.829.858 N**	**2.044.389 N**	**2.480.108 N**	**2.556.939 N**	**2.597.644 N**	**2.617.176 N**

Het saldo van baten en lasten verslechtert in de begroting 2027 met circa € 523.000 ten opzichte van de begroting 2026. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere uitvoeringskosten van de gemeente Rheden voor inburgering, participatie, en Wmo en Jeugdwet (€ 201.000), een hogere bijdrage aan Het Rhedens (VO) door stijging van het aantal leerlingen (€ 104.000), tijdelijke versterking van veiligheid en weerbaarheid (€ 75.000) en eenmalige kosten voor natuurbrandbestrijding (€ 90.000).
Tegenover deze hogere lasten staan aanvullende inkomsten uit het gemeentefonds voor Het Rhedens. Dit is verantwoord onder programma 3. Voor natuurbrandbestrijding is dekking uit de reserve bestemde budgetten voorzien. Per saldo neemt de dekking uit reserves met € 87.000 toe. Het resterende verschil betreft overige mutaties binnen het programma.

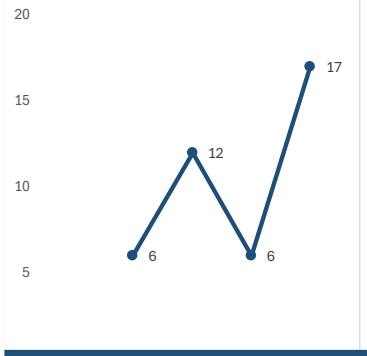
Voor een uitgebreide toelichting op de financiële afwijkingen tussen de begroting 2027 en de begroting 2026 wordt verwezen naar het hoofdstuk ‘Overzicht van baten en lasten per programma’ onderdeel van de financiële begroting.

Beleidsindicatoren

Veiligheid

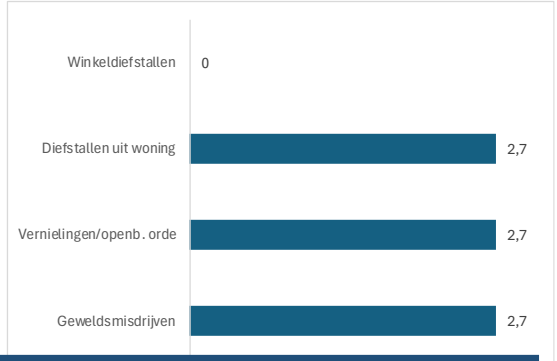
Verwijzingen Halt

per 1.000 jongeren · Stichting Halt | 2021–2025

Misdrijven

per 1.000 inwoners · CBS | 2025

Onderwijs

Absoluut verzuim
per 1.000 leerlingen · DUO/Ingrado | 2023
0,0

Relatief verzuim
per 1.000 leerlingen · DUO/Ingrado | 2024
75

VSV'ers
% deelnemers · DUO/Ingrado | 2020
0,6

Sport, cultuur en recreatie · Jeugd & Zorg

Niet-sporters
% inw. 19 jr+ · GGD | 2024
29,0

Jongeren met jeugdhulp
% jongeren tot 18 · CBS | 2025
13,8

Wmo-maatwerkvoorz.
per 10.000 inw. · CBS | 2025
290

Jongeren jeugdbescherming
% jongeren tot 18 · CBS
Geen data

Jongeren jeugdreclassering
% jongeren 12-23 · CBS
Geen data

Jongeren met delict voor rechter
% jongeren 12-21 · CBS | 2015
1

Kinderen in uitkeringsgezin
% kinderen tot 18 · CBS | 2015
0

Werkloze jongeren
% jongeren 16-22 · CBS | 2015
0

Werk & Inkomen

Banen
per 1.000 inw. 15-64 · LISA | 2024
416,3

Netto arbeidsparticipatie
% · CBS | 2025
77,3

Bijstandsuitkeringen
per 10.000 inw. · CBS | 2025
54,5

Re-integratievoorz.
per 10.000 inw. 15-64 · CBS | 2024
0,0

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen de volgende Verbonden Partijen:

- Bedrijfsvoering organisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN);
- Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (MGR);
- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM);
- Veilig Thuis.

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij naar de Paragraaf F: Verbonden Partijen.

Gemeente ROZENDAAL

Programma 2

Ruimte en Leefomgeving

Inleiding

In programma 2 werken we aan een kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in het dorp en buitengebied. We koesteren hierbij de identiteit van ons mooie dorp. Met de inwoners hebben we gewerkt aan de Omgevingsvisie Rozendaal 2050 waarin we voorwaarden hebben beschreven voor een gezonde, aantrekkelijke, klimaatbestendige en veilige omgeving waarin iedereen zich thuis voelt. Deze vormt de leidraad voor dit programma. Aanvullende focus ligt op het werken volgens de Omgevingswet. Met het vaststellen van de Omgevingsvisie is een grote stap gezet. Deze vertaalt zich nu door in werken met het digitale stelsel Omgevingswet (DSO) en naar programma's en uitwerking in het Omgevingsplan.

Omgevingsvisie Rozendaal 2050

In februari 2026 is de Omgevingsvisie Rozendaal 2050 (verder: Omgevingsvisie) vastgesteld door de gemeenteraad. Dit document is het meest richtinggevende document voor ruimte en leefomgeving. Er worden drie kernambities beschreven die samen het kader vormen voor de meeste van de ruimtelijke ontwikkelingen die beschreven staan in dit hoofdstuk:

a. Samenredzaam Rozendaal,
b. Gezond en klimaatrobuust Rozendaal, en
c. Groene achtertuin van de regio.

Samenredzaam Rozendaal

In Rozendaal werken we aan een weerbare samenleving, door gemeenschapsbinding voorop te tellen, het woningtekort aan te pakken en ons woningaanbod te matchen met de veranderende woonbehoefte. Jongeren én ouderen vinden een passende woning in ons dorp en kunnen terecht op verschillende plekken voor ontmoeting en zorg, waarbij we zoveel mogelijk gebruik maken van onze bestaande woningvoorraad. Onze straten zijn aantrekkelijk en veilig. Onder dit kopje vallen ook onder andere verkeer en vervoer, erfgoed, begraafplaats, riolering, volkshuisvesting, en ruimtelijke ontwikkeling. Een aantal van deze onderwerpen zitten in de beheerfase.

Rozendaal is een dorp met ruim 700 woningen, gelegen aan de zuidkant van de Veluwe. Er is beperkt ruimte voor de opgaven die de gemeente heeft. Voor de autonome groei, het huisvesten van nieuwkomers en doorstroming op de woningmarkt is het toevoegen van nieuwe sociale en levensloopbestendige woningen gewenst. De ligging vlakbij Natura 2000 maakt dat dit de komende jaren zeer complex wordt vanwege het stikstofreductie gebied dat over bijna heel Rozendaal heen ligt. De openbare ruimte is belangrijk voor inwoners, de groene en ruim opgezette infrastructuur wordt gekoesterd.

Gezond en klimaatrobuust Rozendaal

Het veranderende klimaat en de veranderende demografie vraagt ons als gemeente om slimme keuzes te maken in onze ruimtelijke inrichting. We maken ons sterk voor een schone lucht, gezonde bodem, grote biodiversiteit, en schoon water. We gaan buurt voor buurt aan de slag met de energietransitie en beschermen én versterken ons waardevolle groene karakter zodat we worden gestimuleerd om buiten te zijn én klimaatrobuust te zijn. Onder dit kopje vallen onder andere openbaar groen, afval, riolering en energieneutraal Rozendaal.
De basis voor de energietransitie ligt in het verzwaren van het elektriciteitsnet. Hier zijn in 2026 de eerste stappen voor gezet en wordt voortgezet in een wijkgerichte aanpak samen met inwoners. Het Warmteprogramma komt in de uitvoerende fase.

Groene achtertuin van de regio

Ons buitengebied is als onderdeel van de Veluwe van onschatbare waarde. Deze stellen we open voor de regio en voor bezoekers daarbuiten. We zijn zuinig op de leefbaarheid en de kwaliteit van de natuur. We werken nauw samen met onze partners om ons buitengebied toekomstbestendig en robuust te maken en te houden. De balans tussen rust en reuring houdt onze voortdurende aandacht. Onder dit kopje vallen economie, recreatie, Masterplan Veluwe. Hiermee wordt ook onze positie in de regio geborgd.

Beleidsdoel

We willen het prettige woon- en leefklimaat behouden en zo mogelijk verbeteren. Hierbij leveren we een bijdrage aan de lokale en regionale behoeftes binnen de fysieke leefomgeving, waarbij we de aanwezige waarden van het groene kasteeldorp respecteren. Het behoud van ons erfgoed en onze monumenten draagt bij aan onze identiteit. We leveren een kwalitatieve bijdrage aan de aanleg, verbetering en instandhouding van de infrastructuur en omgeving met inbegrip van duurzaamheid en publieke gezondheid. We dragen bij aan een gezonde en duurzame lokale en regionale economische ontwikkeling.

Wat willen we bereiken?

Invoering Omgevingswet

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. De Omgevingswet vereist dat de gemeente optreedt als één overheid en zorgdraagt voor een inhoudelijk integrale afweging met alle betrokken overheden. Samenwerking met verschillende ketenpartners zoals de provincie, de waterschappen en Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM) is hierin essentieel.

Om van Omgevingsvisie naar Omgevingsplan te komen moeten verschillende beleidskeuzes voorbereid worden voor de raad. Een eerste beleidskeuze ligt in het splitsen van kavels en het splitsen van woningen. De kavels en woningen vragen om specifiek Rozendaals beleid.

Daarnaast gaan we op zoek naar wat ruimtelijk de waarde van Rozendaal is en hoe we dit in het Omgevingsplan kunnen beschermen. Veel hiervan werkt voort vanuit de Omgevingsvisie waarin het dorp is gekarakteriseerd. Het aanvullende gesprek hierover met raad en inwoners willen we in 2027 voeren.

Het warmteprogramma en volkshuisvestingsprogramma zijn verplichte programma's onder de Omgevingswet. Het eerste is in uitvoering. Het Volkshuisvestingsprogramma staat op gespannen voet met de provinciale en landelijke stikstofregels. In 2027 blijven we hierover in overleg om ruimte te vinden voor ontwikkelingen. Daar waar mogelijkheden zijn, zullen we met de betrokken partijen samenwerken om tot nieuwbouw te komen.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

We willen onze herkenbare en groene woon- en leefomgeving behouden en ontwikkelen. Onze reguliere werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving dragen daaraan bij. De Omgevingswet biedt de gemeente een instrumentarium om integraal te kijken naar de opgaven die leven in het fysieke domein. Het Omgevingsplan wordt de juridische basis onder ons ruimtelijke beleid. De bandbreedte van mogelijkheden krijgt daarin de grondslag. De uitvoering hiervan ligt bij de Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM). Hiermee is kwaliteit en continuïteit gewaarborgd.

Volkshuisvesting

We werken, ook in regionaal verband, aan ‘groene groei’ in de regio Arnhem-Nijmegen (Groene Metropoolregio). Hier ligt voor de komende jaren een enorme bouwopgave. De regio heeft zichzelf als doel gesteld om de invulling van deze opgave zo vorm te geven dat het meerwaarde oplevert voor alle inwoners: dus het ontwikkelen van nieuwe woningen in samenhang met werkgelegenheid, mobiliteit en groen. Uit het woonbehoefte-onderzoek blijkt dat ook in Rozendaal de noodzaak is om woningen toe te voegen. Door de ligging aan de voet van de Veluwe (Natura 2000-gebied) is deze opgave lastig te realiseren binnen ons eigen grondgebied. In het Volkshuisvestingsprogramma zal dit nader uitgewerkt worden.

Nadeelcompensatie (voorheen planschade)

De behandeling van planschadeverzoeken behoort tot het reguliere werk (en capaciteit) binnen dit programma. Op het moment dat een Omgevingsplan een verandering in de bouw- of gebruiksmogelijkheden met zich meebrengt kan er nadeel ontstaan. Inwoners kunnen hiervoor een verzoek indienen bij het college. De afwikkeling van verzoeken vindt plaats binnen strikte wettelijke kaders. De uitvoering ligt bij de ODGM.

Monumenten en erfgoed

We willen samen met partners in de erfgoed- en monumentensector, en samen met de eigenaren van monumenten (individuele bewoners of stichtingen zoals GLK) de binnen onze gemeente aanwezige monumenten in stand houden.

Regionale economische ontwikkeling

Onze inwoners werken of ondernemen zélf veelal in de regio. Vanuit dit bewustzijn is het van belang dat we in bredere zin - met name via de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen - initiatieven en projecten steunen die ondersteunend werken voor de regionale economie en de werkgelegenheid. Bij het via regionale samenwerking stimuleren en faciliteren van gezonde en duurzame economische groei voor onze regio hebben zeker ook inwoners van onze gemeente baat. Deelname aan the Economic Board draagt bij aan regionale ontwikkeling door de triple helix structuur van overheid, ondernemers en onderwijs.

Lokale economie: ZZP-ers

Het belang voor de lokale economie in Rozendaal is voor het overige beperkt. In ons dorp zijn veel bedrijven gevestigd, veelal zonder personeel. De woonfunctie staat daarmee centraal. Rozendaal heeft een relatief groot aantal ZZP-ers met specifieke woon- en werkwensen. We proberen die waar mogelijk te faciliteren.

Riolering

We willen ons rioleringssysteem op peil houden en dat het voldoet aan de eisen van deze tijd en voorbereid is op de toekomst. Voor zover mogelijk willen we in specifieke straten of buurten wateroverlast bij hevige regenval verminderen. We leggen de verbinding tussen de bovengrondse (bestrating) en ondergrondse (riolering en kabels & leidingen) en werken toe naar een integraal beheer, waarbij we werkzaamheden zo veel mogelijk op elkaar afstemmen.

Afval

We willen ons beleid ten aanzien van afval en grondstoffen, dat zich richt op meer hergebruik en een toenemende circulariteit doorzetten. Daarmee willen we het aantal kilo’s restafval per huishouden doen afnemen en daarnaast de hoeveelheid en de kwaliteit van de grondstoffen doen toenemen. Ook willen wij een goede service blijven leveren aan onze bewoners door voorzieningen aan te bieden waardoor onze bewoners hun grondstoffen/restafval op een doelmatige wijze kunnen aanbieden tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten (vanuit de driehoek: service, milieu en kosten).

Energietransitie

Onze doelstelling én de landelijke doelstelling, om uiterlijk in 2050 alle gebouwen aardgasvrij te hebben en als gemeente CO2 neutraal te zijn, is ambitieus en ingrijpend. We zetten de ingezette beleidskoers richting een energieneutraal Rozendaal in 2050 voort. We doen dit concreet door uitvoering te geven aan het Warmteprogramma 2026-2036 en het Programma Duurzaamheid 2026-2030. We ondersteunen bewoners actief bij het verduurzamen van de (eigen) woning door voorlichting (o.a. website van het energieloket) en ondersteunen bij de uitvoering (o.a. inzet van energieadviseurs, Toekomstbestendig Wonen Lening, Lokale Aanpak Isolatie en diverse tools). In de uitvoering doen we dit in co-creatie met bewoners.

Recreatie

We zetten ons in voor het behoud van passende recreatiemogelijkheden voor onze eigen inwoners én de inwoners van de regio in ons groene buitengebied. Het Rozendaalse Veld willen we daarom wel toegankelijk houden voor hondenbezitters als hondenlosloopgebied. Het recreatieve gebruik moet in balans zijn met de natuurwaarden, het milieu en het cultuurhistorisch waardevolle landschap. Dit doen we samen met de terrein beherende organisaties, zoals Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer en de gemeente Rheden. Deze partners spelen een belangrijke rol bij de instandhouding van onze 'groene achtertuin'. Het 'groenblauwe raamwerk', dat is opgesteld vanuit de Opgave Ontspannen Regio in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is een belangrijk ondersteunend element om onze regionale groei in woningen en inwoners op groene wijze te realiseren.

Openbaar Groen

We willen het groene en karakteristieke karakter van onze gemeente behouden en waar mogelijk versterken. We streven naar kwalitatief, toekomstbestendig en robuust openbaar groen dat bijdraagt aan biodiversiteit en dat aantrekkelijk is voor zowel mens als dier. Bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte wordt rekening houden met de gevolgen van klimaatverandering. Groen en bomen dragen bij aan een klimaatbestendige leefomgeving, onder andere door het beperken van hittestress, het bieden van schaduw en het vasthouden van water. Met een duurzame en toekomstgerichte aanpak willen we de kwaliteit, biodiversiteit en waarde van het openbaar groen voor de lange termijn waarborgen.

Begraafplaats en crematie

Wij willen de gemeentelijke begraafplaats Rosendael op een zorgvuldige, duurzame en toekomstbestendige wijze beheren en onderhouden. Daarmee zorgen we ervoor dat bezoekers gebruik kunnen maken van een goed onderhouden en passende begraafplaats. Ook zal er speciale aandacht zijn voor de monumentale graven.

We faciliteren uitvaarten en zorgen ervoor dat begravingen en andere werkzaamheden op een passende zorgvuldige wijze kunnen plaatsvinden.

We streven naar het behoud van het karakter, de cultuurhistorische waarde en de groene uitstraling van begraafplaats Rosendael. Het beheer is gericht op een aantrekkelijke, rustige en waardige omgeving. Bij het onderhoud, beheer en verdere ontwikkeling van de begraafplaats houden we rekening met klimaatverandering, biodiversiteit en hittestress.

Vervoer

Wij willen een goed, veilig en toekomstbestendig wegennet in stand houden, dat bijdraagt aan de bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid van Rozendaal. Door planmatig beheer en onderhoud willen we de kwaliteit en functionaliteit van de wegen op peil houden en waar nodig verbeteren. Daarbij streven we naar een inrichting en onderhoudsniveau dat past bij het dorp.

Bij keuzes over beheer, onderhoud en reconstructies houden we rekening met de gevolgen van klimaatverandering. Waar mogelijk passen we klimaat-adaptieve en duurzame maatregelen toe, bijvoorbeeld door aandacht voor waterafvoer en het toepassen van duurzame materialen en oplossingen. Op deze manier willen we het wegennet ook voor de langere termijn veilig, functioneel, duurzaam en toekomstbestendig houden.

Wat gaan wij daarvoor doen?

De ruimtelijke waarden van Rozendaal vastleggen in het Omgevingsplan

In de Omgevingsvisie is samen met de inwoners van Rozendaal aandacht besteed aan de ruimtelijke waarden die ons dorp in zich herbergt. In de vervolg-stap om te komen van Omgevingsvisie naar Omgevingsplan kunnen deze waarden omgezet worden naar voorwaarden in het Omgevingsplan. Om tot con-crete regels te komen is hierover in gesprek gaan met raad en inwoners waardevol. In 2027 starten we met voorwaarden voor het splitsen van woningen en splitsen van kavels.

VTH-beleid vaststellen en actualiseren

Rozendaal voert zelf geen vergunningverlening, toezicht en handhaving uit. Dit is belegd bij de ODGM. Het VTH-beleid van de gemeente is in 2014 voor het laatst geactualiseerd. We kiezen ervoor om dit in 2027 aan te sluiten bij het geldende VTH-beleid van de ODGM.

Volkshuisvestingsprogramma

Het Volkshuisvestingsprogramma is een verplicht programma onder de Omgevingswet. Het vertaalt landelijke en regionale afspraken, zoals de woondeals, naar concrete lokale plannen. Het programma is bedoeld om de woningmarkt te reguleren, voldoende bouwlocaties te garanderen en te zorgen dat woning-gen beschikbaar zijn voor specifieke doelgroepen. Verschillende onderdelen van het programma zijn inmiddels voltooid zoals het woonbehoefteonderzoek en locatieonderzoek. In het eerste kwartaal van 2027 wordt de startnotitie voor het Volkshuisvestingsprogramma aangeboden aan de raad. Hierin vragen we kaders voor de uitwerking van de gemeentelijke en regionale opgaven op het gebied van wonen, waaronder veilig wonen, veilig thuis en huisvesting van statushouders.

Monumenten en erfgoed

De gemeente Rozendaal herbergt een aantal Rijks- en gemeentelijke monumenten. Binnen de toetsing op vergunningen besteden we aandacht aan monumentale status en volgt extra toetsing via het Gelders Genootschap. Er is een subsidieregeling voor een bijdrage in het onderhoud van de gemeentelijke monumenten.

Openbaar Groen

In 2026 hebben we de uit het bomenprogramma voortvloeiende werkzaamheden aanbesteed en vindt er een projectmatige uitvoering van het onderhoud en de vervanging van bomen plaats. Deze aanpak wordt de komende jaren (2027-2029) verder uitgevoerd. Daartoe vormen we voor deze jaren een bestemmingsreserve en is vanuit deze reserve jaarlijks € 70.000 beschikbaar voor de uitvoering van het bomenplan.
We evalueren de huidige groenvisie en bepalen op basis daarvan of actualisatie of het opstellen van een nieuwe groenvisie nodig is. Waar beplanting door droogte of andere omstandigheden is uitgevallen, planten we opnieuw in. Daarbij kiezen we waar mogelijk voor klimaatbestendige beplanting en bijdraagt aan de biodiversiteit.
Daarnaast onderzoeken we op welke wijze het onderhoud van het openbaar groen efficiënter, duurzamer en toekomstbestendiger kan worden ingericht en uitgevoerd. Bij de inrichting en het beheer van groenvoorzieningen houden we rekening met klimaatadaptatie, biodiversiteit en de kwaliteit van de leefomgeving. Bij veranderingen in de inrichting of het beheer betrekken we waar mogelijk omwonenden.

Begraafplaats en crematie

In 2026 zijn we gestart met het zoeken van de rechthebbenden van de monumentale graven op het oudste gedeelte van de begraafplaats. Dit onderzoek neemt naar verwachting een jaar in beslag. De resultaten worden in 2027 verwacht en vormen de basis voor de verdere besluitvorming over de wijze waarop met dit gedeelte van de begraafplaats wordt omgegaan. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek werken we in 2027 het beleid verder uit. Daarbij wordt ook de huidige, verouderde verordening voor de begraafplaats betrokken en waar nodig geactualiseerd.
Daarnaast pakken we de problemen met uitspoeling van de paden bij hevige regenval planmatig aan. Op basis van een planmatige aanpak worden maatregelen voorbereid en uitgevoerd om de afwatering en de duurzaamheid van de paden te verbeteren en toekomstige schade zoveel mogelijk te voorkomen.

Wegen en vervoer

In 2026 is besloten het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) Wegen 2025–2035 te actualiseren en de maatregelen te concentreren op de periode 2027–2030. Het MJOP geeft inzicht in de benodigde maatregelen en de financiële middelen voor het onderhoud en de renovatie van het wegennet. Dit is ook verwerkt in Meerjarig investeringsplan (zie bijlage D van deze begroting). Zeker voor Rozendaalse begrippen gaat het om de uitvoering van forse investeringen. Mogelijk is met het oog op deze uitvoering daarom een nadere fasering van deze investeringen naar de toekomst toe nodig.

In 2027 werken we verder uit tot een integraal plan voor de openbare ruimte. Bij de planning en uitvoering van wegonderhoud kijken we nadrukkelijk verder dan alleen de verharding. Waar werkzaamheden aan wegen worden uitgevoerd, wordt waar mogelijk ook gekeken naar andere onderdelen van de openbare ruimte, zoals riolering, hemelwaterafvoer (HWA) en openbare verlichting. Hiermee streven we naar een efficiënte, duurzame en integrale aanpak, waarbij werkzaamheden zoveel mogelijk worden gecombineerd.

Riolering

In 2027 actualiseren wij het integraal uitvoeringsplan water & riolering voor de periode na 2028. Hierin leggen wij het beleid voor afvalwater, hemelwater en grondwater vast en brengen wij de benodigde maatregelen, onderhoudskosten en investeringen voor beheer, vervanging en klimaatadaptatie in beeld. De investeringen op grond van het gemeentelijk rioleringsplan (vGRP 2023-2027) zijn opgenomen in het Meerjarig investeringsplan (zie bijlage D van deze begroting).

Afval

In 2027 evalueren wij de samenwerking met Circulus op het gebied van afvalinzameling en -verwerking. Daarbij beoordelen wij de kwaliteit van de dienstverlening, de kosten en de doelmatigheid van de samenwerking. De uitkomsten vormen de basis voor eventuele verbetermaatregelen en toekomstige keuzes in ons beleid.

Masterplan Veluwezoom

In het Masterplan Veluwezoom werken we samen met de gemeente Rheden aan de bescherming van de Veluwezoom, onderdeel van het Natura 2000 gebied Veluwe. In 2027 voeren we verschillende werkzaamheden uit op het Rozendaalseveld. De voorbereidingen zijn gestart in 2026. De parkeerplaats Rozendaalseveld wordt uitgebreid en verbeterd waardoor de tweede parkeerplaats opgeheven kan worden. Het fietspad met nummer 2006 wordt opgeheven. Dit is een van de twee fietspaden die nog in asfalt uitgevoerd zijn. Binnen het traject recreatiezonering van de provincie is hiervoor geld beschikbaar. De gemeente Rheden heeft inmiddels gekozen om de hele Veluwezoom te sluiten voor gemotoriseerd verkeer. In 2027 bereiden wij hier een standpunt over voor waarna eigen besluitvorming volgt.

Wat mag het kosten?

Programma 2 Ruimte en leefomgeving	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming 2028-2030		
(bedragen in €)	Rekening 2025	Begroting 2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	1.183.650 N	1.387.963 N	1.618.962 N	1.172.521 N	1.238.057 N	1.225.950 N
Baten	871.762 V	793.776 V	645.611 V	670.634 V	694.069 V	720.518 V
Saldo van baten en lasten	**311.887 N**	**594.187 N**	**973.352 N**	**501.887 N**	**543.988 N**	**505.432 N**
Toevoeging aan reserves	59.173 N	45.000 N	321.086 N	-	-	-
Onttrekking aan reserves	131.054 V	309.122 V	436.289 V	122.089 V	118.975 V	47.939 V
Resultaat	**240.006 N**	**330.065 N**	**858.149 N**	**379.798 N**	**425.013 N**	**457.493 N**

Het saldo van baten en lasten verslechtert in 2027 met circa € 379.000 ten opzichte van 2026. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere lasten voor wegenonderhoud en afschrijvingen (€ 124.000), vergunningverlening, toezicht en handhaving (€ 119.000) en de Omgevingswet (€ 41.000). Daarnaast ontstaat binnen het programma een nadeel van € 102.000 doordat de voormalige CDOKE-middelen voor de energietransitie vanaf 2027 via de algemene uitkering worden ontvangen en onder programma 3 zijn verantwoord. Lagere lasten voor riolering en de begraafplaats (€ 27.000) beperken het nadeel. Het resterende verschil betreft overige mutaties binnen het programma.
In 2027 is de vorming van de storting in de reserve bomenplan verwerkt en de storting in de reserve wegen opgenomen. Dit leidt tot een hogere toevoeging aan deze reserves. De hogere lasten voor wegenonderhoud leiden tot een hogere onttrekking aan de reserve wegen. Van de reserve energietransitie wordt voorgesteld om het saldo in 2026 over te hevelen naar de algemene reserve en deze reserve per 31-12-2026 op te heffen. Dit op grond van het in de raad ingenomen standpunt om hiervoor geen bedragen meer te onttrekken ten laste van deze reserve. Hierdoor is de stand van deze reserve niet meer nodig voor het oorspronkelijke doel. E.e.a. is hier al in deze begroting verwerkt bij de stand van de betrokken reserves per 31-12-2026.

Voor een uitgebreide toelichting op de financiële afwijkingen tussen de begroting 2027 en de begroting 2026 wordt verwezen naar het hoofdstuk ‘Overzicht van baten en lasten per programma’ onderdeel van de financiële begroting.

Beleidsindicatoren

Economie

Functiemenging

% · 2024

38,8

Vestigingen bedrijven

per 1.000 inw. 15-64 · LISA | 2024

194,3

Duurzaamheid

Omvang huishoudelijk restafval

kg per inwoner · CBS | 2024

96

Hernieuwbare elektriciteit

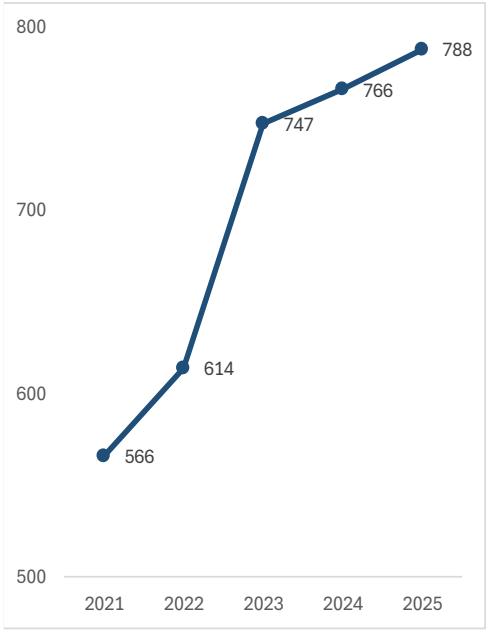
% van totaalverbruik · Klimaatmonitor | 2024

39,5

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde

x €1.000 · CBS | 2021–2025

Nieuwbouwwoningen

per 1.000 woningen · BAG/ABF | 2024

1,4

Demografische druk

% · CBS-ABF | 2025

94,3

Woonlasten 1-pers.

€ · COELO | 2025

1.287

Woonlasten meerpers.

€ · COELO | 2025

1.325

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen de Verbonden Partijen:

- Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (GMR-AN)
- Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen
- Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM)
- Veluwe Alliantie
- Circulus BV (afvalinzameling)

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij naar paragraaf F: Verbonden Partijen.

Gemeente
ROZENDAAL
Versterking raad, college en bestuurlijke basis
Financiën en bedrijfsvoering
Informatie-beveiliging en digitalisering
Huisvesting en facilitaire organisatie
Samenwerking in de regio
Veluwezoom
A50
Rozendaal
Rheden
Velp
A348
Arnhem
A12
Arnhem
Velp
Rheden
Veluwezoom
Programma 3
Bestuur en Organisatie

Inleiding

In het programma Bestuur en organisatie geven we vorm en inhoud aan (de ondersteuning van) het gemeentebestuur: de gemeenteraad en het college van B&W. Dit programma gaat over de voorwaarden voor het bestuur om zijn wettelijke en autonome taken te kunnen uitvoeren, de bestuurlijke en politieke ambities te kunnen realiseren, alsook over de dienstverlening aan inwoners en ondernemers. Diverse ondersteunende functies in de organisatie en allerlei vormen van samenwerking – met inwoners, in de regio – krijgen in dit begrotingsprogramma een plek. In dit programma beschrijven we de randvoorwaarden voor de aanpakken die uitgewerkt zijn in de andere programma's[1].

Beleidsdoel

We willen als gemeentebestuur (raad en college) op efficiënte, transparante en democratische wijze besluiten nemen en we richten de organisatie daartoe passend en toekomstbestendig in.

Wat willen wij bereiken?

We streven zowel in onze organisatie en dienstverlening als in onze samenwerkingsrelaties naar een (meer) optimale balans tussen de kracht en de kwetsbaarheid die inherent is aan onze kleine schaal. Dat doen we op zeven deelgebieden, die we hieronder uitwerken.

Bestuur & democratie

We zetten ons in voor een zorgvuldige realistische en duurzame borging van krachtig lokaal bestuur en goede democratische besluitvorming. We willen dat onze bestuursorganen raad, college van B&W en de burgemeester op efficiënte, transparante en democratische wijze kunnen functioneren.

Open bestuursstijl

We werken continu aan een open en transparante overheid, die in verbinding staat met inwoners en partners in de regio. We zetten in op (burger)participatie en het benutten van de kracht van onze lokale samenleving. We dragen zorg voor transparante (digitale) ontsluiting van gemeentelijke informatie.

[1] In de (verplichte) Paragraaf Bedrijfsvoering staan onderdelen van de bedrijfsvoering nader beschreven.

Constructieve partner in de regio

We zetten ons in om het maximale uit samenwerking in de regio en met regiogemeenten te halen. We werken samen in de regio, omdat we als kleine gemeente als geen ander de meerwaarde ervaren van het bundelen van krachten. Of dit nu gaat om de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMRAN), de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Midden-Gelderland (MGR SDCG) of de samenwerking met de gemeente Rheden.

Dienstverlening en Burgerzaken

In aansluiting op de eisen en wensen van onze omgeving (rijksoverheid, maar vooral inwoners en overige klanten) willen we adequate (inclusief digitale) diensten verlenen. Daarbij voldoen we aan de minimale wettelijke eisen.

Informatievoorziening en digitalisering

Wij streven naar een stabiele ICT-omgeving, waarbij wij de continuïteit van de dienstverlening aan onze inwoners zo veel mogelijk garanderen en waarbij we de risico's rondom informatieveiligheid en de privacybescherming minimaliseren.

Toekomstbestendige organisatie

We willen een voldoende stabiele en robuuste organisatie die ook voor de toekomst in staat is om te voldoen aan de toenemende taaklast en maatschappelijke verwachtingen.

Werkplekken en huisvesting

We zorgen voor een adequate werkomgeving voor onze medewerkers. Een gemeentehuis met goede arbeidsomstandigheden, waarin de toegankelijkheid en privacy van bezoekers en de veiligheid van mensen en middelen beter is gewaarborgd.

Versterking raad, college en bestuurlijke basis

We willen dat raad en college hun wettelijke en bestuurlijke verantwoordelijkheden professioneel, transparant en juridisch zorgvuldig kunnen uitoefenen. Daarvoor zijn actuele bestuurlijke en juridische kaders, heldere bevoegdheden en voldoende deskundige ondersteuning noodzakelijk. De griffiefunctie is door de beperkte omvang en bezetting kwetsbaar, terwijl de eisen aan de ondersteuning van de raad toenemen. Daarnaast is een aantal verordeningen, regelingen en protocollen rond raad, college en organisatie verouderd of is noodzakelijke actualisatie in de afgelopen jaren uitgesteld.

In 2027 onderzoeken we met voorrang die zaken die noodzakelijkerwijs op orde gebracht moeten worden om aan wettelijke verplichtingen te voldoen en om juridische risico's te mitigeren. Daarmee willen we meer grip krijgen op de juridische risico's die horen bij de uitvoering van bestuurlijke taken.

Daarnaast willen we de bevoegdheden en positie van raad en college goed borgen en de rechtszekerheid en rechtsbescherming van onze inwoners waarborgen. Voor de overige actualisaties van lokale verordeningen, beleid en regelingen betrekken we het besluit van de raad over de bestuurlijke toekomst. Indien de raad besluit tot herindeling, bepalen we welke actualisaties Rozendaal zelf nog moet uitvoeren en welke, voor zover juridisch mogelijk en verantwoord, kunnen worden meegenomen in het herindelings- en harmonisatietraject. Daarmee voorkomen we onnodig dubbel werk, zonder concessies te doen aan wettelijke verplichtingen en zorgvuldig bestuur.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Bestuur & democratie

We geven vorm en inhoud aan een nieuwe bestuurlijke inrichting, volgens de daartoe te nemen raadsbesluiten. We zorgen dat dit proces leidt tot een toekomstbestendige robuuste uitvoering van gemeentelijke taken die op basis van een zorgvuldig proces tot stand komt, met draagvlak in de Rozendaalse gemeenschap en die ertoe leidt dat voor (inwoners van) Rozendaal belangrijke aspecten optimaal geborgd worden, zoals:

- het hechte dorpse karakter;
- de gemeenschapszin;
- de groene leefomgeving;
- de bereikbaarheid van voorzieningen;
- de nabijheid van gemeentelijke dienstverlening.

Open bestuursstijl

- We lopen in de jaren 2027 en 2028 achterstanden in op het vlak van beleid en aanpakken voor inwonerparticipatie. Het gaat daarbij in eerste instantie om het updaten van de Inspraakverordening en het voldoen aan de wettelijke verplichting om tot nieuw participatiebeleid te komen.
- We ondersteunen daar waar aan de orde inwoners die initiatief nemen om de sociale cohesie in het dorp te versterken en om de krachten van onze inwoners te bundelen.

Constructieve partner in de regio

- We blijven betrokken bij het tot stand brengen van bestuurlijk en ambtelijk draagvlak voor groenbehoud, bijvoorbeeld ten behoeve van ons bomenareaal in de Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA).
- We werken als constructieve partner mee aan voorstellen bij gemeenschappelijke regelingen die leiden tot een verlichting van de meerjarige druk op de gemeentefinanciën. We laten, afgestemd met de raad, vroegtijdig onze stem horen in bezuinigingsdiscussies, herverdelingsdiscussies en kostenverdeelsystematiek.

Toekomstbestendige organisatie

Onze ambtelijke organisatie is onvoldoende meegegroeid met de eisen die aan een moderne gemeente worden gesteld. Tegelijkertijd zien we ook dat binnen de Rozendaalse context hier niet structureel aan kan worden voldaan.

- We prioriteren daarom scherp waar we de beperkte capaciteit op willen inzetten en leggen daarbij de nadruk op:
  - Ruimtelijk beleid dat gericht is op het rechtmatig uitvoerbaar maken en houden van de in de Omgevingsvisie vastgelegde uitgangspunten;
  - Een weerbare samenleving die in staat is om responsief dreiging op het vlak van rampen en crises -waaronder natuurbranden- het hoofd te bieden;
  - Continuïteit in de uitvoering van zorg- en welzijnstaken.
- We gaan de organisatie (waaronder ook de griffie) op een minimaal noodzakelijk niveau versterken om risico's voor continuïteit in de taakuitoefening en meerkosten als gevolg van uitval en personeelsverloop zo veel mogelijk te mitigeren. We versterken daartoe de formatie om de interne beheersing en de aansturing te verbeteren. Daarmee realiseren we een basis om uitvoering te kunnen geven aan deze begroting.
- We leggen een (incidentele) basis voor het ondersteunen van de bestuurlijke toekomst. Het gaat daarbij vooral om het (incidenteel) optuigen van de projectorganisatie. Hierbij worden ook andere (incidentele) middelen aangeboord, zoals bijdragen van medeoverheden.

Dienstverlening en Burgerzaken

We zetten de volgende stappen in de verbetering van de digitale en fysieke dienstverlening op basis van de visie op dienstverlening. We monitoren de kwaliteit van dienstverlening door onze uitvoeringspartners.

Informatievoorziening en digitalisering

Binnen de bestaande capaciteit en middelen blijven wij de ontwikkelingen en verbeterpunten monitoren en daar waar nodig implementeren binnen onze gemeente. Bovenop de reguliere taakuitoefening op de vlakken ICT, Informatievoorziening, Informatiebeheer, Informatiebeveiliging en privacy, zetten we ons in 2027 in om de Cybersecuritywet te implementeren en zodoende binnen de mogelijkheden optimaal de veiligheid en robuustheid van onze systemen te waarborgen. En werken we aan de volgende tranches van de implementatie Wet open overheid.

Investeringen in werkplekken en huisvesting

Een veilige, gezonde en goed uitgeruste werkomgeving is belangrijk voor de continuïteit van onze dienstverlening en van onze bedrijfsvoering. Daarom investeren wij gefaseerd in de vervanging van ICT-middelen en de verbetering van de huisvesting.

- ICT-middelen: Voor de vervanging van verouderde laptops en randapparatuur is € 75.000 geraamd. Om de investeringslasten te spreiden, vindt vervanging gefaseerd plaats in 2027 en 2028 (jaarlijkse investering van € 37.500). Hiermee blijven de werkplekken voldoen aan de eisen voor informatiebeveiliging en continuïteit.
- Klimaatbeheersing raadszaal en kantoorruimte: In 2027 investeren wij € 24.000 in airconditioning voor de raadszaal en kantoorruimte. Hiermee verbeteren wij het binnenklimaat en zorgen wij ook tijdens warme perioden voor een gezonde en comfortabele werk- en vergaderomgeving.
- Waar het ons gemeentehuis betreft willen we -naast een veilige werkomgeving voor onze medewerkers- ook een toegankelijke en transparante entree realiseren met ruimtes voor de diverse functies. We hebben daarbij oog voor het monumentale karakter van ons gemeentehuis en spannen ons ervoor in het monument voor toekomstige generaties te behouden.
- De algehele toegangsveiligheid en -controle van het gemeentehuis vragen om verbetering. Dit betreft zowel de fysieke toegankelijkheid voor inwoners en bezoekers als de veiligheid van medewerkers en van andere gebruikers. Voor inwoners en gebruikers die minder goed ter been zijn, is de huidige toegang via achterzijde ontoereikend. In 2027 onderzoeken we budgettair neutrale opties om het gemeentehuis fysiek beter toegankelijk te maken en de brandbeveiliging te verbeteren.

Wat mag het kosten?

Programma 3 Bestuur en organisatie	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming 2028-2030		
(bedragen in €)	Rekening 2025	Begroting 2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	3.413.431 N	3.078.100 N	3.399.423 N	3.504.009 N	3.653.152 N	3.797.820 N
Baten	5.183.785 V	5.200.129 V	5.887.762 V	5.823.311 V	6.124.440 V	6.391.023 V
Saldo van baten en lasten	**1.770.354 V**	**2.122.029 V**	**2.488.338 V**	**2.319.302 V**	**2.471.288 V**	**2.593.203 V**
Toevoeging aan reserves	6.686 N	6.686 N	6.686 N	6.686 N	6.686 N	6.686 N
Onttrekking aan reserves	204.600 V	179.559 V	211.302 V	1.302 V	1.302 V	1.302 V
Resultaat	**1.968.268 V**	**2.294.902 V**	**2.692.954 V**	**2.313.918 V**	**2.465.903 V**	**2.587.819 V**
Totaal saldo van baten en lasten	**485.575 N**	**631.846 N**	**1.167.242 N**	**851.594 N**	**782.365 N**	**641.376 N**
Totaal toevoegingen aan reserves	67.559 N	53.436 N	329.572 N	8.536 N	8.586 N	8.636 N
Totaal onttrekkingen aan reserves	451.537 V	605.730 V	851.511 V	237.311 V	234.197 V	163.162 V
Geraamd resultaat (positief = nadelig)	**101.596 N**	**79.552 N**	**645.303 N**	**622.819 N**	**556.753 N**	**486.851 N**
Waarvan Programma 3 — saldo van baten en lasten						
Beleid Bestuur en organisatie	745.935 N	576.277 N	652.218 N	658.064 N	679.718 N	703.205 N
Overhead	2.543.127 N	2.368.998 N	2.620.077 N	2.726.674 N	2.853.268 N	2.969.734 N
Algemene dekkingsmiddelen	5.059.416 V	5.067.304 V	5.760.634 V	5.704.040 V	6.004.273 V	6.266.142 V
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
Totaal Programma 3	**1.770.354 V**	**2.122.029 V**	**2.488.338 V**	**2.319.302 V**	**2.471.288 V**	**2.593.203 V**

Het saldo van baten en lasten verbetert in 2027 met circa € 366.000 ten opzichte van 2026. Dit komt voornamelijk door een hogere algemene uitkering uit het gemeentefonds (€ 510.000) -waaronder extra middelen voor Het Rhedens en de energietransitie (i.p.v. CDOKE-middelen)- en hogere OZB-opbrengsten (€ 229.000).
Daartegenover staan hogere personeelslasten door actualisatie van de salarisramingen en versterking van de ambtelijke organisatie (€ 245.000). Met deze versterking brengen wij de organisatie op het minimaal noodzakelijke niveau, verbeteren wij de interne beheersing en de aansturing en beperken wij de risico's voor de continuïteit van de dienstverlening en van extra kosten door uitval en personeelsverloop.
Daarnaast stijgen de kosten voor de gemeenteraad (€ 79.000) en ICT (€ 21.000), nemen de geraamde renteopbrengsten af (€ 65.000) en is € 15.000 opgenomen voor onderzoek naar de juridische toets van beleid en verordeningen.
Een voordeel op indexaties (€ 19.000) en geplande ombuigingen (€ 31.000) beperken de lastenstijging.

Voor het bomenplan wordt € 210.000 onttrokken aan de algemene reserve en toegevoegd aan de nieuw in te stellen reserve bomenplan binnen programma 2. Door het vervallen van eerdere onttrekkingen neemt de dekking uit reserves per saldo toe.

Voor een uitgebreide toelichting op de financiële afwijkingen tussen de begroting 2027 en de begroting 2026 wordt verwezen naar het hoofdstuk 'Overzicht van baten en lasten per programma' onderdeel van de financiële begroting.

Beleidsindicatoren

Er zijn geen voorgeschreven beleidsindicatoren die betrekking hebben op dit programma.

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen de volgende Verbonden Partijen:

- Gelders Archief
- K80 (netwerk kleine gemeenten)
- Vereniging Nederlandse Gemeenten

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij naar paragraaf F: Verbonden Partijen.

A. Lokale heffingen
Aanslag
B. Weerstandsvermogen
en risicobeheersing
C. Onderhoud
kapitaalgoederen
D. Financiering
E. Bedrijfsvoering
F. Verbonden partijen
G. Grondbeleid
H. Openbaarheidsparagraaf
Wet open overheid (Woo)

Paragrafen

Inleiding paragrafen

De programma's beschrijven de doelstellingen en beoogde maatschappelijke effecten, de wijze waarop de gemeente deze wil bereiken en de daarvoor geraamde baten en lasten. De paragrafen geven aanvullend inzicht in beleidsmatige en financiële onderwerpen die meerdere programma's raken. Daarbij worden de relevante beleidsuitgangspunten en financiële ontwikkelingen toegelicht.

In samenhang met de programma's en de financiële begroting ondersteunen de paragrafen de gemeenteraad bij zijn kaderstellende en controlerende rol en dragen zij bij aan een transparante en integrale beoordeling van de begroting 2027.

De programmabegroting 2027 bevat de volgende (verplichte) paragrafen:

A. Lokale heffingen;
B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
C. Onderhoud kapitaalgoederen;
D. Financiering;
E. Bedrijfsvoering;
F. Verbonden partijen;
G. Grondbeleid;
H. Openbaarheid.

Paragraaf A: Lokale heffingen

Inleiding

Lokale heffingen zijn inkomsten die verkregen worden op grond van publiekrechtelijke regels, voornamelijk belastingen en leges. De belangrijkste heffingen in Rozendaal zijn de onroerende zaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Hieronder wordt een beeld gegeven van de tarieven en de kwijtschelding.

Uitgangspunten voor de tarieven

Uitgangspunten voor de lokale heffingen in deze begroting zijn als volgt:

- We verhogen het tarief van OZB-woningen voor 2027 naar het Rhedens tarief (2027: 0,1306%; 2026: 0,1094%).
- We overbruggen het tarief van OZB-niet woningen eigenaren voor 2027 voor de helft richting het Rhedens tarief (2027: 0,2872%; 2026: 0,2127%).
- We overbruggen het tarief van OZB-niet woningen gebruikers voor 2027 ook voor 50% richting het Rhedens tarief (2027: 0,2236%; 2026: 0,1711%).
- De tarieven voor afvalstoffenheffing zijn gebaseerd op 100% kostendekking op begrotingsbasis. Deze tarieven komen zo'n € 40 hoger uit dan 2026.
- Het tarief voor rioolheffing is ook gebaseerd op 100% kostendekking op begrotingsbasis. Door (extra) indexatie wordt het tarief in 2027 € 30 hoger.
- De leges voor huwelijken e.d. worden boven-trendmatig verhoogd ter invulling van de taakstelling daarop.
- Op de overige door de gemeente te bepalen legestarieven is trendmatige stijgingspercentage van 3,0% toegepast.

Lokale heffingen	begroting	begroting	Raming	Raming	Raming
Omschrijving (bedragen in €)	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
OZB	717.052 V	945.919 V	1.090.213 V	1.231.940 V	1.302.500 V
Afvalstoffenheffing	280.700 V	275.785 V	290.085 V	302.478 V	317.555 V
Rioolheffing	165.109 V	182.484 V	187.959 V	193.597 V	199.405 V
Leges	110.407 V	124.696 V	128.196 V	131.801 V	135.515 V
Begraafrechten	71.329 V	85.000 V	87.550 V	90.177 V	92.882 V
Totaal baten	*1.344.597 V*	*1.613.883 V*	*1.784.003 V*	*1.949.994 V*	*2.047.857 V*

Tarieven en opbrengsten lokale heffingen	2026	2027	Stijging	Kostendekkend-heid 2027
(bedragen in €)				
Onroerendezaakbelasting (opbrengst)	***Opbrengst***	***Opbrengst***		
OZB woningen – eigenaren (2027: tarief Rheden 2026)	€ 632.342	€ 826.770	30,7%	n.v.t.
OZB niet-woningen – eigenaren (2027: ingroeipad)	€ 47.881	€ 66.575	39,0%	n.v.t.
OZB niet-woningen – gebruikers (2027: ingroeipad)	€ 36.829	€ 52.574	42,8%	n.v.t.
Rioolheffing en afvalstoffenheffing (tarief)	***Tarief***	***Tarief***		
Rioolheffing per aansluiting	€ 222	€ 252	13,5%	100%
Afvalstoffenheffing 1-2 personen	€ 325	€ 359	10,5%	98%
Afvalstoffenheffing 3 en meer personen	€ 360	€ 399	10,8%	98%

OZB woningen en niet-woningen

In begrotingsjaar 2027 is rekening gehouden met een stijging van het OZB-tarief voor woningen naar het Rhedens niveau dat bekend was over 2026. Voor niet-woningen is gekozen voor de ingroeipad richting 2028, waarbij het verschil met het Rhedens tarief in 2027 voor de heft wordt overbrugd. Vanaf 2028 wordt in deze begroting rekening gehouden met een trendmatige stijging met 3% per jaar. Daarnaast wordt rekening gehouden met een extra boventrend-matige stijging van 10% per jaar tot de maximale belastingcapaciteit is benut.

Afvalstoffenheffing

Bij de raming voor afvalstoffenheffing is voor drie- of meerpersoonshuishoudens in 2027 rekening gehouden met een tarief van € 399 (2026: € 360). Bij huishoudens die bestaan uit één of twee personen is in 2027 rekening gehouden met een tarief van € 359 (2026: € 325). De raming voor de afvalstoffen-heffing gaat uit van nagenoeg 100% kostendekkendheid op begrotingsbasis. Ook na 2027 moet rekening worden gehouden met een verdere stijging van de tarieven voor afvalstoffenheffing. Dit door stijgende kosten van afvalinzameling en afvalverwerking (vooral door stijgen van landelijke belastingen op de verwerking van huishoudelijk afval).

Rioolheffing

Bij de raming voor rioolheffing is het uitgangspunt ook 100% kostendekkendheid op begrotingsbasis. Het rioleringsplan (vGRP) loopt van 2023 tot en met 2027. In de begroting voor 2027 is rekening gehouden met het opstellen van een nieuw uitvoeringsplan water & riolering voor de periode vanaf 2028. Daarbij worden inspecties van het rioolstelsel betrokken in meerjarenperspectief. In de komende jaren is op grond van het vGRP 2023-2027 rekening ge-houden met forse investeringen in het rioolstelsel. Deze investeringen zijn verwerkt in Meerjarig investeringsplan van deze begroting (bijlage D).

Het tarief voor de rioolheffing in het vGRP 2023-2027 was gebaseerd op prijspeil 2022. De indexatie van het tarief is de afgelopen jaren achtergebleven bij de werkelijke prijsontwikkeling over de afgelopen jaren. Voor 2027 wordt er daarom met een extra indexering rekening gehouden, waardoor het tarief uitkomt op € 252 (2026: € 222).

Leges

Hieronder vallen de opbrengsten op basis van de legesverordening, zoals:

- Producten van burgerzaken;
- Huwelijken;
- Grafrechten;
- (Omgevings)vergunningen;
- Overige leges.

De leges voor huwelijken e.d. worden boven-trendmatig verhoogd ter invulling van de taakstelling daarop die in deze begroting is verwerkt (zie programma 3). Op de overige door de gemeente te bepalen legesopbrengsten is het trendmatige stijgingspercentage van 3,0% toegepast.

Kwijtschelding

Voor inwoners met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Dit is het geval als aan de voorwaarden voor kwijtschelding wordt voldaan. Kwijtschelding kan worden aangevraagd door particuliere belastingplichtigen voor de volgende belastingen:

- Onroerende zaakbelasting (eigen woning);
- Afvalstoffenheffing;
- Rioolheffing.

Kostendekkendheid van tarieven

Onderstaande tabel toont de mate van kostendekkendheid over de periode 2025-2027

Kostendekkendheid van tarieven	Jaarreke-ning 2025	2026				2027			
Omschrijving (bedragen in €)	dekking %	baten	lasten	saldo	dekking %	baten	lasten	saldo	dekking %
Bestemmingsbelastingen									
Afvalstoffenheffing	70%	307.927 V	310.625 N	2.698 N	99%	299.635 V	304.626 N	4.991 N	98%
Rioolheffing	90%	165.109 V	172.556 N	7.447 N	96%	182.484 V	183.207 N	723 N	100%
subtotaal	*77%*	*473.036 V*	*483.181 N*	*10.145 N*	*98%*	*482.119 V*	*487.832 N*	*5.713 N*	*99%*
Retributies									
Burgerlijke stand (incl. rijbewijzen/reisdocumenten)	38%	45.632 V	106.603 N	60.971 N	43%	57.993 V	115.263 N	57.270 N	50%
Huwelijken	83%	14.420 V	26.786 N	12.366 N	54%	14.853 V	28.383 N	13.530 N	52%
APV-vergunningen	0%	515 V	6.336 N	5.821 N	8%	515 V	6.750 N	6.235 N	8%
Begraafrechten	121%	84.500 V	84.773 N	273 N	100%	85.000 V	91.307 N	6.307 N	93%
Omgevingsvergunning	119%	50.000 V	58.673 N	8.673 N	85%	51.500 V	79.800 N	28.300 N	65%
subtotaal	*84%*	*195.067 V*	*283.171 N*	*88.104 N*	*69%*	*209.861 V*	*321.503 N*	*111.643 N*	*65%*
Totaal	**79%**	**668.103 V**	**766.352 N**	**98.249 N**	**87%**	**691.980 V**	**809.336 N**	**117.356 N**	**85%**

Paragraaf B: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft antwoord op de vraag in hoeverre een gemeente in staat is om niet afgedekte risico's op te vangen met gereserveerde financiële middelen (weerstandscapaciteit). Voldoende weerstandsvermogen zorgt ervoor dat de uitvoering van taken en het voorzieningenniveau bij financiële tegenslagen gegarandeerd blijven. Voldoende weerstandsvermogen gaat over twee vragen:

1. Welke risico's lopen we?
2. Wat is de beschikbare weerstandscapaciteit?

Risico's

Een risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief gevolg voor de gemeente. Een gemeente loopt tal van risico's die we in meer of mindere mate kunnen inschatten en beheersen. Gemeentelijke risico's kunnen voortkomen uit de politiek, de aansprakelijkheid, de strategie, financiële samenwerking, het bedrijfsproces en het milieu. Daarnaast zijn zaken als verbonden partijen en open einde-regelingen bekende onderwerpen waar de gemeente belangrijke risico's loopt.

Risicoprofiel

Er zijn meer methoden om een gekwantificeerd risicoprofiel op te stellen, uiteenlopend van meer wetenschappelijke methoden tot meer praktische modellen. Voor alle methoden geldt dat ze geen 100% garantie bieden op volledigheid. Het gaat er immers om risico's zo goed mogelijk te benoemen waar nog niet op één of andere manier in is voorzien. De eigenschap van een risico is echter dat men niet weet wat, wanneer of hoe het zich aandient. Voor deze paragraaf kiezen we voor een pragmatische aanpak. Basis voor het risicoprofiel is een organisatie-brede inventarisatie van risico's die tweemaal per jaar plaatsvindt (bij de begroting en bij de jaarrekening). Deze hebben we hier zo goed mogelijk gekwantificeerd ten behoeve van deze begroting en voorzien van een risicoscore (kans x impact). Daarbij is gebruik gemaakt van de volgende tabellen:

Kans	*Score*
Gering (minder 1 x per 4 jaar)	1
Gemiddeld (ca. 1 x per 4 jaar)	3
Groot (1 x per jaar of meer)	5

Financieel gevolg	*Score*
Gering (minder dan € 10.000)	1
Gemiddeld (onder de € 100.000)	3
Groot (boven de € 300.000)	5

De risicoscore komt tot stand door de kans te vermenigvuldigen met de impact. Hoe hoger de score hoe groter het risico. De uitkomst zetten we af tegen de volgende tabel:

Ranking	*Gevolg*
Scores >= 16	Hoog risico. Het risico-bedrag dient voor 75% in het weerstandsvermogen aanwezig te zijn.
5 <= Scores < 16	Beperkt risico. Tot een score van <10 worden ze voor 25% meegewogen. Vanaf een score van 10 worden deze voor 50% meegewogen bij incidentele risico's. Structurele risico's worden voor 75% meegewogen vanaf een score van 10.
Scores < 5	Gering risico. Voor zover het financiële gevolgen betreft worden die geacht binnen de reguliere bedrijfsvoering gedragen te kunnen worden.

De risicoscore houdt ook rekening met het feit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. Wanneer hiermee geen rekening wordt gehouden, is de kans groot dat een behoorlijk deel van het vermogen (ofwel algemene reserve) onnodig geblokkeerd wordt.

Structureel of incidenteel

Van belang is onderscheid te maken tussen risico's met structurele en incidentele effecten. In het profiel is dit onderscheid ook aangebracht. Risico's met structurele effecten hangen meestal samen met de bedrijfsvoering, zoals rente-effecten of hogere kosten vanwege een hoger aantal bijstandontvangers. Wanneer dit soort risico's zich voordoen, dienen ook structurele maatregelen genomen te worden door ze mee te nemen in het financieel perspectief. Het kan zijn dat het perspectief hiervoor op korte termijn geen ruimte biedt en dat moet worden omgebogen binnen de begroting. Om die reden worden risico's zwaarder meegenomen wanneer het structureel is.

Weerstandscapaciteit

Voor een oordeel over ons weerstandsvermogen is naast het risicoprofiel ook een inschatting van onze weerstandscapaciteit nodig, ook hierbij wordt in principe onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele middelen. Bronnen van weerstandscapaciteit zijn de algemene reserve, vrij aanwendbare bestemmingsreserves, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorziene uitgaven.

Structurele weerstandscapaciteit

Dit wordt met name gevormd door de onbenutte belastingcapaciteit (en dan met name OZB aangezien er al voor 100% naar kostendekking wordt gestreefd voor afval en riool, en het bedrag voor onvoorzien). De onbenutte belastingcapaciteit kan berekend worden door aansluiting te zoeken bij artikel 12 van de financiële verhoudingswet.

Artikel 12 financiële verhoudingswet

Bij een eventuele 'artikel 12-aanvraag' geldt ook een normtarief voor de OZB als één van de toelatingseisen. In dat geval dient een gemeente minimaal 20% meer OZB te heffen dan het landelijk gemiddelde (redelijk peil 2027 is: 0,1595%). Op basis van die norm bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit voor de gemeente Rozendaal ongeveer € 183.000. Echter, de feitelijke hoogte van de onbenutte belastingcapaciteit (met uitzondering van een artikel 12-aanvraag) is vooral een politieke keuze. Op basis van het beleid (OZB-verhoging waar mogelijk beperken) is er feitelijk geen onbenutte belastingcapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit wordt bepaald door de som van alle reserves waaraan nog geen specifieke bestemming is gegeven of bestemd zijn voor het afdekken van risico's.

Stille reserves

Stille reserves kunnen hierbij ook een rol spelen. Het betreft eigendommen waarvan de boekwaarde lager is dan de waarde in het economisch verkeer. Het gemeentehuis en de werf zijn dergelijke eigendommen. Om verschillende redenen zijn deze echter niet eenvoudig te gelde te maken. Omdat zij niet onmiddellijk in een feitelijk dekkingsmiddel kunnen worden omgezet, laten we ze bij de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing. Voor de berekening van de weerstandscapaciteit beperken we ons daarom tot de algemene reserve. De risico's in het sociaal domein worden in principe afgedekt via de reserve sociaal domein. De genoemde bedragen in de onderstaande tabel betreffen de stand van de geraamde reserves per begin 2027.

Structureel	
Onbenutte belastingcapaciteit	0
Post Onvoorzien	1
subtotaal structureel	**1**

Incidenteel	
Algemene reserve	3.714.397
Totale weerstandscapaciteit	**3.714.397**

Risicoprofiel

Onderstaande tabel betreft de geactualiseerde risico-indicatie. Deze inventarisatie wordt twee keer per jaar herzien, bij de jaarstukken en bij de begroting.

						Risico		in €
Onderwerp	**Risico/oorzaak**	**Beheersmaatregel**	**K**	**I**	**Bedrag**	**score**	**%**	**Bedrag**
Risico's open-einde regelingen *1)								
WWB	Meer aanvragen	Geen, conjunctuurgevoelig	3	2	15.000	6	0	0
WMO	Meer aanvragen	Geen, wel optie om beleid aan te passen	4	3	50.000	12	0	0
Jeugdzorg	Meer aanvragen	Geen, wel optie om beleid (ge-deeltelijk) aan te passen	4	4	100.000	16	0	0
Kinderopvang	Meer aanvragen met SMI	Geen	3	1	5.000	3	0	0
Leerlingenvervoer	Meer aanvragen	Geen	3	2	15.000	6	0	0
Beschermd wonen	Meer aanvragen	Geen	3	4	100.000	12	0	0
Aanbesteding taken Incluzio	Hogere kosten door aanbesteding aan consortium	Aanbesteding samen met Rheden	3	4	100.000	12	0	0
		subtotaal open einde-regelingen (structureel)						**0**

*1) Deze risico's worden afgedekt via de bestemmingsreserve sociaal domein

Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	score	%	Bedrag
Overige risico's								
Algemene uitkering uit gemeente-fonds	Tegenvallende groei t.o.v. van de werkelijke kostenontwikkeling	Geen	3	3	100.000	9	25%	25.000
Renterisico (uitgaven)	Schommelingen op de geld- en kapitaalmarkt	Op dit moment geen leningen o/g en anders wordt dit risico beperkt via renterisiconorm	1	1	0	1	0%	0
Renterisico (inkomsten)	Daling van rentevergoeding over uitgezette eigen middelen	Meer zekerheid te creëren door langer wegzetten van liquide middelen	3	3	100.000	9	25%	25.000
Kapitaalgoederen	Onvoorzien en onverwacht onderhoud aan gebouwen en/of wegen	Actuele beheerplannen en perio-dieke inspectie	3	3	50.000	9	25%	12.500
Verduurzaming vastgoed/ tractie	Verplichtingen tot verduurzaming kunnen aanzienlijke kosten veroorzaken	Anticiperen op regelgeving en ontwikkelingen meenemen in de begroting	3	3	50.000	9	25%	12.500
Klimaat/droogte	Door veranderend klimaat ontstaan er pro-blemen met vegetatie, riool en water	Anticiperen op wetgeving en ontwikkelingen en meenemen in de begroting	3	3	100.000	9	25%	25.000
Kortleven pensioen wethouders	Het vroegtijdig overlijden van een (ex) be-stuurder kan financiële consequenties heb-ben (verzekerbaar)	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	1	3	50.000	3	0%	0
Wachtgeld en pensioen bestuurders	Bij mutaties in het college kunnen wacht-geldverplichtingen ontstaan	Verzekeren danwel opvangen voorziening.	3	3	50.000	9	25%	12.500
Juridische procedures	Bezwaren en rechtszaken bij projecten en/of beslissingen	Binnen projectplannen en be-sluitvorming aandacht voor heb-ben	3	3	50.000	9	25%	12.500
Gemeenschappelijke regelingen	Het algemeen bestuur kan besluiten nemen met financiële consequenties, waaraan de gemeente vanwege de constructie gehouden is	Feitelijk niet aanwezig	5	3	60.000	15	75%	45.000

Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	score	%	Bedrag
Overige risico's								
Onderwijshuisvesting	Wettelijke verplichting om te voldoen aan de zorgplicht voor voorzieningen in huisvesting van het PO en het VO.	Doordecentralisatie van vergoeding voor VO (mogelijk niet toereikend)	3	3	100.000	9	25%	25.000
Personeel	Lastig vervulbare vacatures waardoor externe inhuur noodzakelijk is	Aantrekkelijke werkgever blijven	3	3	50.000	9	25%	12.500
Veranderende wetgeving	Aanpassing in wetgeving leveren kosten op die niet altijd voldoende worden gecompenseerd	Anticiperen op ontwikkelingen	3	3	50.000	9	25%	12.500
Dienstverlening gemeente Rheden	Aanpassing in wetgeving leveren kosten op die niet altijd voldoende worden gecompenseerd	Anticiperen op ontwikkelingen	3	3	220.000	9	25%	55.000
					subtotaal overig (structureel)			**275.000**

Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	score	%	Bedrag
Risico's met incidenteel effect								
Ramp c.q. groot incident	Gemeente wordt door bijvoorbeeld het ministerie niet volledig gecompenseerd voor de kosten die gemaakt zijn	Feitelijk niet aanwezig	1	3	50.000	3	0%	0
Rechtspositionele consequenties	Binnen elk bedrijf kunnen situaties aan de orde zijn waarbij er kosten optreden voor besluiten met rechtspositionele consequenties. De gemeente is hiervoor eigenrisicodrager.	Voorziening voor treffen dan wel opvangen binnen weerstandsvermogen	4	3	80.000	12	75%	60.000
Personeel	Langdurige uitval door ziekte	Goede begeleiding zieke werknemers	4	3	80.000	12	75%	60.000
Personeel	Op geld waarderen van verlofuren conform mogelijke wijziging BBV	Goede sturing op verlofsaldi personeel	4	3	60.000	9	50%	30.000

Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	score	%	Bedrag
Risico's met incidenteel effect								
Informatiebeveiliging/ privacy	Hacks, privacy issues, uitval systemen	Beveiliging op orde, bewustwording	3	3	80.000	9	25%	20.000
Schades	Schade door eigendommen van de gemeente (bijvoorbeeld door bomen)	In principe geldt hiervoor de aansprakelijkheidsverzekering van de gemeente, echter er is altijd een risico dat het niet past binnen de voorwaarden, bijvoorbeeld bij het niet uitvoeren van inspecties	4	2	30.000	8	25%	7.500
Planschade	Niet binnen de exploitatieovereenkomst af te dekken planschades	Feitelijk niet aanwezig	3	2	40.000	6	25%	10.000
Project OOR	Geen volledige compensatie voor kosten (o.a. zorg, juridische kosten, ontwikkelingen in de omgeving)	Sturen op zorgvragers, preventie, advies inwinnen	2	4	160.000	8	25%	40.000
Waarborgfonds sociale woningbouw	Geen volledige compensatie voor de gemaakte kosten	Bepaalde begrote posten heroverwegen	1	4	300.000	4	0%	0
Niet in de begroting van Rozendaal opgenomen kosten die wel kunnen voorkomen	Lijkschouwing of begraven op kosten van de gemeente (bij onvermogen), of recht op APPA-traject.	Rapporteren over dergelijke kosten in de turaps	2	3	80.000	6	25%	20.000
					subtotaal incidenteel			**247.500**
					Totaal structureel+ incidenteel			**522.500**

Wijzigingen in het risicoprofiel

Ten opzichte van de jaarstukken 2025 zijn twee mutaties opgetreden in het risicoprofiel, te weten de onzekerheid over de uitkomst van de aanbesteding voor de taken van Incluzio en het op geld waarderen van verlofuren (conform de aanbeveling van de accountant). Ter dekking van de risico's met betrekking tot open-einde regelingen in het sociaal domein fungeert de bestemmingsreserve sociaal domein als buffer. Deze bestemmingsreserve heeft begin 2027 een omvang van € 500.000 en is daarmee ruim toereikend om deze risico's op te vangen. De structurele en de incidentele risico's zijn in deze programma begroting geactualiseerd.

Reserves en voorzieningen

Voor een overzicht van de reserves en voorzieningen verwijzen we voor de reserves en voorzieningen naar bijlage A en B achterin deze begroting.

Weerstandsratio

Deze confrontatie van risicoprofiel en weerstandscapaciteit is opgenomen in de volgende tabel. Het vervolgens gepresenteerde overzicht geeft aan hoe de ratio gewaardeerd kan worden.

Weerstandsvermogen		Beschikbaar		Benodigd
Structureel	A	1	B	275.000
Incidenteel	C	3.714.397	D	247.500
Totaal	**E**	***3.714.398***	**F**	***522.500***
Structureel (A/B)		0,00		
Incidenteel (C/D)		15,01		
Totaal (E/F)		**7,11**		

Ratio	Waardering
> 2,0	**uitstekend**
1,5 - 2,0	ruim voldoende
1,0 - 1,5	voldoende
0,8 - 1,0	matig
0,6 - 0,8	onvoldoende
< 0,6	ruim onvoldoende

Conclusie

De weerstandsratio van 7,11 is in 2027 nog steeds goed te noemen, waarbij stille reserves en onbenutte belastingcapaciteit niet in de berekening zijn meegenomen. De gemeente Rozendaal is hiermee nog wel in staat om financiële tegenvallers in de nabije toekomst op te vangen, door het inzetten van het weerstandsvermogen. De weerstandsratio neemt in de meerjarenraming (2028-2030) echter wel af. Dit door aanspraken op de algemene reserve.

Overige financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten een basisset van vijf financiële kengetallen op te nemen. Doel is in 1 oogopslag de gemeenteraad meer inzicht te bieden in de financiële positie van de gemeente.

	Financiële kengetallen	Rekening	Begroting	Begroting
		2025	2026	2027
1	Netto schuldquote (vóór aftrek verstrekte leningen)	-41%	-37%	-30%
1A	Netto schuldquote gecorrigeerd (ná aftrek verstrekte leningen)	-68%	-68%	-33%
2	Solvabiliteitsratio	68%	72%	70%
3	Kengetal grondexploitatie	0%	0%	0%
4	Structurele exploitatieruimte	2,1%	-8,6%	-2,7%
5	Belastingcapaciteit	125%	148%	166%

Betekenis van de kengetallen

Net als bij het weerstandsvermogen gelden ook voor deze kengetallen geen harde normen. Wel zijn er algemene bandbreedtes waarmee een indruk kan worden verkregen over de waarde van het kengetal, de Provincie Gelderland heeft bijvoorbeeld de volgende categorieën aangeduid:

	Categorie A Voldoende	Categorie B Matig	Categorie C Onvoldoende
Netto schuldquote	< 90%	90%-130%	>130%
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	< 90%	90%-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20%-50%	<20%
Kengetal grondexploitatie	<20%	20%-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	Begr en Mrj >0%	Begr of Mrj =0%	Begr en Mrj <0%
Belastingcapaciteit	<95%	95%-105%	>105%

Netto schuldquote inclusief alle verstrekte leningen

Deze beide financiële kengetallen zijn voor Rozendaal gelijk. Dit omdat er geen door-verstrekte geldleningen aan bijvoorbeeld woningcorporaties zijn. De netto schuldquote geeft het niveau aan van de schuldenlast van de gemeente weer ten opzichte van de inkomsten op de exploitatie en geeft daarmee een indicatie van de druk die rentelasten en aflossingen hebben ten opzichte van de exploitatie.

Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90% (groen), oranje is hoog en rood betekent gevarenzone. Het gemeentebestuur moet er dan werk van maken om de schuld te verlagen. In Rozendaal is de schuldquote vooralsnog negatief, hetgeen goed te noemen is.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin Rozendaal in staat is op de lange termijn aan haar huidige financiële verplichtingen te voldoen. Ook de solvabiliteit is goed te noemen, al loopt deze wel af door aanspraken op de algemene reserve.

Kengetal grondexploitatie

De grondexploitatie kan een grote invloed op de financiële positie van een gemeente hebben (zowel positief als negatief). Dit kengetal geeft een indicatie van het relatieve belang van grondexploitaties voor Rozendaal. Doordat de gemeente geen actieve grondexploitaties heeft, is deze niet van toepassing.

Structurele exploitatieruimte

Aan de hand van dit kengetal kan het structurele en reële evenwicht van de begroting beoordeeld worden. Een percentage van 0% betekent structureel sluitend; een positief (negatief) percentage wil zeggen dat er (geen) exploitatieruimte is. Het financieel meerjarig perspectief bij deze begroting laat in latere jaren een negatief beeld zien.

Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen kan worden gerelateerd aan de totale woonlasten. De woonlasten worden bepaald aan de hand van de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde in Rozendaal. Gerelateerd aan de ‘Artikel 12-norm’ van 2027 bedraagt deze capaciteit ongeveer € 183.000).

Berekening van de kengetallen

	Kengetal	Rekening	Begroting	Begroting
1A	**Netto schuldquote gecorrigeerd (ná aftrek verstrekte leningen)**	**2025**	**2026**	**2027**
A	Vaste schulden (cf art 46 BBV)	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (cf art 48 BBV)	830.145	415.072	415.072
C	Overlopende passiva (cf art.49 BBV)	1.649.883	1.259.320	1.219.427
D	Financiële vaste activa excl. kapitaalverstrekkingen (art. 36 b t/m f)	2.216.935	2.216.935	250.000
E	Uitzettingen < 1 jaar	4.676.246	3.242.360	2.952.996
F	Liquide middelen (cf.art 40 BBV)	4.063	4.063	4.063
G	Overlopende activa (cf art. 40a BBV)	1.110.109	1.108.197	1.108.197
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV excl mut.reserves)	8.166.883	7.155.046	8.133.853
	Gecorrigeerde netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**-68%**	**-68%**	**-33%**

	2. Solvabiliteitsratio	2025	2026	2027
A	Eigen vermogen (cf art 42 BBV)	9.209.772	8.869.395	7.702.152
B	Balanstotaal (totaal passiva)	13.474.096	12.309.305	11.074.436
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	**68%**	**72%**	**70%**

	3. Kengetal grondexploitatie	2025	2026	2027
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden (vervallen BBV-categorie)	0	0	0
	Niet meer van toepassing; daarom niet opgenomen in de formule			
B	Bouwgronden in exploitatie	0	0	0
C	Totale baten cf art 17 lid c BBV (excl mut.reserves)	8.166.883	7.155.046	8.133.853
	Grondexploitatie (bouwgronden in exploitatie / totale baten) x 100%	**0%**	**0%**	**0%**

	4. Structurele exploitatieruimte	2025	2026	2027
A	Structureel saldo (positief = ruimte)	170.509	0	-220.431
B	Baten exclusief mutaties reserves	8.166.883	7.155.046	8.133.853
	Structurele exploitatieruimte A/B x 100%	**2,1%**	**0,0%**	**-2,7%**

	5. Belastingcapaciteit, woonlast meerpersoonshuishouden	2025	2026	2027
A	OZB lasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	757	977	1.166
B	Rioolheffing voor een gezin	220	222	252
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	336	360	399
D	Eventuele heffingskorting	0	0	0
E	Totaal woonlasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	1.313	1.559	1.817
F	Landelijk gemiddelde woonlasten voorafgaand jaar (COELO)	1.053	1.053	1.095
	Belastingcapaciteit: lokale woonlasten / landelijk gemiddelde t-1	**125%**	**148%**	**166%**

Paragraaf C: Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Rozendaal beslaat een oppervlakte van 2.795 hectare. Hier wonen, werken en recreëren mensen waarvoor een aantal zogenaamde kapitaalgoederen nodig is. In deze paragraaf geven we inzicht in de onderhoudstoestand en de kosten van onze belangrijkste groepen kapitaalgoederen (wegen, riolering/water, groen en gebouwen). Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting. Een goed overzicht is daarom van belang voor een juist inzicht in de financiële consequenties ervan. De lasten hiervan komen in verschillende programma's tot uitdrukking.

Beleid voor beheer kapitaalgoederen

Voor het onderhoud hanteerden we de volgende plannen:

Jaar van vaststelling/ beoordeling	
Nota	**Jaar**
Onderhoudsplan wegen (2025 -2035)	2025
Onderhoudsplan riolering (2023 - 2027)	2022
Aangescherpte Groenvisie (2022-2026)	2023
Bomenprogramma	2025

Wegbeheer

Sinds de begroting 2019 is besloten om bij groot onderhoud van een aantal binnenwegen het asfalt te vervangen door klinkers. In het wegenplan van 2025 is besloten om de overgang naar klinkers te doen op basis van noodzaak tot renovatie, in plaats van fysiek aansluitend. In de meerjarenbegroting is met de kapitaallasten van die investeringen rekening gehouden. Voor een klein deel van de wegen geldt onderhoud met asfalt waarvoor een reserve wordt aangehouden.

Voordat tot daadwerkelijke uitvoering van het wegbeheer wordt overgegaan wordt ook het riool geïnspecteerd om te beoordelen of er 'werk met werk' gemaakt kan worden. We voorkomen daarmee dat niet veel later diezelfde weg weer open moet voor periodiek onderhoud aan het riool.

Financieel

Programma 2 Ruimte en leefomgeving	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming			Verschil
Taakveld (bedragen in €)	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2027-2026
2.1 Verkeer en vervoer	**208.485 N**	**397.124 N**	**525.760 N**	**242.435 N**	**284.222 N**	**317.648 N**	**128.636 N**
waarvan groot onderhoud (exploitatie)	-	12.347	317.115	3.002	3.092	3.185	304.768
Investeringen (fasering kredieten)	**n.v.t.**	**473.500**	**1.061.900**	**1.493.200**	**1.153.400**	**790.600**	**588.400**

Onderhoud:
In 2027 is voor de Arnhemse Allee en de Kerklaan groot onderhoud (van asfalt naar asfalt) gepland. In 2026 was al rekening gehouden met groot onderhoud (van asfalt naar asfalt) van de Mr. Van Hasseltlaan. Dit is in deze begroting doorgeschoven naar 2027 als jaar van uitvoering. De investeringen (van asfalt naar klinkers) zijn opgenomen in het Meerjarig investeringsplan (bijlage D bij deze begroting). Voor een nadere toelichting verwijzen wij daarnaar en naar de (financiële) toelichting bij programma 2.

Investeringen:
In 2027 worden Rosendael, Boerenallee, Bremlaan en H. van Gelrestraat aangepakt (€ 1.061.900). In 2028 volgen Akkerlaan, Delhoevelaan en Kapellenberglaan (€ 1.493.200), in 2029 Jagermeesterlaan, Valkenierspad en Vossenberglaan (€ 1.153.400) en in 2030 Baron van Pallandtlaan, Constantia Loudonlaan, Mariëndaal en Schout Leermolenstraat (€ 790.600). Zie voor de afzonderlijke kredieten bijlage D: meerjarig investeringsplan 2027-2030.

Riolering

In 2022 is het verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP 2023-2027) vastgesteld. Dit plan is de uitvoering van de wettelijke verplichting dat de gemeente een rioleringsplan moet hebben. In dit plan zijn de normen bepaald voor de kwaliteit van het onderhoud en milieu en wordt aangegeven welke investeringen jaarlijks nodig zijn om aan de gestelde voorwaarden uit het plan te voldoen. De hieruit voortvloeiende lasten zijn in deze begroting verwerkt. Als blijkt dat investeringen niet direct noodzakelijk zijn, dan zullen deze investeringen worden uitgesteld.

Verder hebben metingen uitgewezen dat wij voldoen aan de basisinspanning (afkoppelen) zoals deze is opgelegd door de provincie. Dit is vastgelegd in het BRP (Basis rioleringsplan) en getoetst door het Waterschap Rijn & IJssel. Door de invoering van de Wet gemeentelijke watertaken zijn gemeenten vanaf 2008 verantwoordelijk voor de ruimtelijke inpassing van maatregelen die de waterbeheerder betreft. Daarnaast kent de wet drie zorgplichten toe aan gemeenten: afvalwater, hemelwater en grondwater. In het vGRP is met deze zorgplichten rekening gehouden met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn deze zorgplichten daarin opgenomen.

Financieel

In deze begroting is budget opgenomen om in 2027 integraal uitvoeringsplan water & riolering op te stellen voor de periode vanaf 2028. Naast het opstellen en periodiek herzien van dit plan (vooral ook bedoeld om tijdig de kosten voor maatregelen in beeld te hebben) wordt jaarlijks een deel van de riolering geïnspecteerd. Daaruit volgen aanbevelingen voor onderhoud dan wel herstel of vervanging, zodat deze maatregelen op het juiste moment worden uitgevoerd en er geen onnodige kosten worden gemaakt.

Programma 2 Ruimte en leefomgeving	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming			Verschil
Taakveld (bedragen in €)	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2027-2026
7.2 Riolering	**69.735 V**	**53.520 V**	**70.213 V**	**71.928 V**	**72.767 V**	**75.136 V**	**16.693 V**
waarvan groot onderhoud (exploitatie)	-	5.000	5.150	5.305	5.464	5.628	150
Storting voorziening riolering	35.001	50.000	20.000	21.000	15.000	6.000	-30.000
Investeringen (fasering kredieten)	**n.v.t.**	**-**	**110.000**	**283.000**	**307.000**	**283.000**	**110.000**

Het beheer van de riolering is gebaseerd op het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP). De kosten van de riolering worden gedekt uit de rioolheffing (zie paragraaf A: lokale heffingen). Het saldo op dit taakveld is voordelig, omdat de toe te rekenen overhead en btw niet op dit taakveld zijn geboekt; inclusief die kosten is de rioolheffing nagenoeg kostendekkend. Voor groot onderhoud is jaarlijks circa € 5.000 geraamd. Daarnaast wordt jaarlijks gestort in de voorziening riolering (2027: € 20.000), die eind 2026 op grond van het vGRP een stand heeft van € 1.155.000.

Investeringen

In 2027 is € 110.000 geraamd (vervanging vrij verval € 50.000, klimaatmaatregelen en afkoppelen € 10.000 en het restant uit 2026 € 50.000). In 2028 en 2030 is jaarlijks € 283.000 geraamd voor vervanging van het vrij vervalriool en in 2029 € 307.000, inclusief € 24.000 voor de gemalen (mechanisch en elektrisch). Voor een nadere toelichting op de verschillen verwijzen wij naar de toelichting bij programma 2 en bijlage D: meerjarig investeringsplan.

Gemeentegebouwen

Om het benodigde onderhoud uit te kunnen voeren is jaarlijks per gebouw een budget in de begroting opgenomen. De budgetten in de begroting zijn toereikend voor het noodzakelijke onderhoud. Voor het onderhoud van de nieuwe Dorpsschool is in 2019 een contract afgesloten. Het deel voor de gemeente (gymzaal) wordt via de VVE verrekend, en hiermee is in deze begroting rekening gehouden in programma 1.

Financieel

Programma 3 Bestuur en organisatie	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming			Verschil
Kostenplaats (bedragen in €)	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2027-2026
Huisvesting (incl. baten)	**183.299 N**	**69.364 N**	**46.320 N**	**49.890 N**	**51.763 N**	**53.702 N**	**23.044 V**
waarvan groot onderhoud (exploitatie)	120.467	1.040	1.071	1.103	1.136	1.171	31
Investeringen (fasering kredieten)	**n.v.t.**	**-**	**24.000**	**-**	**-**	**-**	**24.000**

Onder huisvesting vallen het gemeentehuis en de gemeentewerf (programma 3, taakveld 0.4 Overhead). Het saldo is inclusief de huuropbrengsten (2027: € 30.766) en een rijksbijdrage (€ 2.902). Het klein onderhoud van het gemeentehuis is geraamd op € 30.900 in 2027. Voor toekomstig groot onderhoud is toegevoegd aan de reserve gemeentegebouwen (2027: € 8.486); de reserve heeft eind 2026 een stand van € 46.133 (raming).

Openbaar groen

Groenvisie 2022-2026

In mei 2022 is een nieuwe Groenvisie vastgesteld. In 2023 is deze aangescherpt. In dit plan is voor de lange termijn aangegeven waar het openbaar groen verbeterd of aangepast kan worden. In dit plan wordt beschreven hoe Rozendaal met het openbaar groen om wil gaan.
Bij het opstellen van de begroting is rekening gehouden met de kosten voor onderhoud van hierin beschreven zaken. Hieraan wordt gevolg gegeven door uitvoering van een groot aantal zaken, in het bijzonder (prioritair) door opstellen van een bomenprogramma.

Bomenprogramma

In 2025 is een scenarioschets voor het bomenprogramma opgesteld. Hierin zijn drie scenario's uitgewerkt om het groene en karakteristieke beeld van de gemeente ook op de langere termijn te behouden en de kwaliteit van het bomenbestand te waarborgen. Op basis van deze scenario's is gekozen voor het scenario dat het beste aansluit bij de ambities en de gewenste ontwikkeling van het bomenbestand. Aan het gekozen scenario zijn de benodigde financiële middelen gekoppeld. De benodigde financiële middelen zijn vervolgens projectmatig verwerkt in deze begroting, waarmee voor de jaren 2027 tot en met 2029 wordt voorzien in een toekomstgerichte aanpak van het beheer en onderhoud van het gemeentelijke bomenbestand.

Programma 2 Ruimte en leefomgeving	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming			Verschil
Taakveld (bedragen in €)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-2026**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**133.802 N**	**196.857 N**	**200.694 N**	**204.003 N**	**203.218 N**	**137.455 N**	**3.837 N**
waarvan groot onderhoud (exploitatie)	-	-	70.000	70.000	70.000	-	70.000
Investeringen (fasering kredieten)	**n.v.t.**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Het openbaar groen wordt onderhouden op basis van het bomenplan. Voor 2027 tot en met 2029 is jaarlijks € 70.000 incidenteel groot onderhoud geraamd voor de uitvoering van het bomenplan. Dit wordt gedekt uit de reserve bomenplan, die in 2027 wordt gevormd met € 210.000 uit de algemene reserve. Vanaf 2030 vervalt dit budget. Omdat de lasten incidenteel zijn, tellen zij niet mee in het structureel begrotingssaldo.

Investeringen

Voor 2027-2030 zijn geen investeringen in openbaar groen gepland.

Paragraaf D: Financiering

De paragraaf Financiering geeft meerjarig inzicht in de ontwikkelingen rond de financiering, het te voeren beleid op dit gebied en in de risico's die de gemeente daarbij loopt. Zoals wettelijk voorgeschreven hanteren we hiervoor een Treasurystatuut dat door de raad is vastgesteld. In het Treasurystatuut staat aan welke partijen en onder welke condities de gemeente geld mag uitlenen en bij welke partijen en onder welke condities financiering kan worden aangetrokken. De uitgangspunten zijn gebaseerd op een risicomijdend treasurybeleid. De gemeente verricht geen 'near banking'- of 'banking'-activiteiten omdat dit niet tot de kernactiviteiten van de gemeente behoort. In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de risico's met betrekking tot de vlottende schuld (kasgeldlimiet) en de risico's op de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om het renterisico op kortlopende geldleningen tot een acceptabel maximum te beperken. Kortlopende leningen zijn vaak 'goedkoper' dan langlopende leningen, maar het lagere rentepercentage geldt ook maar voor een korte periode. Om te voorkomen dat gemeenten met omvangrijke kortlopende schulden bij forse rentestijgingen in de problemen komen, is in de Wet fido een kasgeldlimiet vastgesteld. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal (totale lasten) bij aanvang van het jaar, met een minimum van € 300.000. Voor 2027 komt de limiet daarmee uit op € 818.607 (zie de onderstaande tabel: 1 Kasgeldlimiet).

1. Kasgeldlimiet	2027	2028	2029	2030
(Bedragen in €)	Raming	Raming	Raming	Raming
Totale lasten (begrotingstotaal)	9.630.667	9.005.282	9.306.777	8.400.020
1. Toegestane kasgeldlimiet (8,5% begroting)	818.607	765.449	791.076	714.002
2. Omvang vlottende korte schuld (kasgeldleningen / rek. courant)	-	674.020	768.407	669.156
3. Vlottende middelen (uitzettingen < 1 jaar en liquide middelen)	2.253.941	4.063	4.063	4.063
4. Totaal kasgeld (2) − (3)	-2.253.941	669.957	764.344	665.093
5. Toegestane kasgeldlimiet (1)	818.607	765.449	791.076	714.002
6. Overschrijding (+) / ruimte (–) onder kasgeldlimiet (4 – 5)	**-3.072.547**	**-95.492**	**-26.732**	**-48.908**

Uit tabel 1 blijkt dat de kasgeldlimiet in geen van de jaren wordt overschreden. Vanaf 2028 benut de gemeente de limiet bijna volledig, omdat zij kort financiert tot maximaal de kasgeldlimiet en het meerdere met vaste leningen aantrekt.

Renterisiconorm

Renterisico's op de langere termijn worden beheerst met de renterisiconorm. In de kern zorgt deze norm ervoor dat niet op één moment een groot deel van de langlopende leningen opnieuw gefinancierd moet worden, bijvoorbeeld tegen een fors hogere rente. Zo worden de renterisico's gespreid. Volgens de Wet fido mag het renterisico (de aflossingen en renteherzieningen op de vaste schuld) per jaar niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal. De gemeente heeft per 31-12-2025 geen langlopende geldleningen. Door uitvoering van het investeringsprogramma worden in 2029 en 2030 naar verwachting vaste leningen aangetrokken (in totaal voor € 2,8 miljoen). Omdat er in de planperiode geen aflossingen of renteherzieningen vallen, is het renterisico ook in de komende jaren beperkt. De gemeente blijft daarmee ruim onder de renterisiconorm (zie tabel 2: Renterisiconorm).

2. Renterisiconorm	2027	2028	2029	2030
(Bedragen in €)	Raming	Raming	Raming	Raming
Begrotingstotaal (totale lasten)	9.630.667	9.005.282	9.306.777	8.400.020
Percentage conform Wet fido	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
Renterisiconorm	**1.926.133**	**1.801.056**	**1.861.355**	**1.680.004**
Aflossingen vaste schuld	-	-	-	-
Renteherzieningen	-	-	-	-
Renterisico	**-**	**-**	**-**	**-**
Overschrijding (+) / ruimte (–) onder renterisiconorm	**-1.926.133**	**-1.801.056**	**-1.861.355**	**-1.680.004**

Uitgezette middelen en financieringsbehoefte

De gemeente beschikt in 2027 en 2028 over voldoende eigen liquide middelen om de uitgaven te financieren. Door de uitvoering van het investeringsprogramma nemen deze middelen in de meerjarenperiode af en ontstaat vanaf 2029 behoefte aan aanvullende financiering.
Per 31 december 2025 heeft de gemeente geen langlopende leningen opgenomen. Op die datum staat € 1.966.935 langlopend uitgezet bij de Rabobank (vordering). Deze uitzetting vervalt in 2027 en komt dan beschikbaar voor de financiering van gemeentelijke uitgaven. De lening aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) van € 250.000 blijft in de prognose gehandhaafd. Dit fonds voor startersleningen is revolverend, daarom worden hierover geen rentebaten of rentelasten geraamd. Uitgangspunt is dat de gemeente eerst de beschikbare middelen inzet en de aanvullende financieringsbehoefte kortlopend financiert, voor zover de kasgeldlimiet dit toelaat. Het meerdere wordt gefinancierd met langlopende leningen, in de prognose afgerond op € 100.000.

Op basis van de huidige investeringsplanning (zie bijlage D: meerjarige investeringsplan 2027-2030) en de verwachte onttrekkingen aan de reserves is in 2029 een langlopende lening van € 1.800.000 nodig en in 2030 een aanvullende lening van € 1.000.000. De geraamde langlopende schuld bedraagt daarmee eind 2030 € 2.800.000. De daadwerkelijke omvang en het moment van aantrekken hangen af van het verloop van de inkomsten en uitgaven, waaronder mogelijke faseringen in de uitvoering van de geplande investeringen.

3. Leningenportefeuille en financieringsbehoefte	Raming	Raming	Raming	Raming
(Bedragen in €)	2027	2028	2029	2030
Stand vaste schuld 1-1	-	-	-	1.800.000
Nieuw aan te trekken vaste leningen	-	-	1.800.000	1.000.000
Aflossingen	-	-	-	-
Stand vaste schuld 31-12	**-**	**-**	**1.800.000**	**2.800.000**

Verwachte renteontwikkeling

Door de uitvoering van het investeringsprogramma nemen de uitgezette middelen af, waardoor de rentebaten dalen. Daarnaast brengt het aantrekken van financiering rentelasten met zich mee. Beide effecten zijn in de begroting en de meerjarenraming verwerkt op taakveld 0.5 (zie onderstaande tabel 4: rente-effecten financiering).

4. Rente-effecten financiering (geraamd in de begroting)	Raming	Raming	Raming	Raming
(Bedragen in €)	2027	2028	2029	2030
Rentelasten financiering (taakveld 0.5)	-	5.890	37.597	75.790
Rentebaten (taakveld 0.5)	-150.000	-22.389	-	-
Saldo rentelasten en -baten	**-150.000**	**-16.500**	**37.597**	**75.790**

De geraamde rentebaten dalen van € 214.550 in 2026 naar € 150.000 in 2027 en naar € 22.389 in 2028. Vanaf 2029 zijn geen rentebaten meer geraamd, omdat de uitgezette middelen dan volledig zijn ingezet voor de financiering van de investeringen. Tegelijk lopen de rentelasten van de kortlopende financiering en de nieuw aan te trekken vaste leningen op, van € 5.890 in 2028 naar € 37.597 in 2029 en € 75.790 in 2030. Per saldo verandert het rente-effect van een voordeel van € 150.000 in 2027 in een nadeel van € 75.790 in 2030.

Bij de raming is uitgegaan van de huidige investeringsplanning. Als investeringen later worden uitgevoerd dan gepland, blijven middelen langer beschikbaar en ontstaat de financieringsbehoefte later en in mindere mate. De rentelasten vallen dan lager uit en rentebaten vallen dan hoger uit dan geraamd. Omgekeerd vormt een stijging van de marktrente een risico voor de geraamde rentebaten en rentelasten.

De investeringsplanning, de liquiditeitsontwikkeling en de renteontwikkelingen worden gedurende het jaar gevolgd. Bij de tussentijdse rapportages wordt beoordeeld of de geraamde rentebaten en rentelasten moeten worden bijgesteld.

Garanties op leningen aan derden

In november 2022 is een garantstelling afgegeven ten behoeve van de nieuwbouw van het dierenasiel. Het gaat daarbij om een bedrag van € 35.200. Dit is een aflopend bedrag naar € 971 in 2053, waarna de lening ten behoeve van de nieuwbouw van het dierenasiel volledig is afgelost.

Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF)

De Wet houdbare overheidsfinanciën regelt dat het Rijk en de decentrale overheden gezamenlijk bijdragen aan houdbare overheidsfinanciën en het naleven van de Europese begrotingsafspraken. Het EMU-saldo is daarbij een belangrijke maatstaf.
Het EMU-saldo verschilt van het begrotingssaldo volgens het gemeentelijke baten-lastenstelsel. Investeringen tellen rechtstreeks mee in het EMU-saldo, terwijl in de exploitatie de jaarlijkse afschrijvingslasten worden opgenomen. Een gemeente kan daardoor bij een sluitende begroting toch een negatief EMU-saldo hebben. Voor Rozendaal wordt in de gehele periode 2027–2030 een negatief EMU-saldo geraamd. Het geplande investeringsprogramma draagt hieraan bij. Dit sluit aan bij de verwachte afname van de beschikbare liquide middelen en de toenemende behoefte aan financiering. Zie hoofdstuk Emu saldo 2026-2030.

Schatkistbankieren

Op grond van de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) houdt de gemeente overtollige liquide middelen aan in de schatkist van het Rijk, met inachtneming van de wettelijke uitzonderingen en het geldende drempelbedrag. De omvang van deze middelen neemt af naarmate de geplande investeringen worden uitgevoerd en de algemene reserve wordt aangesproken.

Paragraaf E: Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering richt zich op de ondersteunende diensten die nodig zijn om de beoogde resultaten en effecten uit de programma's te bereiken. Het omvat de terreinen personeel, organisatie, planning en control, informatievoorziening, informatieveiligheid en privacy en juridische zaken.

Bedrijfsvoering is primair een verantwoordelijkheid van het college. Deze paragraaf vertoont enige overlap met Programma 3, Bestuur en Organisatie. Deze paragraaf behandelt die aspecten van de bedrijfsvoering die niet onder Programma 3 zijn behandeld, waarbij met name het 'hoe' centraal staat (het 'wat hoort meer thuis in Programma 3).

Personeel

Uit verschillende rapportages (recent Moventem, accountantsverslagen, rapportages Gelders Archief, en langer terug, bijvoorbeeld de BMC-organisatiescan) blijkt dat onze organisatie kwantitatief en kwalitatief niet is opgewassen tegen de toenemende taaklast. Onze organisatie is met name kwantitatief onvoldoende in staat om uitvoering te geven aan de almaar toegenomen taaklast, op Rozendaalse minimale wijze. De afgelopen jaren zijn door de opeenvolgende colleges diverse maatregelen genomen, met name gericht op het nog efficiënter organiseren van de bestaande capaciteit, bijvoorbeeld door verdergaand uitbesteden van taken en het herverdelen van interne werkzaamheden.

Tegelijkertijd zijn en blijven basale processen niet op orde, voldoen we niet voldoende aan kaders en normen en de interne beheersing is onvoldoende robuust. Het gevolg hiervan is dat de uitvoering van taken meer tijd vraagt dan voorheen en dat de risico's op onacceptabele fouten of niet uitgevoerde processen toeneemt. We zien in 2026 een groot verloop in personeel en verwachten dit ook de komende periode, onder meer als gevolg van bestuurlijke heroriëntatie op de toekomst. Concreet zien we het gebrek aan beheersing ten aanzien van informatieveiligheid, financiële beheersing en primaire HR-processen als een groot risico voor de continuïteit in de taakuitoefening. Door verbeterde planmatige aanpakken, én door een toenemende frisse blik van buiten (nieuwe professionals), wordt ook duidelijker welke 'gaten' er vallen, of al zijn gevallen. We krijgen scherper in beeld welke uitdagingen en opgaven we wel, maar ook vooral welke we niet kunnen oppakken. Dat roept eerst en vooral aandacht op voor de ervaren werkdruk.

De organisatie van Rozendaal telt momenteel 13,5 fte en staat in de huidige situatie onder hoge druk en is kwetsbaar. Om de huidige taakuitvoering op orde te brengen is er behoefte aan extra ambtelijke capaciteit. Dit betekent dat de organisatie op dit moment te smal is voor het bestaande takenpakket. Voor de toegenomen takenlast is structureel meer personeel nodig (zie Moventem rapport). We zien dat scherpe keuzes en prioritering mogelijk is vanuit het gegeven dat we binnen de begrotingsperiode toewerken naar een nieuwe bestuurlijke inrichting.

We versterken het personele budget met een absoluut minimale ophoging van € 350.000. Hiermee kan de continuïteit en dienstverlening aan de inwoner verstevigd worden, en verkleinen we de kans op verzuim en frictie. Met deze versterking wordt een periode van 3 tot 4 jaar overbrugd.

Afhankelijk van de keuze voor de toekomst zal de ontwikkelrichting van de organisatie hierop aangepast worden. Voor het proces van totstandkoming van de nieuwe bestuurlijke inrichting zal nader gekeken moeten worden welke capaciteit nodig is. De benodigde capaciteit wordt incidenteel gefinancierd. Daarbij zal voor zover mogelijk aanspraak worden gemaakt op provinciale en rijksbijdragen.

Naast de structurele formatieversterking is in 2027 tijdelijke capaciteit nodig om bestaande achterstanden weg te werken en de bestuurlijke en juridische basis te onderzoeken. De omvang en benodigde incidentele middelen voor deze inhaalslag worden nader in beeld gebracht. Bij de prioritering krijgen wettelijke verplichtingen en onderwerpen die raken aan rechtmatigheid, bevoegdheden, rechtszekerheid en rechtsbescherming voorrang. Daarbij wordt tevens rekening gehouden met het besluit over de bestuurlijke toekomst.

In 2026 zien we een piek in het verzuim en het verloop. Het versterken van de organisatie heeft mede als doel om uitval waar mogelijk te voorkomen. De kosten bij frictie en verzuim zijn minimaal begroot, net als de mogelijke toename in overheadkosten bij wisselingen. De bestaande budgetten zijn hiervoor de eerste opvang. We zien echter dat dit in toenemende mate niet voldoende is. Bij meer kosten zal hierover geïnformeerd worden. We voorzien ook in het komende jaar een fors ziekteverzuim, onder meer als gevolg van langdurige ziekte. In onderstaande tabel zijn de verzuimcijfers verwerkt:

Verzuimcijfers:

Omschrijving	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk
	2024	2025	*2026
Verzuimpercentage	8,4%	8,2%	10,7%
Kort (0-8 dagen)	0,7%	0,9%	1,6%
Middellang (8-43 dagen)	0,5%	1,7%	3,3%
Lang (>43 dagen)	6,9%	5,6%	5,9%

*2026: betreft cijfers t/m 7-9-2026

Ook in 2027 maken we gebruik van externe inhuur voor ondersteuning op in ieder geval privacy, informatiebeheer, -veiligheid en -voorziening. De gemeente maakt verder gedurende het hele jaar gebruik van medewerkers van Scalabor voor werkzaamheden in de buitendienst en schoonmaakdiensten. Het project OOR vraagt het nodige van de ambtelijke organisatie, maar hier wordt ook ingehuurd op het gebied van woonbegeleiding, projectleider en locatiemanager. Formatie-uitbreiding is onvermijdelijk, zoals beschreven hierboven.

Organisatie

Organisatieontwikkeling

De doelstellingen van de organisatieontwikkeling en het P&O-beleid zijn onveranderd gericht om mens en organisatie verder te ontwikkelen naar een weerbaarder en wendbaarder geheel. Toch zal het komende jaar minder worden geïnvesteerd op ‘zachtere componenten’ van de organisatieontwikkeling dan de afgelopen jaren. De focus komt nog meer dan voorheen te liggen op continuïteit in de taakuitoefening en (borgen van) voortzetting van basale primaire processen.

Integriteit

In de gemeente Rozendaal is zowel voor de bestuurders van de gemeente als voor de ambtenaren een gedragscode vastgesteld. In de wet is bepaald dat het college over het gevoerde integriteitsbeleid voor de ambtenaren jaarlijks verantwoording dient af te leggen aan de gemeenteraad. In de Ambtenarenwet is de bepaling opgenomen dat ambtenaren een eed of belofte moeten afleggen dat hij of zij zich als een goed ambtenaar zal gedragen en als een goed ambtenaar zal handelen. Het zittende personeel heeft hiertoe een schriftelijke verklaring getekend die in het personeelsdossier is opgeborgen.
Het is inmiddels een goede gewoonte dat we alle medewerkers uitnodigen als nieuwe medewerkers de ambtseed of belofte afleggen ten overstaan van de burgemeester en in aanwezigheid van de gemeentesecretaris. Hierdoor houden we het thema integriteit op de agenda in de organisatie. Inhuurkrachten leggen geen eed of belofte af, maar ondertekenen een integriteits- en geheimhoudingsverklaring.

Behalve de gedragscode voor de ambtenaren heeft Rozendaal al sinds 2002 een zogenaamde klokkenluidersregeling. Daarin is bepaald dat ambtenaren (desgewenst anoniem) misstanden kunnen melden. Van deze klokkenluidersregeling is in Rozendaal nog nooit gebruik gemaakt.

Interne aansturing

De Rozendaalse organisatie is formatief 13,5 FTE groot. In de dagelijkse uitoefening wordt het werk verricht door circa 30 tot 40 personeelsleden (intern en extern) die voor het overgrote deel allen eigen beleidsterreinen onder zich hebben. Deze situatie is niet statisch en vraagt voortdurend inhoudelijke koersbepaling, aansturing, operationele keuzes en gemandateerde besluitvorming. De volledige interne aansturing is op dit moment belegd in één functie. Gezien de kwetsbaarheid, continuïteit en beschikbare tijd is het niet langer realistisch om de aansturing op deze manier in te richten. Om die reden zijn er interne clusters aangebracht en is de budgettaire verantwoordelijkheid verdeeld. Kwantitatief zien we echter dat er te weinig tijd is om deze taken naar behoren uit te voeren. Ook zien we dat de beslissingsbevoegdheid nog te centraal is belegd, waardoor we te weinig efficiënt en wendbaar opereren. Om de interne aansturing te versterken is zodoende een formatie-uitbreiding noodzakelijk.

Planning en control

P&C-cyclus

Het primaire doel van de P&C-cyclus is om het beleid en de bedrijfsvoering in beeld te krijgen en te houden. De P&C-cyclus moet inzicht geven in hoeverre de gemeente haar doelstellingen bereikt en welke (financiële) middelen daarbij nodig zijn. De ambtelijke organisatie legt daarbij verantwoording af aan het college van burgemeester en wethouders. Het college doet dat op zijn beurt richting de gemeenteraad. De P&C-cyclus bestaat in Rozendaal ieder jaar uit respectievelijk de kadernota, de begroting, tussentijdse (financiële) rapportages (turaps) en de jaarstukken.
De kadernota en de begroting blikken vooruit op de komende begrotingsjaren en gaan dus over het 'plannen'. De turaps en de jaarstukken blikken terug op (een gedeelte van) een jaar en ondersteunen de raad in de controlerende rol. Begroting en jaarstukken zijn verplichte P&C-documenten. Ook hoe die eruit moeten zien, is voor een groot deel voorgeschreven. Andere momenten van plannen (kadernota) en verantwoorden (turaps) zijn vormvrij.

Sturen op risico's

Om grip te houden op doeltreffendheid en doelmatigheid is het van belang om financiële en operationele risico's in beeld te hebben, en om daarop als organisatie te kunnen bijsturen. Dat doen we onder meer door het bijhouden van de Paragraaf Weerstandsvermogen. Daarin geven we (op basis van een herijking bij de jaarstukken en bij de begroting) een risico-indicatie. Door een in 2027 nog stevige maar in latere jaren wel afnemende reservepositie kunnen we de geschetste risico's nog opvangen. Naast risicobeheersing en beheersmaatregelen spelen de volgende ontwikkelingen:

- Frauderisicoanalyse: periodiek evalueren we het risico op fraude binnen de processen. De belangrijkste beheersmaatregel op het vlak van fraudebestrijding is het up-to-date houden van de budgetverantwoordelijkheid waarbij het 4-ogenprincipe uitgangspunt is;
- Inkoop en aanbesteding: zoals alle gemeenten merken ook wij dat de Europese aanbestedingsregels zo nu en dan knellen met onze bedrijfsvoering. Het gaat daarbij niet alleen om het beleidsmatige inkoopkader, maar zeker ook over de processtappen die per inkoop doorgelopen moeten worden;
- Verscherpt toezicht op contractpartijen, met name in het sociaal domein (MGR);
- Voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik.

Sturen op rechtmatigheid

Sinds begrotingsjaar 2023 doet het college een uitspraak over de rechtmatigheid. De basis voor deze beoordeling zijn te vinden in de door de raad vastgestelde Controleverordening (22 september 2026) en Financiële Verordening (16 december 2025). Ook is bij de raadvergadering van 24 februari 2026 het definitieve normenkader voor 2025 en het voorlopige normenkader voor 2026 vastgesteld. Het oordeel op de rechtmatigheid is gebaseerd op de begrotingsrechtmatigheid, de spendanalyse (i.v.m. aanbestedingsrichtlijnen) en (verbijzonderde) interne controles. Verbijzonderde interne controles worden met name door de gemeente Rheden uitgevoerd (in het Sociaal Domein) en door De Connectie (i.v.m. gemeentelijke belastingen en heffingen).

Administratieve organisatie

De toenemende taaklast en de druk van personeelswijzigingen legt een aantal sluimerende uitdagingen bloot in de administratieve organisatie en de interne beheersing. In de verschillende rapportages (Moventem, accountant en Gelders Archief) wordt hier ook aandacht aan besteed. We willen risico's als gevolg van achterstallige administraties en te beperkte basisinformatie mitigeren. Doordat deze lange tijd onvoldoende aandacht hebben gehad (inherent aan de informele organisatie die passend was voor Rozendaal) ontstaat onnodig veel frictie en inefficiëntie in de aansturing en taakoverdracht.

Het gaat hierbij om elementaire aspecten in de gehele lijnorganisatie. Denk aan het bijhouden van overzichten van verleende en verstrekte vergunningen, het beheren van financiële grootboekaannames zoals voor BTW-compensatie, het beheren van contracten, autorisaties en mandaten en het aanleveren van controle- en verantwoordingsinformatie. We voldoen hierdoor met regelmaat niet aan eisen op het vlak van rechtmatigheid (denk aan termijnoverschrijdingen), maar ook aan onnodig intensieve controle- en verantwoordingsprocessen (zoals Sisa en ENSIA).

De krapte op de arbeidsmarkt, in combinatie met de brede profielen en omvang van de takenpakketten, maakt dat het lastiger is om vacatures (tijdig) in te vullen. De taakomvang en werkdruk hebben invloed op het aantrekken en het behouden van medewerkers. Er is een aantal maatregelen te nemen (zie hieronder) dat nodig is om de winkel dagelijks te kunnen laten draaien en om ervoor te zorgen dat personeelsleden voldoende tijd en ruimte houden om zich te kunnen richten op die elementen die voor Rozendaal belangrijk zijn. De organisatie moet versterkt worden om de staande taaklast aan te kunnen. We versterken de beheercapaciteit in de organisatie om onder meer de volgende maatregelen door te voeren:

- Bestuurlijke en juridische kaders actualiseren en actueel houden;
  (waaronder te denken valt aan: mandaten, ondermandaten, autorisaties, budgethouderschap en financiële bevoegdheden);
- Contractbeheer en leveranciersmanagement beter op orde krijgen;
- Kwetsbaarheden in salarisadministratie, bestuurlijke besluitvorming, financiële administratie, licentiebeheer en communicatieprocessen opvangen;
- Functioneel beheer van tooling en applicaties op orde te brengen en te houden;
- Document- en archiefbeheer op een minimaal niveau brengen;
- Functiehuis op orde houden.

Kengetallen P&O

Omschrijving	Werkelijk	Begroot	Begroot
	2025	2026	2027
Formatieplaatsen (fte)	13,3	13,6	17,1
Medewerkers (aantal)	17	18	22
Mannen (%)	41,0%	41,0%	41,0%
Vrouwen (%)	59,0%	59,0%	59,0%
Ziekteverzuim (%)	8,2%	7,0%	7,0%
Instroom (%)	62,0%	15,0%	14,0%
Uitstroom (%)	38,0%	15,0%	7,0%
Deeltijders (%)	64,7%	46,0%	39,0%
Leeftijd (gemiddeld)	50,9	52,5	53,7
Maximum Salarisschaal (%)	35,3%	69,0%	69,0%
Budget opleidingen (% loonsom)	0,9%	1,4%	1,2%

Juridische stand van zaken

In 2027 onderzoeken we de juridische stand van zaken met betrekking tot beleid en verordeningen. We kijken daarbij systematisch of verordeningen, regelingen, gedragscodes, mandaten, bevoegdheden en protocollen voor raad, college en organisatie nog aansluiten op actuele wet- en regelgeving en de feitelijke werkwijze. Wettelijke tekortkomingen en risico's voor rechtmatigheid, rechtszekerheid, rechtsbescherming en bevoegdheidsuitoefening moeten daarna opgepakt worden. Waar nodig zetten we daarvoor aanvullende juridische, bestuurlijke en griffiegerichte expertise in. Voor overige actualisaties wordt, mede afhankelijk van het besluit over de bestuurlijke toekomst, bepaald of deze nog afzonderlijk voor Rozendaal worden uitgevoerd of verantwoord kunnen worden meegenomen in een eventueel herindelings- en harmonisatietraject.

Informatievoorziening

Informatievoorziening en digitalisering (i-domein)

De zorg voor een goede (digitale) informatievoorziening is een vitaal onderdeel binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering. Vrijwel alle processen zijn in enige mate afhankelijk van digitale informatievoorziening. Informatievoorziening heeft naast een technische harde kant, zoals IT-infrastructuur, apparaten en applicaties, ook een menselijke zachte kant. De bestaande informatievoorziening moet beheerd worden (structurele last), maar er zijn ook steeds vernieuwingen die vragen om menselijke inspanning (incidentele last). Beiden vragen om formatie. De aan de gemeente toegekende taken en de daarbij behorende Nederlandse wetgeving en Europese regelgeving zijn daarbij maatgevend.

Reguliere aanpak

Er ligt een basis voor een gestructureerde en planmatigere aanpak van de reguliere uitdagingen in het i-domein. Heldere rollen en verantwoordelijkheden zorgen er daarbij voor dat alle spelers (voor Rozendaal gaat het gauw om 45 rollen) op het juiste moment de juiste dingen doen (regievoering). De kosten in de begroting voor informatievoorziening hebben betrekking op Informatievoorzieningsvraagstukken die voor de brede bedrijfsvoering van de Rozendaalse kernorganisatie van belang zijn, zoals:

- (digitaal) informatiebeheer en het document management en archiefsysteem (DMS/RMA);
- kantoorautomatisering en werkplekken;
- applicaties, advies en beheer, zoals applicatie voor burgerzaken;
- connectiviteit, zoals de glasvezelkabel;
- Communicatie, zoals telefoon, website;
- uitvoering wettelijke taken zoals Wet open overheid en de Archiefwet;
- informatiebeveiliging en privacyvraagstukken.

Verantwoorde inzet van Artificial Intelligence (AI)

Om je als gemeente succesvol en verantwoord te ontwikkelen op het gebied van AI, moet je klein beginnen met concrete experimenten, heldere ethische kaders opstellen en investeren in de AI-geletterdheid van medewerkers. Sinds de volledige inwerkingtreding van de Europese AI Act is compliant en transparant werken bovendien een harde wettelijke eis geworden. Het stimuleren van het gebruik van AI zonder heldere kaders leidt tot ongelukken.

Voor de gemeente Rozendaal moet de aanpak van AI vooral praktisch, betaalbaar en tijdbesparend zijn. Grote gemeenten bouwen eigen AI-systemen, maar voor een kleine gemeente ligt de kracht in het slim gebruiken van bestaande, laagdrempelige tools om de werkdruk van het kleine ambtelijke apparaat te verlagen, denk aan onderstaande voorbeelden:

- het samenvatten en analyseren van bv. dikke beleidsstukken van de provincie, het Rijk of de veiligheidsregio;
- schrijfhulp bij het opstellen van eerste concepten voor bv. bewonersbrieven, subsidieaanvragen of raadsvoorstellen;
- het inzetten van AI-spraaksoftware om vergaderingen automatisch uit te typen en samen te vatten.

AI genereert concepten, maar een ambtenaar controleert altijd het eindresultaat voordat het naar buiten gaat. AI is de assistent, de mens is de baas. Naast een stuk bewustwordingstraining kan de al aanwezige AI-oplossing binnen de Microsoft tenant (Co-Pilot) van Rozendaal worden ingezet. Dit voorkomt mogelijke datalekken naar het publieke domein door gebruik van tools als ChatGPT, Claude of Google Gemini. Het blijft van belang zorgvuldig om te gaan met de informatie die wordt aangeboden.

Informatieveiligheid en privacy

De gemeente is voor haar dienstverlening sterk afhankelijk van betrouwbare, beschikbare en vertrouwelijke informatie(systemen). Informatiebeveiliging en privacybescherming zijn essentieel voor betrouwbare dienstverlening en het vertrouwen van inwoners.

Wettelijke kaders

De AVG (sinds 2018) stelt eisen aan de omgang met persoonsgegevens. Voor informatiebeveiliging geldt de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid), per september 2025 vernieuwd naar BIO 2.0, met risicomanagement als kern. Vanaf 15 augustus 2026 is de Cyberbeveiligingswet (Cbw, implementatie van EU-richtlijn NIS2) van kracht, die gemeenten verplicht tot aantoonbare risicobeheersing, incidentmelding en bestuurlijke betrokkenheid — en waarvoor structurele middelen nodig zijn. Daarnaast lopen de verplichtingen vanuit ENSIA (verantwoording BIO-naleving), de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv, deadline uitgaande berichten per 1 januari 2027) en de aankomende AI Act.

Beleid en organisatie

Het Strategisch Informatiebeveiligingsplan (laatst geactualiseerd 2025, herijking elke 3 jaar) en het Privacybeleid (jaarlijks geactualiseerd, laatst 2024) vormen de basis, vastgesteld door het college. Uitvoering privacy: Privacy Officer (intern) en Functionaris Gegevensbescherming (extern bureau). Uitvoering informatiebeveiliging: CISO (extern) en ISO (intern), die jaarlijks actieplannen opstellen. Beide domeinen werken volgens de PDCA-cyclus, met jaarlijkse actieplannen en een FG-verslag in het 1e kwartaal.

Bewustwording en derden

Medewerkers worden doorlopend getraind (security awareness tool), met extra aandacht in cybersecuritymaand oktober. Samenwerking met leveranciers wordt geborgd via Third Party Memorandums (TPM's); kosten hiervoor zijn al in de begroting opgenomen.

Incidenten

Beveiligingsincidenten worden geregistreerd en zo nodig gemeld bij de AP of het NCSC. Voor grote incidenten (bijv. een hack) zijn geen kosten in de begroting geraamd. Ondanks maatregelen blijft de menselijke factor een risico; een veilige meldcultuur is belangrijk.

Waar ligt de focus naar 2027

- Samenwerking CISO/ISO en inzet bij bewustwording
- Nieuwe Actieplannen Privacy en Informatiebeveiliging
- Plan van aanpak voor NIS2, BIO2 en Cbw
- Afbakening gebruik AI/ChatGPT/Copilot (AI Act)
- Aanscherping leveranciersmanagement (NIS2-eis)

Paragraaf F: Verbonden partijen

Inleiding

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). In artikel 1 lid b BBV wordt het als volgt gedefinieerd: "*Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft."*

Wat is ons beleid?

Rozendaal is als kleine gemeente sterk afhankelijk van de samenwerking met de partners in de omgeving om aan haar doelstellingen te voldoen. De focus in de samenwerkingen ligt op het degelijk en deugdelijk organiseren van de uitvoering van alle wettelijke taken en het daartoe reduceren van kwetsbaarheden in de uitvoering. Dit speelt in het bijzonder bij de partners Rheden en De Connectie.

Ook andere samenwerkingsrelaties zijn essentieel voor het voldoen aan wettelijke taken. Denk aan BVO DRAN, waar de uitvoering van het doelgroepenvervoer is belegd en de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein Gelderland Midden (MGR SDCG). Deelname aan een verbonden partij wordt dan ook bepaald door doeltreffendheid en doelmatigheid van de uitvoering van de taak.

Daarnaast is een aanleiding om te participeren in een Verbonden Partij als dit gestimuleerd of voorgeschreven wordt door een hogere overheid. Een ander voorbeeld is de wettelijk verplichte Omgevingsdienst. Ook de deelname in een Veiligheidsregio en een GGD is geregionaliseerd, in ons geval de Veiligheids- en Gezondheidsdienst Gelderland Midden (VGGM).

Wat is het belang voor de gemeenteraad?

Deze paragraaf is om twee redenen van belang voor de raad. Allereerst voeren de verbonden partijen vaak beleid uit dat gemeenten in principe zelf ook kunnen uitvoeren. We dragen taken op, of over aan de verbonden partijen. Daarbij houden we veelal de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. Voor de raad blijft er dus nog steeds een kaderstellende en controlerende taak over. Daarnaast zijn er de financiële risico's die we met verbonden partijen kunnen lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

Bij het aangaan en onderhouden van contacten met verbonden partijen is van belang om:

- af te wegen wat de meest doelmatige manier is om een taak uit te voeren;
- te bekijken welke manier de beste garantie geeft dat de taak wordt uitgevoerd zoals we voor ogen hebben;
- te zorgen dat we voldoende inhoudelijk en financieel inzicht hebben en houden in het uitvoeren van een taak.

Bestuur en toezicht

De meeste verbonden partijen van de gemeente zijn gemeenschappelijke regelingen, deze zijn gebaseerd op de wet gemeenschappelijke regelingen. Als publiekrechtelijke lichamen zijn bepalingen van Gemeentewet, Provinciewet of Waterschapswet ook voor de gemeenschappelijke regelingen van toepassing. Via vertegenwoordiging in dagelijks en/of algemeen bestuur is het toezicht (governance) geregeld. Voor de privaatrechtelijke rechtspersonen (de vennootschappen) hebben we minder instrumenten in handen. Hier maken we gebruik van de beschikbare wettelijke mogelijkheden als het stemrecht van de aandeelhouder en toezicht door raden van commissarissen.

Invloed

Over het algemeen is de invloed van de gemeente Rozendaal, vanwege de omvang en het belang, zeer klein te noemen. Van belang is voortdurend af te wegen welke bestuurlijke en ambtelijke capaciteit dan geïnvesteerd wordt in de betreffende verbonden partij gegeven dat belang. Het is ook niet altijd noodzakelijk omdat de deelname van meerdere gemeenten in gemeenschappelijke regelingen ook voor een soort natuurlijk aantal ’checks en balances’ zorgt waar het gaat over bestuur en toezicht.

Overzicht verbonden partijen

Verbonden partijen worden onderscheiden in drie groepen:

1. Gemeenschappelijke regelingen;
2. Stichtingen en verenigingen;
3. Coöperaties en vennootschappen;
4. Overige verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regelingen

Deelname in een gemeenschappelijke regeling gebeurt in de gevallen waarin de gemeente, taken waar zij verantwoordelijk voor is, niet anders dan in samenwerking met anderen kan uitvoeren, of als die samenwerking bijdraagt aan een doelmatige aanpak. De Wet gemeenschappelijke regelingen regelt deze samenwerkingsvorm.

Het bestuur van de gemeenschappelijke regelingen wordt meestal gevormd door een afvaardiging van de deelnemers en de besluitvorming vindt plaats op basis van meerderheidsbesluiten. In hoeverre er sprake is van overdracht van taken en daarmee van autonomie hangt sterk af van het type regeling. Voor Rozendaal geldt dat voornamelijk wordt deelgenomen in relatief lichte samenwerkingsvormen waarbij het type bevoegdheid dat wordt overgedragen (voor zover überhaupt sprake is van taakoverdracht) een uitvoerend karakter heeft.

De door de gemeente aangewezen vertegenwoordigers in de besturen informeren college en raad over relevante ontwikkelingen. De betreffende organen leggen hun begroting, rekening en andere beleidsplannen voor aan de gemeente. Onderstaande informatie wordt gepresenteerd in lijn met de voorschriften in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). We hanteren de meest actuele (officiële) beschikbare cijfers.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM, GR)			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Programma	Programma 1 Samenleving en Veiligheid / Programma 2 Ruimte en Leefomgeving		
Openbaar belang	De Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van: a. Brandweerzorg; b. Publieke gezondheid c. GHOR d. Rampenbestrijding en crisisbeheersing e. Gemeenschappelijke meldkamer		
Ontwikkelingen en risico's	Belangrijke focus voor de komende jaren is gericht op weerbaarheid en zelfredzaamheid van inwoners bij crisissen en rampen. Verder is er aandacht voor natuurbrandpreventie en -bestrijding.		
Financieel belang	De geraamde bijdrage 2027 bedraagt € 192.000 (Brandweer + Bevolkingszorg) en van € 98.000 (GGD + JGZ 0-4 + RVP)		
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van het Algemeen Bestuur. De wethouder sociaal domein participeert in de bestuurscommissie GGD.		
Financiële gegevens	**31-12-2024**	**31-12-2025**	
Eigen vermogen	€ 14.331.000	€ 13.506.000	
Vreemd vermogen	€ 47.664.000	€ 65.247.000	
Resultaat	€ 4.059.000	€ 1.152.000	

Gelders Archief (GA, GR)			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Programma	Programma 3 Bestuur en Organisatie		
Openbaar belang	Hoofdtaak van het Gelders Archief is het beheren van de archiefstukken en collecties van de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en de provincie Gelderland.		
Ontwikkelingen en risico's	Het Gelders Archief werkt aan het e-depot. Ook voor Rozendaal biedt dit op termijn voordelen. Door het e-depot kunnen wij op termijn ook onze digitale archieven ter bewaring aanbieden aan het Gelders Archief.		
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage voor 2027 is geraamd op € 15.865.		
Bestuurlijk belang	Namens Rheden, Renkum en Rozendaal is de wethouder van Rheden lid van het algemeen bestuur.		
Financiële gegevens	**31-12-2024**	**31-12-2025**	
Eigen vermogen	€ 1.394.352	€ 1.522.484	
Vreemd vermogen	€ 19.222.541	€ 18.816.253	
Resultaat	€ 17.326	€ 124.936	

Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM, GR)			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Programma	Programma 2 Ruimte en Leefomgeving		
Openbaar belang	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Ook het belang van goede samenwerking tussen de omgevings-diensten in Gelderland.		
Ontwikkelingen en risico's	De fusie tot de ODGM is inmiddels geëffectueerd.		
Financieel belang	Basistaken worden uitgevoerd tegen uurtarief op basis van jaarlijks te sluiten overeenkomsten. De bijdrage voor deze basistaken in 2027 is geraamd op: € 51.000. Dit wordt nog verhoogd met de uitvoeringskosten voor bouwaanvragen.		
Bestuurlijk belang	Eén lid algemeen bestuur uit Rozendaal, de wethouder fysiek domein. Eén lid dagelijks bestuur (wethouder Renkum) namens Doesburg, Renkum, Rheden en Rozendaal.		
Financiële gegevens	**31-12-2024**	**31-12-2025**	
Eigen vermogen	€ 870.000	€ 929.000	
Vreemd vermogen	€ 6.555.000	€ 6.312	
Resultaat	€ 67.000	€ 55.000	

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN, GR)			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Programma	Programma 1 Samenleving en Veiligheid		
Openbaar belang	Adequaat en efficiënt vervoer van diverse doelgroepen		
Ontwikkelingen en risico's	Op dit moment zijn er geen noemenswaardige ontwikkelingen en risico's.		
Financieel belang	De Rozendaalse bijdrage voor 2027 is geraamd op € 60.941		
Bestuurlijk belang	Voor Rozendaal maakt de wethouder sociaal domein deel uit van het bestuurlijk overleg.		
Financiële gegevens	**31-12-2024**	**31-12-2025**	
Eigen vermogen	€ 0	€ 0	
Vreemd vermogen	€ 10.120.622	€ 10.316.194	
Resultaat	€ 0	€ 0	

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (MGR SD CG, GR)			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Programma	Programma 1 Samenleving en Veiligheid		
Openbaar belang	Regio Centraal Gelderland is een samenwerkingsverband van 11 gemeenten in het sociaal domein. Gezamenlijk wordt de transformatie in het sociaal domein zo goed mogelijk vorm gegeven met als doel optimale dienstverlening voor de inwoners. Rozendaal draagt bij aan de onderdelen Beheer, Inkoop, Toelicht, RFZ, RBL, Werkgevers Service-Punt, Contractmanagement inburgering en Werkgeverschap SW.		
Ontwikkelingen en risico's	Er zijn geen ontwikkelingen en risico's te melden.		
Financieel belang	De voor Rozendaal geraamde kosten voor 2027 zijn € 133.691		
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het algemeen bestuur, dat is de wethouder financiën. Deze heeft één stem. De wethouder sociaal domein heeft zitting in de bestuurscommissies die onderdeel uitmaken van de MGR.		
Financiële gegevens	**31-12-2024**	**31-12-2025**	
Eigen vermogen	€ 560.000	€ 714.000	
Vreemd vermogen	€ 4.512.000	€ 5.915.000	
Resultaat	€ 0	€ 0	

Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (GMR AN, GR)	
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Programma 2 Ruimte en Leefomgeving
Openbaar belang	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR A-N) is een samenwerkingsverband van 17 gemeenten. De uitdaging van deze GR is hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: groene groei.
Ontwikkelingen en risico's	Er zijn geen ontwikkelingen en risico's te melden.
Financieel belang	In 2027 is de Rozendaalse bijdrage geraamd op € 18.544, waarvan € 2.038 voor The Economic Board en € 16.506 voor het regiobureau en de vijf opgaven.
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het algemeen bestuur, deze heeft één stem. Voor 2027 is dit de burgemeester.

Financiële gegevens	31-12-2024	31-12-2025
Eigen vermogen	€ 371.738	€ 358.035
Vreemd vermogen	€ 6.728.664	€ 6.599.315
Resultaat	€ 244.429	€ 258.035

Stichtingen en verenigingen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG, Vereniging)	
Vestigingsplaats	Den Haag
Programma	Programma 3 Bestuur en Organisatie
Openbaar belang	Belangenbehartiging t.b.v. gemeenten in het proces van besluitvorming bij rijksoverheid en provincies
Ontwikkelingen en risico's	De VNG zet zich in stabiele financiën vanuit het Rijk voor gemeenten. Daarnaast is de VNG bezig met het ontwikkelen van de nieuwe VNG-strategie 2030.
Financieel belang	De geraamde bijdrage in 2027 bedraagt € 13.000 (contributie + bijdrage fonds GGU)
Bestuurlijk belang	Stemrecht o.b.v. lidmaatschap, ingevuld met mandaat bij de ALV door de burgemeester.

K 80	
Vestigingsplaats	Beesel
Programma	Programma 3 Bestuur en Organisatie
Openbaar belang	Belangenbehartiging t.b.v. kleine gemeenten (< ca. 25.000 inwoners) in het hele proces van besluitvorming bij VNG, de rijksoverheid en provincies; samenwerking en kennisdeling tussen kleine gemeenten in de vorm van een netwerk-organisatie.
Ontwikkelingen en risico's	Door gezamenlijk te werken aan de genoemde aspecten van wendbaarheid, nabijheid en samenhang vergroten wij onze resultaten als kleine gemeenten. Deze onderwerpen zijn zeker niet limitatief. Denkend vanuit wendbaarheid en ons aanpassingsvermogen werken gemeenten binnen de K80 samen op onderwerpen en ontwikkelen van nieuwe aanpakken daar waar de vraag rijst.
Financieel belang	De financiële bijdrage voor 2027 bedraagt € 2.400
Bestuurlijk belang	Stemrecht o.b.v. lidmaatschap in het algemeen bestuur; de burgemeester is lid van het algemeen bestuur.

Stichting Veilig Thuis (zelfstandige stichting onder verantwoordelijkheid van de GR VGGM)	
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Programma 1 Samenleving en Veiligheid
Openbaar belang	Autonome, slagvaardige organisatie met als opdracht het uitvoeren van de wettelijke en overige taken van Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK) voor de zestien gemeenten van Gelderland-Midden.
Financieel belang	De financiële bijdrage voor 2027 bedraagt € 16.800 (algemeen deel + productdeel) loopt via de VGGM.
Bestuurlijk belang	Er is een Raad van Toezicht bestaande uit ten minste vijf leden, waaronder leden van het college van deelnemende gemeenten, die benoemd worden door het algemeen bestuur van de VGGM.

Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Programma	Programma 2 Ruimte en Leefomgeving en programma 3 Bestuur en Organisatie		
Openbaar belang	De Economic Board is een regionale samenwerking tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven. De belangrijkste opgave voor deze Triple Helix samenwerking is het stimuleren van duurzame economische groei en innovatie in de regio.		
Risico's	Er zijn geen ontwikkelingen of risico's.		
Financiële bijdrage	In de geraamde bijdrage aan de GMR GN is voor 2027 € 2.038 voor The Economic Board opgenomen		
Bestuurlijk belang	De samenwerkende gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen wijzen één lid aan in de geleding overheden.		
Financiële gegevens	**31-12-2024**	**31-12-2025**	
Eigen vermogen	€ 41.000	€ 50.000	
Vreemd vermogen	€ 649.000	€ 788.000	
Resultaat	€ 0	€ 9.385	

Coöperaties en vennootschappen

Circulus B.V.	
Vestigingsplaats	Apeldoorn
Programma	Programma 2 Ruimte en Leefomgeving
Openbaar belang	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot afval.
Risico's	Per 1 januari 2026 zijn we toegetreden als aandeelhouder van Circulus. Vanaf 1 januari 2026 zorgt Circulus voor de afvalinzameling en afvalverwerking. Het financiële risico is beperkt tot het ingelegde aandelenkapitaal.
Financiële bijdrage	Bij de toetreding hebben wij 34 aandelen M gekocht voor een bedrag van € 45.563. Vanaf 1 januari 2026 wordt de afvalinzameling en -verwerking uitgevoerd op basis van de afgesloten DVO (Dienstverleningsovereenkomst) en de hierin opgenomen tarieven.
Bestuurlijk belang	Stemrecht op basis van aandelenbelang.

Paragraaf G: Grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid is een belangrijk instrument in het kader van het ruimtelijke beleid. De gemeente Rozendaal heeft een beperkte grondpositie. We zoeken vooral ruimte voor woningbouw om binnen de woondeal te gaan voldoen aan de 30%-30%-40% verdeling tussen sociale huur, sociale koop en overige woningbouw.

Beleidsruimte

Binnen het Volkshuisvestingsprogramma worden nieuwe locaties onderzocht die mogelijk geschikt zijn voor woningbouw. Beperkende factor hierbij is de ligging ten opzichte van de Veluwe.

De provincie heeft een strenge regels opgesteld voor een strook van 500 meter rondom de Veluwe, waarbinnen geen nieuwe stikstof uitstotende activiteiten mogen plaatsvinden. Het toevoegen van woningen is daarmee zeer beperkt mogelijk.

Met onderzoek naar locaties en gesprekken met de provincie wordt gezocht naar ruimte om onze opgave in te vullen.

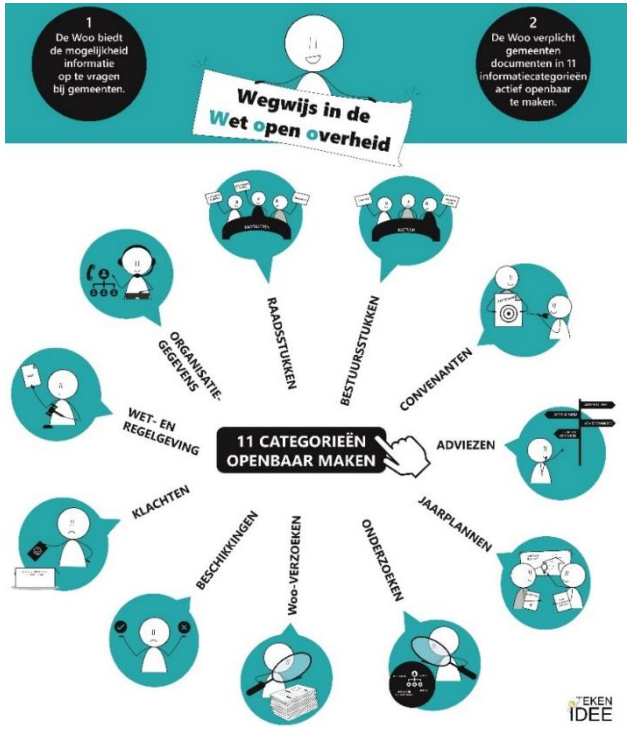

Paragraaf H: Openbaarheid

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is ingegaan per 1 mei 2022. Niet alleen is er hiermee een andere basis gekomen voor het indienen van verzoeken, ook de termijn van beantwoording is verkort. Maar de grootste verandering is dat gemeentes ook meer zelf openbaar moeten gaan maken. In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet open overheid (Woo) is voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan. (Zie ook de onderstaande illustratie: 11 categorieën openbaar maken).

Ook de gemeente Rozendaal wil een open en transparante communicatie met haar burgers. Om dit te bewerkstelligen houden we de wettelijke eisen als basis aan. Dit niveau hebben we nog niet bereikt, maar daar hebben we ook nog tot 2028 de tijd voor. Door de omvang van dit project is fasering wenselijk.

Te realiseren beleid

De Woo bestaat uit drie onderdelen:

1. De openbaarmaking op eigen initiatief (actieve openbaarmaking)
2. De openbaarmaking op verzoek (passieve openbaarmaking)
3. Verbetering van de informatiehuishouding

De openbaarmaking op eigen initiatief (actieve openbaarmaking)

In 2026 is er voortgang geboekt in het actief openbaar maken. De landelijke centrale publicatie voorziening is gepauzeerd en mogelijk komt deze helemaal niet meer. Koers is nu publicatie bij de bron. In 2026 hebben we dat ingericht op de website van Rozendaal en vindt, volgens het landelijk aangegeven tempo openbaarmaking van de verschillende informatiecategorieën plaats. De raadsinformatie voldoet aan de wettelijke eisen en publicatie van de besluitenlijsten van het college vindt al via de website plaats. In 2027 willen we de openbaarmaking van de informatiecategorieën uit tranche 2 hebben afgerond en gestart zijn met de laatste tranche 3.

De openbaarmaking op verzoek (passieve openbaarmaking)

Sinds de zomer van 2025 is het mogelijk om digitaal de ontvangen Woo-verzoeken terug te zien met het genomen besluit. We zien een lichte stijging in het aantal Woo-verzoeken en verwachten op basis van de voorgaande jaren tussen de vijf en de vijftien Woo-verzoeken te ontvangen.

Verbetering van de informatiehuishouding

Wij blijven werken aan een efficiënter gebruik en inrichting van ons informatiehuishouden. Te denken valt hierbij aan het stroomlijnen van processen waarbij een publicatieplicht geldt.

De financiële begroting

Uitgangspunten

Algemene uitgangspunten

In het jaar 2026 is geen kadernota gepresenteerd voorafgaand aan deze begroting. Vandaar dat in deze paragraaf de uitgangspunten uitgebreider dan in eerdere begrotingen aan de orde komen. De begroting 2027–2030 is gebaseerd op de primitieve begroting 2026, aangevuld met indexeringspercentages, de financiële gevolgen van raadsbesluiten en actuele ontwikkelingen.

Normaal gesproken worden ook de uitkomsten van de eerste tussentijdse rapportage verwerkt in de vergelijkende begrotingscijfers van 2026. Vanwege personele uitval en de prioriteit die is gegeven aan de (uitgestelde) jaarstukken 2025, is conform afspraken met uw raad over 2026 volstaan met tussentijdse cijfers op hoofdlijnen. Deze zijn via een raadsinformatiebrief (RIB tussentijdse cijfers 2026) ter kennisgeving aan uw raad aangeboden. Hiervan is geen begrotingswijziging gemaakt. Hierdoor zijn de vergelijkende cijfers over 2026 gebaseerd op de primitieve begroting 2026.

De reeds bekende meerjarige financiële gevolgen uit de RIB zijn, voor zover relevant, verwerkt in de ramingen voor 2027–2030. Daarnaast zijn diverse ombuigingsvoorstellen vanuit het college meegenomen, evenals maatregelen uit het Moventem-onderzoek. Het college heeft deze maatregelen kritisch beoordeeld op haalbaarheid en uitvoerbaarheid en een groot aantal haalbaar geachte voorstellen in deze begroting verwerkt. De (enige) tussentijdse rapportage over 2026 wordt in december ter vaststelling aan de raad aangeboden. Eventuele aanvullende financiële gevolgen hiervan zijn nog niet in deze begroting verwerkt.

Financiële uitgangspunten

Indexpercentages

Deze begroting is zoals gebruikelijk opgesteld in lopende prijzen. Dat wil zeggen dat in alle jaren van de begroting en meerjarenraming rekening wordt gehouden met loon- en prijsontwikkelingen. Voor de indexering van budgetten is aangesloten bij de gewoonte in vorige begrotingen om uit te gaan van 3% voor prijsaanpassing en 4% voor loonontwikkeling. Voor bijdragen aan derden (gemeenschappelijke regelingen en inkomensoverdrachten) is uitgegaan van een gewogen gemiddelde van 3,75%. Voor de ramingen in het sociaal domein wordt de zgn. OVA-index toegepast.

Personeelslasten en cao

In afwijking van voorgaande begrotingen worden de salarislasten niet langer geraamd op basis van de maximale trede van de salarisschaal, maar op basis van de werkelijke inschaling van medewerkers. Daarbij wordt rekening gehouden met de jaarlijkse periodieke verhogingen en de geldende cao-afspraken.

Hiermee sluiten de ramingen beter aan op de werkelijke personeelskosten. De financiële ruimte die voorheen binnen de salarisbudgetten beschikbaar was voor onder meer externe inhuur bij ziekte en andere personeelskosten, vervalt hierdoor grotendeels. Dit beperkt de flexibiliteit om dergelijke kosten binnen de bestaande budgetten op te vangen.

Verbonden partijen
De bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen zijn voor 2027 gebaseerd op de beschikbare (concept)begrotingen. Voor de daaropvolgende jaren wordt uitgegaan van de vastgestelde indexeringspercentages.

Sociaal domein
Voor de gecontracteerde zorgkosten binnen Jeugd en Wmo wordt de OVA-indexering toegepast. De baten en lasten voor bijstand en loonkostensubsidies (BUIG) worden budgetneutraal geraamd op basis van de geldende wettelijke uitgangspunten en het verdeelmodel.

Belastingen en heffingen
De gemeentelijke belastingen en heffingen worden afzonderlijk geraamd op basis van de vastgestelde beleidsuitgangspunten. Voor de OZB wordt gewerkt met het tariefniveau van de gemeente Rheden, met aanvullende jaarlijkse tariefverhogingen volgens de meerjarige begrotingsuitgangspunten. Voor kostendekkende heffingen vormt volledige kostendekking het uitgangspunt. Zie in verband hiermee ook Paragraaf A: Lokale Heffingen in deze begroting.

Overige baten en lasten
Huren worden geraamd op basis van contractuele afspraken. De algemene uitkering, specifieke uitkeringen, rente, afschrijvingen en mutaties in reserves en voorzieningen worden afzonderlijk geraamd. De gemeente heeft geen grondexploitaties.

Algemene uitkering gemeentefonds
De ramingen van de algemene uitkering en de decentralisatie-uitkeringen uit het gemeentefonds zijn gebaseerd op de meicirculaire 2026. De financiële gevolgen hiervan zijn verwerkt in de begroting 2027–2030.

Specifieke uitkeringen en overige rijksmiddelen
In de begroting 2027–2030 zijn alleen rijksbijdragen en bijbehorende lasten opgenomen voor zover de beschikbare middelen bekend zijn. Voor nog niet toegekende of onvoldoende concrete middelen zijn uit voorzichtigheid zowel de baten als de bijbehorende lasten niet geraamd.

Dit geldt onder meer voor de middelen voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE). Deze worden tot en met 2027 via een decentralisatie-uitkering ontvangen. Vanaf 2028 is financiering via een bijzondere fondsuitkering (BFU) voorzien. Omdat de bedragen hiervoor nog niet in de gemeentefondscirculaires bekend zijn gemaakt, zijn vanaf 2028 geen baten en bijbehorende lasten geraamd.

Ook voor de toekomstige middelen voor GALA/IZA, in samenhang met de nieuwe landelijke zorg- en welzijnsafspraken (AZWA), en voor Beschermd Wonen Beschermd Thuis vanuit de centrumgemeente zijn in 2027 geen afzonderlijke ramingen (baten en lasten) opgenomen. Zodra hierover meer duidelijkheid bestaat, worden de financiële gevolgen waar mogelijk verwerkt in de eerste tussentijdse rapportage 2027. Omdat de baten en bijbehorende lasten in beginsel budgetneutraal worden verwerkt, is het verwachte effect op het begrotingssaldo beperkt.

Toepassing in het meerjarenperspectief
De gehanteerde uitgangspunten vormen de basis voor de financiële ramingen over 2027–2030. Waar actuele ontwikkelingen of specifieke afspraken daartoe aanleiding geven, zijn de ramingen afzonderlijk bijgesteld. De effecten hiervan zijn verwerkt in de betreffende programma's en de financiële begroting.

Afschrijvingslasten en rente
In deze begroting zijn de afschrijvingslasten verwerkt op grond van het meerjarig investeringsplan (zie bijlage D in deze begroting). Wat de rentebaten en rentelasten betreft, wordt verwezen naar paragraaf D: Financiering.

Toepassing van de bovenstaande uitgangspunten heeft geleid tot het onderstaande meerjarig financieel beeld. Daarna is per programma een uitgebreid overzicht opgenomen met de analyse van de baten en lasten van begroting 2027 ten opzichte van de begroting 2026.

Meerjarig financieel beeld

Totaal van alle programma's	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming 2028-2030		
(bedragen in €)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Saldo van baten en lasten	485.575 N	631.846 N	1.167.242 N	851.594 N	782.365 N	641.376 N
Toevoegingen aan reserves	67.559 N	53.436 N	329.572 N	8.536 N	8.586 N	8.636 N
Onttrekkingen aan reserves	451.537 V	605.730 V	851.511 V	237.311 V	234.197 V	163.162 V
Geraamd resultaat	**101.596 N**	**79.552 N**	**645.303 N**	**622.819 N**	**556.753 N**	**486.851 N**
Waarvan saldo incidentele baten en lasten	272.105 N	79.552 N	424.872 N	88.536 N	88.586 N	12.036 N
Structureel begrotingssaldo	**170.509 V**	**-**	**220.431 N**	**534.283 N**	**468.167 N**	**474.815 N**

Programma 1 Samenleving en veiligheid	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming 2028-2030		
(bedragen in €)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	4.038.027 N	3.320.829 N	4.282.709 N	4.320.216 N	4.406.981 N	3.367.615 N
Baten	2.093.986 V	1.161.141 V	1.600.480 V	1.651.206 V	1.697.316 V	638.468 V
Saldo van baten en lasten	**1.944.041 N**	**2.159.688 N**	**2.682.229 N**	**2.669.010 N**	**2.709.665 N**	**2.729.147 N**
Toevoeging aan reserves	1.700 N	1.750 N	1.800 N	1.850 N	1.900 N	1.950 N
Onttrekking aan reserves	115.883 V	117.049 V	203.921 V	113.921 V	113.921 V	113.921 V
Resultaat	**1.829.858 N**	**2.044.389 N**	**2.480.108 N**	**2.556.939 N**	**2.597.644 N**	**2.617.176 N**

Programma 2 Ruimte en leefomgeving	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming 2028-2030		
(bedragen in €)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	1.183.650 N	1.387.963 N	1.618.962 N	1.172.521 N	1.238.057 N	1.225.950 N
Baten	871.762 V	793.776 V	645.611 V	670.634 V	694.069 V	720.518 V
Saldo van baten en lasten	**311.887 N**	**594.187 N**	**973.352 N**	**501.887 N**	**543.988 N**	**505.432 N**
Toevoeging aan reserves	59.173 N	45.000 N	321.086 N	-	-	-
Onttrekking aan reserves	131.054 V	309.122 V	436.289 V	122.089 V	118.975 V	47.939 V
Resultaat	**240.006 N**	**330.065 N**	**858.149 N**	**379.798 N**	**425.013 N**	**457.493 N**

Programma 3 Bestuur en organisatie	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming 2028-2030		
(bedragen in €)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten	3.413.431 N	3.078.100 N	3.399.423 N	3.504.009 N	3.653.152 N	3.797.820 N
Baten	5.183.785 V	5.200.129 V	5.887.762 V	5.823.311 V	6.124.440 V	6.391.023 V
Saldo van baten en lasten	**1.770.354 V**	**2.122.029 V**	**2.488.338 V**	**2.319.302 V**	**2.471.288 V**	**2.593.203 V**
Toevoeging aan reserves	6.686 N	6.686 N	6.686 N	6.686 N	6.686 N	6.686 N
Onttrekking aan reserves	204.600 V	179.559 V	211.302 V	1.302 V	1.302 V	1.302 V
Resultaat	**1.968.268 V**	**2.294.902 V**	**2.692.954 V**	**2.313.918 V**	**2.465.903 V**	**2.587.819 V**

Waarvan Programma 3 — specificatie algemene dekkingsmiddelen	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Beleid Bestuur en organisatie	745.935 N	576.277 N	652.218 N	658.064 N	679.718 N	703.205 N
Overhead (taakveld 0.4)	2.543.127 N	2.368.998 N	2.620.077 N	2.726.674 N	2.853.268 N	2.969.734 N
Algemene dekkingsmiddelen (taakveld 0.5 / 0.61 / 0.62 / 0.7 / 0.8)	5.059.416 V	5.067.304 V	5.760.634 V	5.704.040 V	6.004.273 V	6.266.142 V
Vennootschapsbelasting (taakveld 0.9)	-	-	-	-	-	-
Totaal Programma 3	**1.770.354 V**	**2.122.029 V**	**2.488.338 V**	**2.319.302 V**	**2.471.288 V**	**2.593.203 V**

Overzicht en analyse van de baten en lasten per programma

Programma 1 Samenleving en Veiligheid

Taakvelden	realisatie	begroting	begroting	meerjaren-raming	meerjaren-raming	meerjaren-raming
Omschrijving (bedragen in €)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
1.2 Openbare orde en veiligheid	-	515 V	515 V	515 V	515 V	515 V
4.1 Openbaar basisonderwijs	31.058 V	34.608 V	34.608 V	34.608 V	34.608 V	34.608 V
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	33.965 V	64.000 V	64.000 V	64.000 V	64.000 V	64.000 V
5.1 Sportbeleid en activering	30.118 V	28.740 V	-	-	-	-
5.6 Media	101.557 V	100.000 V	-	-	-	-
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.569.014 V	806.138 V	1.390.708 V	1.431.208 V	1.472.923 V	409.503 V
6.3 Inkomensregelingen	137.246 V	101.586 V	105.649 V	109.875 V	114.270 V	118.841 V
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	5.401 V	5.000 V	5.000 V	11.000 V	11.000 V	11.000 V
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	165.900 V	-	-	-	-	-
7.1 Volksgezondheid	19.727 V	20.554 V	-	-	-	-
Totaal baten	*2.093.986 V*	*1.161.141 V*	*1.600.480 V*	*1.651.206 V*	*1.697.316 V*	*638.468 V*
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	92.296 N	193.000 N	287.150 N	204.505 N	212.134 N	220.048 N
1.2 Openbare orde en veiligheid	39.542 N	25.178 N	101.032 N	101.916 N	102.830 N	28.775 N
4.1 Openbaar basisonderwijs	83.919 N	74.568 N	76.805 N	79.109 N	81.482 N	83.927 N
4.2 Onderwijshuisvesting	542.579 N	485.681 N	595.474 N	605.231 N	617.890 N	635.376 N
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	88.233 N	129.140 N	136.609 N	139.327 N	142.146 N	145.070 N
5.1 Sportbeleid en activering	32.655 N	32.860 N	4.275 N	4.435 N	4.601 N	4.774 N
5.3 Cultuurpresentatie cultuurproductie en -participatie	3.230 N	5.000 N	5.188 N	5.382 N	5.584 N	5.793 N
5.6 Media	131.076 N	132.000 N	43.575 N	45.209 N	46.904 N	48.663 N
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.634.931 N	882.824 N	1.558.103 N	1.606.317 N	1.656.025 N	600.889 N
6.3 Inkomensregelingen	201.898 N	175.152 N	227.638 N	236.256 N	245.209 N	254.510 N
6.4 WSW en beschut werk	88.906 N	78.551 N	84.598 N	87.770 N	91.062 N	94.477 N
6.5 Arbeidsparticipatie	-	10.917 N	11.239 N	11.651 N	12.079 N	12.522 N
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	30.311 N	44.013 N	44.542 N	46.061 N	47.633 N	49.258 N

Taakvelden	realisatie	begroting	begroting	meerjaren-raming	meerjaren-raming	meerjaren-raming
Omschrijving (bedragen in €)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	55.757 N	61.800 N	64.019 N	66.317 N	21.000 N	22.000 N
6.712 Begeleiding (Wmo)	43.126 N	13.500 N	40.250 N	41.695 N	43.191 N	44.742 N
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	69.301 N	92.544 N	96.872 N	100.440 N	104.140 N	107.976 N
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	371.108 N	426.302 N	445.311 N	461.314 N	477.892 N	495.066 N
6.791 PGB Wmo	600 N	-	-	-	-	-
6.792 PGB Jeugd	-	26.265 N	-	-	-	-
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	118.400 N	-	-	-	-	-
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	123.022 N	126.712 N	165.316 N	171.515 N	177.947 N	184.620 N
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	182.072 N	187.534 N	192.869 N	200.101 N	207.605 N	215.390 N
7.1 Volksgezondheid	105.066 N	117.288 N	101.846 N	105.665 N	109.628 N	113.739 N
Totaal lasten	*4.038.027 N*	*3.320.829 N*	*4.282.709 N*	*4.320.216 N*	*4.406.981 N*	*3.367.615 N*
Saldo van baten en lasten (A)	**1.944.041 N**	**2.159.688 N**	**2.682.229 N**	**2.669.010 N**	**2.709.665 N**	**2.729.147 N**
Onttrekkingen uit de reserves	115.883 V	117.049 V	203.921 V	113.921 V	113.921 V	113.921 V
Stortingen in reserves	1.700 N	1.750 N	1.800 N	1.850 N	1.900 N	1.950 N
Saldo mutaties reserves (B)	*114.183 V*	*115.299 V*	*202.121 V*	*112.071 V*	*112.021 V*	*111.971 V*
Geraamd resultaat (A+B)	**1.829.858 N**	**2.044.389 N**	**2.480.108 N**	**2.556.939 N**	**2.597.644 N**	**2.617.176 N**

Toelichting afwijkingen per taakveld > € 5.000 begroting 2027 t.o.v. 2026 (N=nadeel/ V=voordeel)	structureel/ incidenteel	verschil
		2027
1. [Diverse taakvelden] - Indexatie baten	structureel	4.063 V
De tarieven en opbrengsten zijn voor 2027 geïndexeerd in overeenstemming met de uitgangspunten van deze begroting. Dit bedrag betreft uitsluitend de opbrengsten waarop het vaste indexpercentage is toegepast. Opbrengsten die op basis van een afzonderlijke raming zijn bijgesteld, maken hiervan geen deel uit. De volledige verhoging van die opbrengsten, zowel de prijsstijging als de overige bijstelling, wordt bij het betreffende taakveld toegelicht.		
2. [5.1 Sportbeleid en activering] - Rijksbijdrage sport en bewegen	structureel	28.740 N
De huidige Brede SPUK voor GALA en het Sportakkoord loopt eind 2026 af. De voortzetting van de middelen hangt samen met de nieuwe landelijke afspraken uit het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Omdat de omvang en verdeling van de nieuwe		

Toelichting afwijkingen per taakveld > € 5.000 begroting 2027 t.o.v. 2026 (N=nadeel/ V=voordeel)	structureel/ incidenteel	verschil
		2027
rijksmiddelen nog niet bekend zijn, zijn vanaf 2027 geen baten en bijbehorende lasten geraamd. Dit heeft per saldo geen effect op het begrotingsresultaat. Zodra de financiële kaders bekend zijn, worden deze verwerkt in de eerste tussentijdse rapportage (Turap) 2027.		
3. [5.6 Media] - Rijksbijdrage bibliotheekvoorziening In de meicirculaire 2026 zijn de middelen voor de bibliotheekvoorziening niet structureel toegekend. De rijksbijdrage van € 100.000 is daarom vanaf 2027 niet in deze begroting opgenomen. Ook de bijbehorende lasten zijn niet geraamd (zie lasten 5.6). Zodra hierover duidelijkheid is, wordt dit in de begroting verwerkt via de eerste tussentijdse rapportage (Turap) 2027.	incidenteel	100.000 N
4. [6.1 Samenkracht en burgerparticipatie] - Rijksvergoeding opvang Oekraïense ontheemden In de begroting 2026 was de rijksvergoeding voor de opvang van Oekraïense ontheemden voor een deel van het jaar geraamd. Vanaf 2027 is de vergoeding voor het volledige jaar opgenomen, tot en met maart 2030. Voor 2027 is de vergoeding geraamd op € 1.350.000. Tegenover deze hogere vergoeding staan even hoge opvangkosten (lasten taakveld 6.1). Deze opvang is daarmee budgettair neutraal.	incidenteel	584.570 V
5. [7.1 Volksgezondheid] - Specifieke uitkering gezonde leefstijl (GALA/IZA) De specifieke uitkeringen voor het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA) zijn vanaf 2027 niet meer geraamd. De toekomstige financiering hangt samen met de landelijke afspraken uit het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Omdat de omvang en verdeling van de nieuwe middelen nog niet bekend zijn, zijn zowel de baten als de bijbehorende lasten niet opgenomen (zie lasten taakveld 7.1). Dit is budgettair neutraal. Zodra de financiële kaders bekend zijn, worden deze verwerkt in de eerste tussentijdse rapportage 2027.	structureel	20.554 N
6. [Diverse taakvelden] - Overige verschillen Dit betreft de optelsom van kleinere verschillen per taakveld, die elk lager zijn dan € 5.000.	-	-
Totaal baten		*439.339 V*

Toelichting afwijkingen per taakveld > € 5.000 begroting 2027 t.o.v. 2026 (N=nadeel/ V=voordeel)	structureel/ incidenteel	verschil
		2027
7. [Diverse taakvelden] - Indexatie lasten De budgetten zijn voor 2027 geïndexeerd volgens de uitgangspunten van deze begroting. Dit bedrag betreft uitsluitend de budgetten waarop het vaste indexpercentage is toegepast. Budgetten die op basis van een afzonderlijke raming zijn bijgesteld, maken hiervan geen deel uit. De volledige verhoging van die budgetten, zowel de prijsstijging als de overige bijstelling, wordt bij het betreffende taakveld toegelicht.	structureel	35.023 N

Toelichting afwijkingen per taakveld > € 5.000 begroting 2027 t.o.v. 2026 (N=nadeel/ V=voordeel)	structureel/ incidenteel	verschil
		2027
8. [1.1 Crisisbeheersing en brandweer] - Natuurbrandpreventie Voor de aanleg van waterputten voor de bestrijding van natuurbranden in het buitengebied is in 2027 éénmalig € 90.000 geraamd. Deze uitgave wordt gedekt door een onttrekking aan de reserves (zie mutaties reserves). Daarnaast stijgt de bijdrage aan de VGGM voor brandweerzorg met € 4.000.	incidenteel	94.000 N
9a. [1.2 Openbare orde en veiligheid] - Capaciteit veiligheid Om de continuïteit en kwaliteit van de gemeentelijke taken op het gebied van openbare orde en veiligheid te waarborgen, is aanvullende ambtelijke ondersteuning nodig. Op basis van het advies en aanbod van de gemeente Rheden is hiervoor € 50.000 per jaar geraamd voor de periode 2027–2029.	incidenteel	50.000 N
9b. [1.2 Openbare orde en veiligheid] – Capaciteit weerbaarheid De gemeentelijke weerbaarheidsopgave ontwikkelt zich, mede door landelijke ontwikkelingen, van een beleidsmatig thema naar een concrete uitvoeringsopgave. Om hier projectmatig invulling aan te geven, is voor de periode 2027–2029 jaarlijks € 25.000 geraamd.	incidenteel	25.000 N
10. [4.2 Onderwijshuisvesting] - Onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs Met Het Rhedens is een doordecentralisatieovereenkomst gesloten. De VO-school is daarmee zelf verantwoordelijk voor de huisvesting en ontvangt hiervoor een vergoeding van Rozendaal die is afgestemd op het aantal leerlingen. Deze vergoeding stijgt in 2027 met € 142.000 (nadelig). De gemeente ontvangt de middelen hiervoor via het gemeentefonds (zie programma 3, taakveld 0.7 Algemene uitkering). De gemeentelijke lasten voor OZB (€ 21.000 voordelig) en verzekering van het gebouw (€ 17.000 voordelig) vervallen. Verder is voor de (wettelijk verplichte) actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) éénmalig € 5.000 geraamd (nadelig).	structureel	109.500 N
11. [4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken] - Leerplicht en voortijdig schoolverlaten De bijdrage aan de MGR Sociaal Domein voor de uitvoering van de leerplichttaken stijgt.	structureel	7.469 N
12. [5.1 Sportbeleid en activering] - Sportstimulering Met het aflopen van de huidige Brede SPUK zijn de baten en de daarbij bijbehorende lasten vanaf 2027 niet meer begroot. Een nieuwe raming wordt verwerkt in de eerste Turap 2027 (zie baten taakveld 5.1).	structureel	28.740 V
13. [5.6 Media] - Subsidie bibliotheek Omdat de middelen voor de bibliotheekvoorziening in de meicirculaire 2026 (nog) niet structureel zijn toegekend, is ook de subsidie aan de bibliotheek vanaf 2027 niet geraamd (zie baten taakveld 5.6).	incidenteel	90.000 V
14a. [6.1 Samenkracht en burgerparticipatie] - Opvang Oekraïense ontheemden In de begroting 2026 zijn de opvangkosten voor Oekraïense ontheemden voor een deel van het jaar geraamd. Vanaf 2027 zijn deze kosten tot en met maart 2030 opgenomen. De kosten worden volledig gedekt uit de rijksvergoeding (zie baten taakveld 6.1).	incidenteel / structureel	584.570 N

Toelichting afwijkingen per taakveld > € 5.000 begroting 2027 t.o.v. 2026 (N=nadeel/ V=voordeel)	structureel/ incidenteel	verschil
		2027
14b. [6.1 Samenkracht en burgerparticipatie] - Vreemdelingentaken en algemene voorzieningen Vanaf 2027 zijn de structurele uitvoeringskosten van de gemeente Rheden voor vreemdelingentaken opgenomen (€ 110.000). Daartegenover staan lagere overige kosten (€ 12.000), een ombuiging op subsidiebudgetten vanwege meerjarige onderuitputting (€ 6.000) en het vervallen van een incidentele subsidie (€ 4.000). Per saldo stijgen de lasten met € 88.000.	structureel	87.970 N
15. [6.3 Inkomensregelingen] - Uitvoeringskosten gemeente Rheden De hoogte en de verdeling over de taakvelden van de vergoeding aan de gemeente Rheden voor de uitvoeringskosten (apparaatskosten) zijn aangepast naar € 552.000. Hierdoor vallen de uitvoeringskosten van de gemeente Rozendaal op dit taakveld hoger ook uit.	structureel	47.179 N
16. [6.4 WSW en beschut werk] - Sociale werkvoorziening De bijdrage aan de MGR Sociaal Domein voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening stijgt.	structureel	6.047 N
17. [6.712 Begeleiding (Wmo)] - Begeleiding Wmo In 2025 bedroegen de uitgaven voor begeleiding Wmo ruim € 43.000, terwijl voor 2026 € 13.500 is geraamd. Het budget is daarom met € 26.265 verhoogd en meer in lijn gebracht met het werkelijke gebruik. De verhoging wordt gedekt door het budget voor pgb Jeugd af te ramen (zie punt 18), zodat deze bijstelling budgettair neutraal is.	structureel	26.265 N
18. [6.792 PGB Jeugd] - Persoonsgebonden budget Jeugd Op dit moment maakt geen enkele inwoner gebruik van een pgb Jeugd; ook in 2025 waren hier geen uitgaven. Het budget is daarom vanaf 2027 afgeraamd en ingezet voor de hogere uitgaven aan begeleiding Wmo. Per saldo heeft dit geen effect op het resultaat.	structureel	26.265 V
19. [6.91 Coördinatie en beleid Wmo] - Uitvoering Wmo De vergoeding aan de gemeente Rheden stijgt door actualisatie van de uitvoeringskosten en investeringen in sterke lokale teams.	structureel	38.604 N
20. [6.92 Coördinatie en beleid Jeugd] - Uitvoering Jeugdwet De vergoeding aan de gemeente Rheden voor de uitvoering van de Jeugdwet stijgt door actualisatie van de uitvoeringskosten en investeringen in sterke lokale teams (zie ook lasten taakveld 6.3).	structureel	5.335 N
21. [7.1 Volksgezondheid] - Gezondheidsbeleid Een deel van de activiteiten gezonde leefstijl (circa € 20.000), dat uit de SPUK GALA werd bekostigd, is vanaf 2027 niet meer geraamd. Dit in afwachting van de nieuwe subsidieregeling (zie baten taakveld 7.1). De bijdrage aan de VGGM voor jeugdgezondheidszorg en het Rijksvaccinatieprogramma stijgt op grond van hun vastgestelde begroting licht.	structureel	15.442 V
22. [Diverse taakvelden] - Overige verschillen Dit betreft de optelsom van kleinere verschillen per taakveld, die elk lager zijn dan € 5.000.	-	5.366 N
Totaal lasten		*961.880 N*
Saldo van baten en lasten (A)		**522.541 N**

Saldo mutaties reserves		
23. [0.10 Mutaties reserves] - Mutaties reserves	-	86.822 V
De hogere onttrekking in 2027 hangt vooral samen met de dekking van de waterputten voor natuurbrandpreventie (€ 90.000, zie lasten 1.1). Het verschil in onttrekkingen en stortingen ten opzichte van 2026 wordt toegelicht in het overzicht reserves en voorzieningen.		
Saldo van mutaties reserves (B)		*86.822 V*
Verschil geraamd resultaat (A+B)		**435.719 N**

Programma 2 Ruimte en leefomgeving

Taakvelden	realisatie	begroting	begroting	meerjaren-raming	meerjaren-raming	meerjaren-raming
Omschrijving (bedragen in €)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	8.172 V	13.390 V	13.792 V	14.205 V	14.632 V	15.071 V
7.2 Riolering	160.294 V	165.109 V	182.484 V	187.959 V	193.597 V	199.405 V
7.3 Afval	251.096 V	307.927 V	299.635 V	314.675 V	327.828 V	343.685 V
7.4 Milieubeheer	213.344 V	172.850 V	-	-	-	-
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	115.719 V	84.500 V	98.200 V	100.750 V	103.377 V	106.082 V
8.1 Ruimte en leefomgeving	57.000 V	-	-	-	-	-
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3.500 V	-	-	-	-	-
8.3 Wonen en bouwen	62.637 V	50.000 V	51.500 V	53.045 V	54.636 V	56.275 V
Totaal baten	*871.762 V*	*793.776 V*	*645.611 V*	*670.634 V*	*694.069 V*	*720.518 V*
2.1 Verkeer en vervoer	208.485 N	397.124 N	525.760 N	242.435 N	284.222 N	317.648 N
3.4 Economische promotie	2.839 N	2.627 N	2.726 N	2.828 N	2.934 N	3.044 N
5.5 Cultureel erfgoed	6.900 N	2.060 N	2.122 N	2.185 N	2.251 N	2.319 N
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	133.802 N	196.857 N	200.694 N	204.003 N	203.218 N	137.455 N
7.2 Riolering	90.559 N	111.589 N	112.271 N	116.031 N	120.830 N	124.270 N
7.3 Afval	262.545 N	233.060 N	226.359 N	237.829 N	247.990 N	259.854 N
7.4 Milieubeheer	301.406 N	289.635 N	227.703 N	68.167 N	70.723 N	73.375 N
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	47.754 N	40.277 N	43.299 N	39.420 N	39.449 N	39.498 N
8.1 Ruimte en leefomgeving	49.850 N	34.559 N	75.596 N	76.664 N	77.764 N	78.896 N
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	5.604 N	-	-	-	-	-
8.3 Wonen en bouwen	73.906 N	80.175 N	202.433 N	182.960 N	188.677 N	189.590 N
Totaal lasten	*1.183.650 N*	*1.387.963 N*	*1.618.962 N*	*1.172.521 N*	*1.238.057 N*	*1.225.950 N*
Saldo van baten en lasten (A)	**311.887 N**	**594.187 N**	**973.352 N**	**501.887 N**	**543.988 N**	**505.432 N**
Onttrekkingen uit de reserves	131.054 V	309.122 V	436.289 V	122.089 V	118.975 V	47.939 V
Stortingen in reserves	59.173 N	45.000 N	321.086 N	-	-	-
Saldo mutaties reserves (B)	*71.882 V*	*264.122 V*	*115.203 V*	*122.089 V*	*118.975 V*	*47.939 V*

Taakvelden	realisatie	begroting	begroting	meerjaren-raming	meerjaren-raming	meerjaren-raming
Omschrijving (bedragen in €)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Geraamd resultaat (A+B)	**240.006 N**	**330.065 N**	**858.149 N**	**379.798 N**	**425.013 N**	**457.493 N**

Toelichting afwijkingen per taakveld > € 5.000 begroting 2027 t.o.v. 2026 (N=nadeel/ V=voordeel)	structureel/ incidenteel	verschil
		2027
1. [Diverse taakvelden] - Indexatie baten De tarieven en opbrengsten zijn voor 2027 geïndexeerd volgens de uitgangspunten van deze begroting. Dit bedrag betreft uitsluitend de opbrengsten waarop het vaste indexpercentage is toegepast. Opbrengsten die op basis van een afzonderlijke raming zijn bijgesteld, maken hiervan geen deel uit. De volledige verhoging van die opbrengsten -zowel de prijsstijging als de overige bijstelling- wordt bij het betreffende taakveld toegelicht.	structureel	402 V
2. [7.2 Riolering] - Rioolheffing Omdat in 2027 meer kosten aan de riolering worden toegerekend, is de opbrengst van de rioolheffing in 2027 gebaseerd op € 252 per aansluiting. Hierdoor stijgt de opbrengst ten opzichte van 2026. Vanaf 2028 wordt het tarief jaarlijks geïndexeerd conform het vGRP.	structureel	17.375 V
3. [7.3 Afval] - Afvalstoffenheffing en overige afvalinkomsten Bij het opstellen van de begroting 2026 is uitgegaan van een hoger tarief dan uiteindelijk in de tariefverordening is vastgesteld. De raming 2027 is gebaseerd op een volledig kostendekkend tarief en het actuele aantal aansluitingen (zie lasten 7.3). Daardoor valt de opbrengst lager uit dan in 2026.	structureel	8.292 N
4. [7.4 Milieubeheer] - Rijksbijdrage energietransitie De rijksbijdrage voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid (SPUK CDOKE) van € 172.850 wordt vanaf 2027 niet langer als specifieke uitkering ontvangen, maar als decentralisatie-uitkering via het gemeentefonds. Vanaf 2028 is financiering via een bijzondere fondsuitkering (BFU) voorzien. Omdat de omvang van deze middelen voor 2028 en volgende jaren nog niet bekend is, zijn hiervoor uit voorzichtigheid geen baten en bijbehorende lasten geraamd.	incidenteel	172.850 N
5. [7.5 Begraafplaatsen en crematoria] - Grafrechten en rijksbijdrage monumentale begraafplaats De opbrengst uit grafrechten is, net als in de vorige begroting, geraamd op € 85.000 per jaar. De rijksbijdrage voor de monumentale begraafplaats (€ 13.200) is structureel in deze raming verwerkt.	structureel	13.700 V
6. [Diverse taakvelden] - Overige verschillen Dit betreft de optelsom van kleinere verschillen per taakveld, die elk lager zijn dan € 5.000.	-	1.500 V
Totaal baten		*148.165 N*

Toelichting afwijkingen per taakveld > € 5.000 begroting 2027 t.o.v. 2026 (N=nadeel/ V=voordeel)	structureel/ incidenteel	verschil
		2027
7. [Diverse taakvelden] - Indexatie lasten De budgetten zijn voor 2027 geïndexeerd volgens de uitgangspunten van deze begroting. Dit bedrag betreft uitsluitend de budgetten waarop het vaste indexpercentage is toegepast. Budgetten die op basis van een afzonderlijke raming zijn bijgesteld, maken hier geen deel van uit. De volledige verhoging van deze budgetten, zowel de prijsstijging als de overige bijstelling, wordt bij het betreffende taakveld toegelicht.	structureel	8.958 N
8. [2.1 Verkeer en vervoer] - Onderhoud wegen De raming is afgestemd op het uitvoeringsprogramma wegen. Voor groot onderhoud is in 2027 éénmalig € 314.200 geraamd. Hiervan is € 195.000 bestemd voor het doorgeschoven onderhoud aan de Mr. Van Hasseltlaan, gedekt uit de reserve wegen (zie mutaties reserves), en circa € 120.000 voor onderhoud aan de twee andere in 2027 geplande wegen. Daarnaast stijgen de kapitaallasten o.g.v. het meerjarig investeringsplan 2027 en stijgen de kosten voor klein onderhoud en gladheidsbestrijding.	incidenteel / structureel	126.405 N
9. [7.3 Afval] - Afvalinzameling en -verwerking De lasten voor inzameling en verwerking van huishoudelijk en overig afval zijn gebaseerd op de actuele ramingen. De extra kosten die in 2026 zijn gemaakt voor de overgang naar Circulus, komen vanaf 2027 niet meer voor. Daardoor dalen de lasten ten opzichte van 2026 (zie baten 7.3). Wel zijn met ingang van 2027 de (oplopende) lasten voor afvalbelasting verwerkt. De kapitaallasten zijn afgestemd op het meerjarig investeringsplan 2027.	structureel	6.701 V
10a. [7.4 Milieubeheer] - Energietransitie en milieu Het structurele budget voor de energietransitie van € 232.850 vervalt. De rijksmiddelen hiervoor (SPUK CDOKE) worden vanaf 2027 niet langer als specifieke uitkering ontvangen (zie baten taakveld 7.4). De bijdrage aan de omgevingsdienst voor milieutaken stijgt naar € 51.000. Het budget voor ongediertebestrijding, dat in 2026 éénmalig was verlaagd, is weer volledig opgenomen.	incidenteel / structureel	61.932 V

10b. [7.4 Milieubeheer] - Energietransitie en milieu Om de lopende activiteiten voor het klimaat- en energiebeleid voort te zetten, is in 2027 éénmalig € 162.000 geraamd. De dekking hiervan is verantwoord in programma 3: de middelen worden in 2027 ontvangen als decentralisatie-uitkering in de algemene uitkering (zie taakveld 0.7). Vanaf 2028 is financiering via een bijzondere fondsuitkering (BFU) voorzien. Omdat de omvang hiervan nog niet bekend is, zijn de lasten niet meerjarig geraamd en daarom als incidenteel aangemerkt.	incidenteel	162.000 N
11. [8.1 Ruimte en leefomgeving] - Omgevingswet Voor de verdere implementatie van de Omgevingswet, in het bijzonder de planvorming, is in 2027 tot en met 2030 € 40.000 per jaar extra geraamd. Dit om te voldoen aan de minimale wettelijke eisen.	structureel	40.000 N
12. [8.3 Wonen en bouwen] - Vergunningverlening, toezicht en handhaving De bijdrage aan de omgevingsdienst voor bouwtaken (€ 79.800) is nieuw in de begroting opgenomen. Daartoe is formatief budget afgeraamd (bij programma 3, taakveld 0.4). De juridische capaciteit (vraag-gestuurde inzet handhavingsjurist) wordt structureel versterkt met € 10.000. Voor nieuw VTH-beleid is éénmalig € 25.000 geraamd en voor borging VTH-beleid is voor drie jaar € 5.000 geraamd. Dit om te voldoen aan de minimale wettelijke eisen.	incidenteel / structureel	120.853 N
13. [Diverse taakvelden] - Overige verschillen Dit betreft de optelsom van kleinere verschillen per taakveld, die elk lager zijn dan € 5.000.	-	3.417 N
Totaal lasten		*231.000 N*
Saldo van baten en lasten (A)		**379.165 N**
Saldo mutaties reserves		
14. [0.10 Mutaties reserves] - Mutaties reserves Het verschil in onttrekkingen en stortingen ten opzichte van 2026 wordt toegelicht in het overzicht reserves en voorzieningen.	-	148.919 N
Saldo van mutaties reserves (B)		*148.919 N*
Verschil geraamd resultaat (A+B)		**528.085 N**

Programma 3 Bestuur en organisatie

Taakvelden	realisatie	begroting	begroting	meerjaren-raming	meerjaren-raming	meerjaren-raming
Omschrijving (bedragen in €)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
0.2 Burgerzaken	67.953 V	60.052 V	72.846 V	74.806 V	76.825 V	78.905 V
0.4 Overhead	30.997 V	32.772 V	33.668 V	34.591 V	35.542 V	36.521 V
0.5 Treasury	133.913 V	214.550 V	150.000 V	22.389 V	-	-
0.61 OZB woningen	510.871 V	632.342 V	826.770 V	934.250 V	1.055.703 V	1.103.352 V
0.62 OZB niet-woningen	74.245 V	84.710 V	119.149 V	155.963 V	176.238 V	199.149 V
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeente-	4.365.806 V	4.175.703 V	4.685.329 V	4.601.312 V	4.780.133 V	4.973.097 V
Totaal baten	*5.183.785 V*	*5.200.129 V*	*5.887.762 V*	*5.823.311 V*	*6.124.440 V*	*6.391.023 V*
0.1 Bestuur	721.074 N	546.842 N	624.511 N	635.187 N	656.664 N	679.968 N
0.2 Burgerzaken	92.814 N	89.487 N	100.553 N	97.683 N	99.879 N	102.142 N
0.4 Overhead	2.574.124 N	2.401.770 N	2.653.745 N	2.761.265 N	2.888.809 N	3.006.255 N
0.5 Treasury	-	-	-	5.890 N	37.597 N	75.790 N
0.61 OZB woningen	42.769 N	40.000 N	40.000 N	41.500 N	43.056 N	44.671 N
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeente-	17.350 V	-	-	-	-	-
0.8 Overige baten en lasten	-	1 N	19.386 V	37.516 V	72.853 V	111.005 V
Totaal lasten	*3.413.431 N*	*3.078.100 N*	*3.399.423 N*	*3.504.009 N*	*3.653.152 N*	*3.797.820 N*
Saldo van baten en lasten (A)	**1.770.354 V**	**2.122.029 V**	**2.488.338 V**	**2.319.302 V**	**2.471.288 V**	**2.593.203 V**
Onttrekkingen uit de reserves	204.600 V	179.559 V	211.302 V	1.302 V	1.302 V	1.302 V
Stortingen in reserves	6.686 N	6.686 N	6.686 N	6.686 N	6.686 N	6.686 N
Saldo mutaties reserves (B)	*197.914 V*	*172.873 V*	*204.616 V*	*5.384 N*	*5.384 N*	*5.384 N*
Geraamd resultaat (A+B)	**1.968.268 V**	**2.294.902 V**	**2.692.954 V**	**2.313.918 V**	**2.465.903 V**	**2.587.819 V**

Toelichting afwijkingen per taakveld > € 5.000 begroting 2027 t.o.v. 2026 (N=nadeel/ V=voordeel)	structureel/ incidenteel	verschil
Saldo van baten en lasten		**2027**
1. [Diverse taakvelden] - Indexatie baten De tarieven en opbrengsten zijn voor 2027 geïndexeerd volgens de uitgangspunten van deze begroting. Dit bedrag betreft uitsluitend de opbrengsten waarop het vaste indexpercentage is toegepast. Opbrengsten die op basis van een afzonderlijke raming zijn bijgesteld, maken hiervan geen deel uit. De volledige verhoging van die opbrengsten -zowel de prijsstijging als de overige bijstelling- wordt bij het betreffende taakveld toegelicht.	structureel	2.492 V
2. [0.2 Burgerzaken] - Leges burgerzaken De opbrengst uit leges neemt toe door aangepaste tarieven voor huwelijken en een hogere raming voor rijbewijzen.	structureel	11.198 V
3. [0.5 Treasury] - Renteopbrengsten Renteopbrengsten De gemeente had eind 2025 € 6 miljoen aan liquide middelen uitgezet. Door de begrotingstekorten en de stijging van de investeringen nemen de beschikbare middelen af en dalen daarmee ook de renteopbrengsten. Uitgaande van een rente van 2,5% bedraagt de opbrengst in 2027 € 150.000.	structureel	64.550 N
4. [0.61 OZB woningen] – Onroerende zaakbelasting woningen De OZB-opbrengst voor woningen is in 2027 gebaseerd op het tarief van de gemeente Rheden in 2026 en valt daardoor hoger uit. Vanaf 2028 wordt het tarief jaarlijks geïndexeerd en daarnaast met 10% bovenop de indexatie verhoogd. Deze stapsgewijze verhoging loopt door tot en met 2030.	structureel	194.428 V
5. [0.62 OZB niet-woningen] – Onroerende zaakbelasting niet-woningen Voor de OZB niet-woningen is in 2027 gekozen voor een ingroeipad. Het tariefverschil met Rheden wordt in 2027 voor de helft overbrugd. Vanaf 2028 is de opbrengst geraamd op basis van het tarief van de gemeente Rheden in 2026, inclusief indexatie.	structureel	34.439 V
6. [0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds] - Algemene uitkering De algemene uitkering is geraamd op basis van de mei-circulaire 2026 en valt hoger uit dan in 2026. Dit komt door geactualiseerde maatstaven en een hogere indexering voor loon- en prijsontwikkeling. In de algemene uitkering zijn onder meer de middelen voor onderwijshuisvesting VO (circa € 110.000 extra) opgenomen. De vervallen rijksbijdrage voor energietransitie wordt hierin niet structureel gecompenseerd.	structureel	509.626 V
7. [Diverse taakvelden] - Overige verschillen	-	-
Totaal baten		*687.633 V*
8. [Diverse taakvelden] - Indexatie lasten De budgetten zijn voor 2027 geïndexeerd volgens de uitgangspunten van deze begroting. Dit bedrag betreft uitsluitend de budgetten waarop het vaste indexpercentage is toegepast. Budgetten die op basis van een afzonderlijke raming zijn bijgesteld, maken hiervan geen deel uit. De volledige verhoging van deze budgetten -zowel de prijsstijging als de overige bijstelling- wordt bij het betreffende taakveld toegelicht.	structureel	27.890 N
9. [0.1 Bestuur] - Bestuur en griffie De salarislasten van raad en college zijn gebaseerd op de meerjarige personeelsbegroting. Het werkbudget van de griffie is uitgebreid volgens het besluit van de werkgeverscommissie van 22 september 2026. Ook zijn middelen opgenomen voor o.a. het camerasysteem in de raadzaal en de rekenkamer. De jaarlijkse storting in de voorziening pensioenen wethouders vervalt, omdat de voorziening bij de jaarrekening 2025 op het vereiste hogere niveau is gebracht.	structureel	71.579 N

Toelichting afwijkingen per taakveld > € 5.000 begroting 2027 t.o.v. 2026 (N=nadeel/ V=voordeel)	structureel/ incidenteel	verschil
Saldo van baten en lasten		**2027**
10. [0.2 Burgerzaken] - Reisdocumenten en verkiezingen Voor de overgang naar het nieuwe landelijke systeem voor reisdocumenten is éénmalig € 5.000 geraamd. Het budget voor verkiezingen is structureel met € 4.000 verhoogd, zodat het aansluit bij de werkelijke kosten.	incidenteel / structureel	9.000 N
11. [0.4 Overhead] - Bedrijfsvoering en personeel De personeelslasten zijn gebaseerd op de meerjarige personeelsbegroting. Wij versterken de ambtelijke organisatie, waaronder de griffie, tot het minimaal noodzakelijke niveau. Hiermee verbeteren wij de interne beheersing en aansturing en beperken wij de risico's voor de continuïteit van de taakuitvoering en extra kosten door uitval en personeelsverloop. Zo leggen wij een solide basis voor de uitvoering van deze begroting. Daarnaast zijn de salarisramingen geactualiseerd op basis van de werkelijke inschaling van medewerkers, waar in de begroting 2026 nog werd uitgegaan van de schaalmaxima. Ook is de beschikbaarheidsvergoeding volgens de actuele cao verwerkt. Het budget voor de uitvoering van bouwaanvragen door de ODGM is overgeheveld naar programma 2, waar de bijbehorende uitvoeringskosten worden verantwoord. Verder zijn middelen opgenomen voor informatiebeveiliging, de Wet open overheid en een juridische kwaliteitstoets. Ombuigingen op het beheer van de openbare ruimte en communicatie beperken de lastenstijging.	structureel	247.241 N
12. [0.8 Overige baten en lasten] - Stelpost indexatie Deze stelpost voor loon- en prijsstijgingen is afgestemd op het verschil tussen de indexatie in deze begroting en de indexatie volgens het Centraal Economisch Plan, waarop de mei-circulaire 2026 (en daarmee de raming van de algemene uitkering) is gebaseerd. Mogelijke bijstelling volgt op grond van volgende circulaires inzake de algemene uitkering.	structureel	19.387 V
13. [Diverse taakvelden] - Overige verschillen	-	-
Totaal lasten		*336.323 N*
Saldo van baten en lasten (A)		**351.309 V**
Saldo mutaties reserves		
14. [0.10 Mutaties reserves] - Mutaties reserves Het verschil in onttrekkingen en stortingen ten opzichte van 2026 wordt toegelicht in het meerjarig overzicht reserves (bijlage A)	-	31.743 V
Saldo van mutaties reserves (B)		*31.743 V*
Verschil geraamd resultaat (A+B)		**383.052 V**

Programma 3 Overzicht algemene dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Omschrijving (bedragen in €)	Realisatie 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
Programma:	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
3. Bestuur en organisatie	82.047 V	827.983 N	745.935 N	60.052 V	636.329 N	576.277 N	72.846 V	725.064 N	652.218 N
Algemene dekkingsmiddelen:									
Lokale heffingen (besteding niet gebonden)	585.116 V	42.769 N	542.347 V	717.052 V	40.000 N	677.052 V	945.919 V	40.000 N	905.919 V
Algemene uitkeringen	4.383.156 V	-	4.383.156 V	4.175.703 V	-	4.175.703 V	4.685.329 V	-	4.685.329 V
Dividend	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo van de financieringsfunctie	133.913 V	-	133.913 V	214.550 V	-	214.550 V	150.000 V	-	150.000 V
Overige algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	1 N	1 N	-	19.386 V	19.386 V
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**5.102.185 V**	**42.769 N**	**5.059.416 V**	**5.107.305 V**	**40.001 N**	**5.067.304 V**	**5.781.248 V**	**20.614 N**	**5.760.634 V**
Kosten van de overhead	30.997 V	2.574.124 N	2.543.127 N	32.772 V	2.401.770 N	2.368.998 N	33.668 V	2.653.745 N	2.620.077 N
Bedrag van de heffing voor de VPB	16.571 V	16.571 N	-	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal overige middelen programma 3	**47.568 V**	**2.590.695 N**	**2.543.127 N**	**32.772 V**	**2.401.770 N**	**2.368.998 N**	**33.668 V**	**2.653.745 N**	**2.620.077 N**
Mutaties reserves	204.600 V	6.686 N	197.914 V	179.559 V	6.686 N	172.873 V	211.302 V	6.686 N	204.616 V
Totaal programma 3	**5.436.400 V**	**3.468.133 N**	**1.968.268 V**	**5.379.688 V**	**3.084.786 N**	**2.294.902 V**	**6.099.063 V**	**3.406.109 N**	**2.692.954 V**

Kosten bedrijfsvoering

Omschrijving (bedragen in €)	realisatie	budget	budget	verschil
0.4 taakveld overhead	**2025**	**2026**	**2027**	**2026-2027**
Personeelslasten (eigen personeel)	1.282.631 N	1.655.493 N	1.898.416 N	242.923 N
Inhuur derden	529.518 N	83.928 N	87.285 N	3.357 N
Overige personeelslasten	49.095 N	67.655 N	67.708 N	53 N
ICT	216.255 N	211.814 N	233.168 N	21.354 N
Huisvesting (inclusief baten)	156.158 N	34.571 N	30.452 N	4.119 V
Overige organisatiekosten	282.329 N	283.834 N	305.394 N	21.560 N
Tractie	27.141 N	31.703 N	12.654 N	19.049 V
Totaal overhead	**2.543.127 N**	**2.368.998 N**	**2.635.077 N**	**266.079 N**

Toelichting verschillen begroting 2027 t.o.v. 2026 (> € 5.000)

Personeelslasten (eigen personeel)
De personeelslasten stijgen in 2027 met € 243.000 ten opzichte van 2026. Dit komt door de versterking van de ambtelijke organisatie, waaronder de griffie, en de actualisatie van de salarisramingen op basis van de werkelijke inschaling van medewerkers (samen € 228.000). Met deze versterking brengen wij de organisatie op het minimaal noodzakelijke niveau, verbeteren wij de interne beheersing en aansturing en beperken wij de risico's voor de continuïteit van de dienstverlening en extra kosten door uitval en personeelsverloop. Daarnaast is € 15.000 opgenomen voor de cao-verplichte beschikbaarheidsvergoeding buiten werktijd.

ICT
Nieuwe wettelijke verplichting NIS2: jaarlijkse audit informatiebeveiliging (€ 10.000 N). Op orde brengen van de publicaties Wet open overheid via een ICT-koppeling (€ 5.000 N). Prijsindexatie 3% (€ 6.355 N).

Overige organisatiekosten
Eénmalig onderzoek juridische toets van het gemeentelijk beleid en de verordeningen op actualiteit en volledigheid (incidenteel € 15.000 N; na heroverweging verlaagd van € 150.000). Ombuigingen op communicatie en representatie (per saldo € 12.500 V) en opzeggen van weinig gebruikte abonnementen (€ 1.000 V). Prijsindexatie (€ 5.060 N).

Tractie
Ombuiging door het uitbesteden van het beheer van de openbare ruimte; de geraamde besparing is afgeraamd van bestaande budgetten (€ 20.000 V). Prijsindexatie (€ 951 N).

Overzicht van incidentele baten en lasten

Overzicht incidentele baten en lasten (bedragen in €)		begroting	begroting	begroting	begroting
A.	**Budgettair 'neutrale' incidentele lasten en baten**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
	Incidentele lasten gedekt uit reserves:				
P1	Waterputten natuurbrandbestrijding (rampenbestrijding)	90.000	-	-	-
P2	Groot onderhoud wegen: Mr. Van Hasseltlaan uit 2026 en andere wegen 2027	314.200	-	-	-
P2	Groot onderhoud bomenplan (openbaar groen)	70.000	70.000	70.000	-
	Totaal lasten	**474.200**	**70.000**	**70.000**	**-**
P1	Onttrekking reserve bestemde budgetten (waterputten)	-90.000	-	-	-
P2	Onttrekking reserve wegen: Mr. Van Hasseltlaan uit 2026 en asfaltwegen uit 2027	-314.200	-	-	-
P2	Onttrekking reserve bomenplan	-70.000	-70.000	-70.000	-
	Totaal onttrekkingen aan reserves	**-474.200**	**-70.000**	**-70.000**	**-**
	Totaal saldo van incidentele lasten gedekt uit reserves	**-**	**-**	**-**	**-**
	Overheveling tussen reserves:				
P3	Onttrekking algemene reserve t.b.v. reserve bomenplan	-210.000	-	-	-
P2	Toevoeging aan reserve bomenplan	210.000	-	-	-
	Totaal saldo overheveling tussen reserves	**-**	**-**	**-**	**-**
	Incidentele lasten en baten gedekt door rijksbijdrage:				
P1	Opvang Oekraïners (beheerfase): lasten	1.350.000	1.390.500	1.432.215	368.795
P1	Opvang Oekraïners (beheerfase): rijksbijdrage	-1.350.000	-1.390.500	-1.432.215	-368.795
	Totaal saldo van incidentele lasten en baten rijksbijdrage	**-**	**-**	**-**	**-**
	Totaal van 'neutrale' incidentele lasten	**2.034.200**	**1.460.500**	**1.502.215**	**368.795**
	Totaal van 'neutrale' incidentele baten	**-2.034.200**	**-1.460.500**	**-1.502.215**	**-368.795**
A	**Totaal saldo van budgettair 'neutrale' incidentele lasten en baten**	**-**	**-**	**-**	**-**

B.	Overige incidentele lasten en baten (met effect op structureel saldo)	2027	2028	2029	2030
P1	Capaciteit openbare orde en veiligheid	50.000	50.000	50.000	-
P1	Weerbaarheidsopgave (project)	25.000	25.000	25.000	-
P1	Opstellen integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP wettelijk verplicht)	5.000	-	-	-
P1	Toevoeging aan reserve gemeentegebouwen (gymzaal)	1.800	1.850	1.900	1.950
P2	VTH-capaciteit (borging kwaliteitscyclus)	5.000	5.000	5.000	-
P2	Opstellen nieuw VTH-beleid (extern advies)	25.000	-	-	-
P2	Toevoeging aan reserve wegen (nodig voor asfaltonderhoud in 2027)	111.086	-	-	-
P2	Kosten energietransitie	162.000			
P3	Vergoeding vertrouwenscommissie	2.300	-	-	-
P3	Transitie pensioenen wethouders naar ABP (2027) en screening wethouders (2030)	11.000	-	-	3.400
P3	Overgang reisdocumentenapplicatie RAAS naar ReiS	5.000	-	-	-
P3	Onderzoek naar juridische toets beleid en verordeningen	15.000	-	-	-
P3	Toevoeging aan reserve gemeentegebouwen (gemeentehuis)	6.686	6.686	6.686	6.686
	Totaal van incidentele lasten	**424.872**	**88.536**	**88.586**	**12.036**
	Niet van toepassing				
	Totaal van incidentele baten	**-**	**-**	**-**	**-**
B	**Totaal saldo overige incidentele lasten en baten (met effect op structureel saldo)**	**424.872**	**88.536**	**88.586**	**12.036**
	A + B Totale incidentele lasten (inclusief reserves)	**2.459.072**	**1.549.036**	**1.590.801**	**380.831**
	A + B Totale incidentele baten (inclusief reserves)	**-2.034.200**	**-1.460.500**	**-1.502.215**	**-368.795**
	A + B SALDO INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	**424.872**	**88.536**	**88.586**	**12.036**

	Presentatie van het structureel begrotingssaldo	begroting	begroting	begroting	begroting
	Omschrijving (bedragen in €)	2027	2028	2029	2030
	Lasten (exclusief mutaties reserves)	9.301.095	8.996.746	9.298.191	8.391.384
	Baten (exclusief mutaties reserves)	-8.133.853	-8.145.151	-8.515.826	-7.750.008
	Saldo baten en lasten (vóór mutaties reserves)	**1.167.242**	**851.594**	**782.365**	**641.376**
	Toevoegingen aan reserves	329.572	8.536	8.586	8.636
	Onttrekkingen aan reserves	-851.511	-237.311	-234.197	-163.162
	Saldo na mutaties reserves (resultaat)	**645.303**	**622.819**	**556.753**	**486.851**
	Correctie: incidentele lasten en incidentele toevoegingen aan reserves	-2.459.072	-1.549.036	-1.590.801	-380.831
	Correctie: incidentele baten en incidentele onttrekkingen aan reserves	2.034.200	1.460.500	1.502.215	368.795
	Structureel saldo/ resultaat (negatief = voordelig)	**220.431**	**534.283**	**468.167**	**474.815**

Geprognotiseerde balans per 31-12 (2026-2030)

Balans per 31 december	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
(bedragen in €)	2026	2027	2028	2029	2030
ACTIVA					
Immateriële vaste activa	-	-	-	-	-
Materiële vaste activa	5.737.750	6.759.181	8.289.700	9.416.722	10.125.256
Financiële vaste activa	2.216.935	250.000	250.000	250.000	250.000
Totaal vaste activa	***7.954.685***	***7.009.181***	***8.539.700***	***9.666.722***	***10.375.256***
Voorraden	-	-	-	-	-
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	3.242.360	2.952.996	703.118	703.118	703.118
Liquide middelen	4.063	4.063	4.063	4.063	4.063
Overlopende activa	1.108.197	1.108.197	1.108.197	1.108.197	665.036
Totaal vlottende activa	***4.354.619***	***4.065.255***	***1.815.377***	***1.815.377***	***1.372.216***
TOTAAL ACTIVA	**12.309.305**	**11.074.436**	**10.355.077**	**11.482.099**	**11.747.472**
PASSIVA					
Eigen vermogen	*8.869.395*	*7.702.152*	*6.850.558*	*6.068.193*	*5.426.817*
Voorzieningen	*1.765.517*	*1.737.784*	*1.196.000*	*1.211.000*	*1.217.000*
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-	-	*1.800.000*	*2.800.000*
Totaal vaste passiva	***10.634.912***	***9.439.936***	***8.046.558***	***9.079.193***	***9.443.817***
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	*415.072*	*415.072*	*1.089.092*	*1.183.479*	*1.084.228*
Overlopende passiva	*1.259.320*	*1.219.427*	*1.219.427*	*1.219.427*	*1.219.427*
Totaal vlottende passiva	***1.674.393***	***1.634.500***	***2.308.519***	***2.402.906***	***2.303.656***
TOTAAL PASSIVA	**12.309.305**	**11.074.436**	**10.355.077**	**11.482.099**	**11.747.472**

Toelichting:

Voor de vlottende activa en passiva is de stand per 31-12-2025 uit de jaarrekening als uitgangspunt genomen en voor 2026–2030 constant verondersteld. Uitzonderingen zijn: (1) de nog te ontvangen en vooruit ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel, die per regeling worden afgebouwd tot het verwachte eindjaar van besteding, en (2) het projectmatige, incidentele deel (circa de helft) van de overige schulden, dat in 2026 wordt afgewikkeld. De uitzetting bij de Rabobank vervalt in 2027 en komt dan beschikbaar; de lening aan SVn blijft staan. Een financieringsoverschot wordt aangehouden in 's Rijksschatkist. Een financieringstekort wordt tot maximaal de kasgeldlimiet kort gefinancierd met kasgeldleningen; het meerdere wordt met vaste leningen gefinancierd (afgerond op € 100.000).

EMU-saldo (2026-2030)

Voor de totale Nederlandse overheid geldt een Europese tekortreferentiewaarde van 3% van het bruto binnenlands product (bbp). Ook gemeenten dragen bij aan dit overheidssaldo. Het EMU-saldo wordt anders berekend dan het gemeentelijke begrotingssaldo. Bij investeringen bevat de exploitatie jaarlijks afschrijvings- en rentelasten. Voor het EMU-saldo tellen investeringen mee in het jaar waarin de investering plaatsvindt. Daardoor kan een gemeente met een sluitende begroting toch een negatief EMU-saldo hebben. Een negatief EMU-saldo betekent dat de uitgaven volgens deze berekeningswijze hoger zijn dan de inkomsten.

Omschrijving	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming	+/–
(Bedragen in €)	2026	2027	2028	2029	2030	
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-631.846	-1.167.242	-851.594	-782.365	-641.376	
2. Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	220.493	231.969	283.181	333.378	365.066	+
3. Bruto dotaties aan voorzieningen t.l.v. exploitatie (na vrijval)	80.000	20.000	21.000	15.000	6.000	+
4. Investeringen in (im)materiële vaste activa (geactiveerd)	491.500	1.253.400	1.813.700	1.460.400	1.073.600	–
5. Verkoopopbrengsten van (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-	+
6. Boekwinst bij desinvestering van (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-	–
7. Aankoop van grond en uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	-	-	-	-	-	–
8. Verkoopopbrengsten van grond	-	-	-	-	-	+
9. Boekwinst bij grondverkopen	-	-	-	-	-	–
10. Betalingen ten laste van voorzieningen	98.779	47.733	562.784	-	-	–
11. Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	-	-	-	-	-	–
EMU-saldo (positief = overschot, negatief = tekort)	**(921.632)**	**(2.216.406)**	**(2.923.898)**	**(1.894.387)**	**(1.343.910)**	

Toelichting EMU- saldo

1. Het EMU-saldo is in alle jaren negatief. Het tekort loopt op van € 921.632 in 2026 naar € 2.216.406 in 2027 en € 2.923.898 in 2028, en neemt daarna af tot € 1.894.387 in 2029 en € 1.343.910 in 2030. Een negatief EMU-saldo betekent dat de uitgaven van de gemeente in een jaar hoger zijn dan de inkomsten, gemeten op kasbasis. Dat tekort wordt gefinancierd uit de liquide middelen of met nieuwe leningen.

2. De belangrijkste oorzaak is het investeringsprogramma. In 2027–2030 wordt in totaal € 5.601.100 geïnvesteerd, met een piek van € 1.813.700 in 2028, vooral in de reconstructie van wegen en in riolering (investerings- en kredietstaat 2027). Een investering telt in het EMU-saldo volledig mee in het jaar van uitgave. In de exploitatie worden de lasten via afschrijvingen over de looptijd verdeeld; die bedragen in dezelfde periode € 1.213.594.

3. Daarnaast is het exploitatiesaldo vóór reservemutaties in alle jaren negatief (van € 1.167.242 in 2027 tot € 641.376 in 2030). Onttrekkingen aan reserves, zoals voor de dekking van kapitaallasten, het groot onderhoud van wegen en het bomenplan, verbeteren wel het begrotingsresultaat, maar niet het EMU-saldo. Het zijn boekingen binnen het eigen vermogen, zonder kasstroom.

Betalingen ten laste van voorzieningen drukken wel op het EMU-saldo, vooral in het jaar 2028 (€ 562.784 vooral i.v.m. de overdracht van de voorziening pensioenen wethouders aan het ABP). De lasten voor de vorming van voorzieningen zijn al eerder in de exploitatie opgenomen.

4. Het EMU-saldo is vooral een signaalwaarde voor het Rijk (Wet houdbare overheidsfinanciën). Voor een individuele gemeente geldt geen norm of sanctie. Over 2027–2030 bedraagt het tekort cumulatief € 8.378.601. Dit wordt eerst opgevangen met het tegoed in 's Rijksschatkist en de vrijval van de uitzetting bij de Rabobank (€ 1.966.935 in 2027). Op grond van deze begroting is aanvullende financiering benodigd in 2028; eind 2030 bestaat die uit € 2.800.000 aan vaste leningen en € 669.156 aan kasgeldleningen (zie de geprognosticeerde balans). De financieringsbehoefte en de bijbehorende rentelasten worden uitgewerkt in de paragraaf D: Financiering.

Bijlagen

Bijlage A: Meerjarig verloopoverzicht van reserves

Overzicht reserves 2026-2030

Omschrijving	2026	2027				2028			
(Bedragen in €)	Saldo 31-12	Resultaat-verdeling	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12	Resultaat-verdeling	Toevoe-ging	Onttrek-king	Saldo 31-12
A. Algemene reserves									
Algemene reserve	**3.714.397**	-79.552	-	210.000	**3.424.845**	-645.303	-	-	**2.779.542**
Subtotaal A	***3.714.397***	*-79.552*	-	*210.000*	***3.424.845***	*-645.303*	-	-	***2.779.542***
B. Bestemmingsreserves									
Reserve bestemde budgetten	**90.000**	-	-	90.000	**-**	-	-	-	**-**
Reserve monumenten	**20.959**	-	-	-	**20.959**	-	-	-	**20.959**
Reserve wegen	**203.114**	-	111.086	314.200	**-**	-	-	-	**-**
Reserve sociaal domein	**500.000**	-	-	-	**500.000**	-	-	-	**500.000**
Reserve gemeentegebouwen	**46.133**	-	8.486	-	**54.619**	-	8.536	-	**63.155**
Reserve bomenplan	**-**	-	210.000	70.000	**140.000**	-	-	70.000	**70.000**
Reserve begraafplaats	**18.913**	-	-	-	**18.913**	-	-	-	**18.913**
Reserve fietspaden	**63.264**	-	-	-	**63.264**	-	-	-	**63.264**
Reserve energietransitie	**-**	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
Reserve dekking kapitaallasten	**4.292.167**	-	-	167.311	**4.124.856**	-	-	167.311	**3.957.545**
Subtotaal B	***5.234.550***	-	*329.572*	*641.511*	***4.922.611***	-	*8.536*	*237.311*	***4.693.836***
C. Resultaat									
Geraamd begrotingsresultaat	**-79.552**	79.552	-	645.303	**-645.303**	645.303	-	622.819	**-622.819**
Subtotaal C	***-79.552***	*79.552*	-	*645.303*	***-645.303***	*645.303*	-	*622.819*	***-622.819***
Totaal reserves (A+B+C)	**8.869.395**	**-**	**329.572**	**1.496.814**	**7.702.152**	**-**	**8.536**	**860.130**	**6.850.558**

Omschrijving	2028	2029				2030			
(Bedragen in €)	Saldo 31-12	Resultaat-verdeling	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12	Resultaat-verdeling	Toevoe-ging	Onttrek-king	Saldo 31-12
A. Algemene reserves									
Algemene reserve	**2.779.542**	-622.819	-	-	**2.156.722**	-556.753	-	-	**1.599.969**
Subtotaal A	***2.779.542***	*-622.819*	-	-	*2.156.722*	*-556.753*	-	-	***1.599.969***
B. Bestemmingsreserves									
Reserve bestemde budgetten	**-**	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
Reserve monumenten	**20.959**	-	-	-	**20.959**	-	-	-	**20.959**
Reserve wegen	**-**	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
Reserve sociaal domein	**500.000**	-	-	-	**500.000**	-	-	-	**500.000**
Reserve gemeentegebouwen	**63.155**	-	8.586	-	**71.741**	-	8.636	-	**80.377**
Reserve bomenplan	**70.000**	-	-	70.000	**-**	-	-	-	**-**
Reserve begraafplaats	**18.913**	-	-	-	**18.913**	-	-	-	**18.913**
Reserve fietspaden	**63.264**	-	-	-	**63.264**	-	-	-	**63.264**
Reserve energietransitie	**-**	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
Reserve dekking kapitaallasten	**3.957.545**	-	-	164.197	**3.793.347**	-	-	163.162	**3.630.185**
Subtotaal B	***4.693.836***	*-*	*8.586*	*234.197*	***4.468.224***	*-*	*8.636*	*163.162*	***4.313.698***
C. Resultaat									
Geraamd begrotingsresultaat	**-622.819**	622.819	-	556.753	**-556.753**	556.753	-	486.851	**-486.851**
Subtotaal C	***-622.819***	*622.819*	*-*	*556.753*	***-556.753***	*556.753*	*-*	*486.851*	***-486.851***
Totaal reserves (A+B+C)	**6.850.558**	**-**	**8.586**	**790.951**	**6.068.193**	**-**	**8.636**	**650.012**	**5.426.817**

A) Ten laste van de algemene reserve wordt in 2027 het begrotingstekort over voorgaand jaar gebracht en wordt de reserve bomenplan (nieuw) gevormd.
B) Uit de reserve bestemde budgetten wordt in 2027 € 90.000 onttrokken voor het slaan van waterputten ten behoeve van natuurbrandpreventie.
- Uit de reserve wegen wordt het groot onderhoud van 3 wegen (van asfalt naar asfalt) bekostigd in 2027. De storting is afgestemd op het benodigde saldo.
- Aan de reserve gemeentegebouwen wordt de jaarlijkse storting voor groot onderhoud c.q. schilderwerk en vervanging van inventaris toegevoegd.
- Van de reserve energietransitie wordt voorgesteld om het saldo in 2026 over te hevelen naar de algemene reserve en deze reserve per 31-12-2026 op te heffen. Dit op grond van het in de raad ingenomen standpunt om hiervoor geen bedragen meer te onttrekken ten laste van deze reserve. Hierdoor is de stand van deze reserve niet meer nodig voor het oorspronkelijke doel. Een en ander is hier al in deze begroting verwerkt bij de stand van de betrokken reserves per 31-12-2026.

Toelichting op de reserves

A. Algemene reserve

Doel	De algemene reserve is bedoeld om financiële tegenvallers en risico's op te vangen. Deze reserve kan worden gebruikt voor drie situaties: 1. Voor het opvangen van onvoorziene uitgaven die ontstaan door opkomende verplichtingen of calamiteiten. 2. Voor het opvangen van tekorten in de jaarrekening. 3. Voor het dekken van risico's waarvan de omvang bekend en berekend is (gekwantificeerde risico's). Door deze reserve aan te houden, blijft de gemeente in staat om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen zonder direct te hoeven bezuinigen of extra middelen aan te trekken. De algemene reserve behoort tot het eigen vermogen van de gemeente en is op voorhand niet bedoeld voor specifieke bestemmingen. Handhaving van de algemene reserve is voorgeschreven.
Claim	Diverse stortingen en onttrekkingen verlopen volgens eerdere besluitvorming via deze reserve.
Mutatie	Overschotten en tekorten in de jaarrekening en de tussentijdse financiële rapportages worden verrekend met deze reserve.

B. Bestemmingsreserves

1. Reserve bestemde budgetten (voorstel tot vorming van deze bestemmingsreserve bij de vaststelling van de jaarstukken 2025)

Doel	Het doel van het overhevelen van budgetten is om activiteiten die door de raad zijn vastgesteld, ook te kunnen afronden wanneer uitvoering binnen het lopende begrotingsjaar niet mogelijk is. Het budget blijft daarmee beschikbaar voor het doel waarvoor de raad het heeft bestemd.
Claim	Overhevelingen zijn gebaseerd op eerdere raadsbesluiten of bestuurlijke toezeggingen. Hierdoor is geborgd dat het budget uitsluitend wordt ingezet voor het oorspronkelijk beoogde doel. De over te hevelen bedragen worden inzichtelijk gemaakt in de tussentijdse rapportage of de jaarstukken en opgenomen in de begroting van het volgende jaar.
Mutatie	Een overhevelingsbudget wordt gevuld met middelen die door de raad beschikbaar zijn gesteld, maar die in het lopende jaar nog niet of niet volledig zijn besteed. De onttrekking uit de reserve vindt plaats in het jaar waarin de activiteit daadwerkelijk wordt uitgevoerd of afgerond. Overheveling is alleen mogelijk voor incidentele budgetten of duidelijk afgebakende activiteiten. Structurele budgetten komen hiervoor niet in aanmerking. De dekking van de overheveling vindt plaats via de reserve bestemde budgetten. Bij ieder voorstel beoordeelt het college of uitvoering in de volgende twee jaar realistisch is. Is dat niet het geval, dan wordt het budget niet overgeheveld. Het college legt de voorgestelde budgetoverhevelingen uiteindelijk ter besluitvorming voor aan de raad.

2. Reserve monumenten

Doel	Bekostiging van verleende subsidies aan inwoners ten behoeve van monumentenzorg.
Claim	N.v.t.
Mutatie	Geen

3. Reserve wegen

Doel	Deze reserve dient ter opvang van kosten groot onderhoud van wegen.
Claim	De vernieuwing van asfaltverharding van diverse wegen wordt op grond van het meerjaren onderhoudsprogramma wegen ten laste van deze reserve gebracht.
Mutatie	De toevoeging betreft de dotatie ten behoeve van het wegenonderhoud van geasfalteerde wegen. De werkelijke uitgaven voor vervanging van asfalt-verharding worden ten laste van deze reserve gebracht.

4. Reserve sociaal domein

Doel	Opvang van eventuele tegenvallers in het sociaal domein en/of egalisatie van de kosten voor de WWB.
Claim	N.v.t.
Mutatie	Uit de resultaatbestemming 2024 is een bedrag toegevoegd, zodat het saldo per 2025 op € 500.000 staat.

5. Reserve gemeentegebouwen

Doel	Opvang van kosten vervanging van inventaris van gemeentelijke gebouwen. Daarnaast worden de kosten van het schilderwerk en overig groot onder-houd voor het gemeentehuis aan deze reserve onttrokken.
Claim	N.v.t.
Mutatie	De toevoeging komt voort uit de nota reserves en voorzieningen en betreft de jaarlijkse storting.

6. Reserve bomenplan (voorstel tot instelling van deze bestemmingsreserve per 1-1-2027)

Doel	Deze reserve wordt ingesteld bij deze programmabegroting om het bomenplan in de jaren 2027 tot en met 2029 projectmatig te kunnen uitvoeren.
Claim	In de jaren 2027 tot en met 2029 is € 70.000 per jaar beschikbaar voor de projectmatige uitvoering van het bomenplan.
Mutatie	De reserve bomenplan wordt gevormd door in 2027 € 210.000 vanuit de algemene reserve in deze reserve te storten.

7. Reserve begraafplaats

Doel	Opvang van kosten voor het op peil houden van de begraafplaats en het onderhoud van de paden ervan.
Claim	N.v.t.
Mutatie	N.v.t.

8. Reserve fietspaden

Doel	Deze reserve dient ter opvang van kosten voor groot onderhoud van fietspaden.
Claim	Geen
Mutatie	Geen

9. Reserve energietransitie (voorstel tot opheffing van deze bestemmingsreserve per 31-12-2026)

Doel	De reserve kan worden ingezet voor een breed aantal maatregelen met als doel: Rozendaal op lange termijn energieneutraal.
Claim	Geen.
Mutatie	Van de reserve energietransitie wordt voorgesteld om het saldo in 2026 over te hevelen naar de algemene reserve en deze reserve per 31-12-2026 op te heffen. Dit op grond van het in de raad ingenomen standpunt om hiervoor geen bedragen meer te onttrekken ten laste van deze reserve. Hierdoor is de stand van deze reserve niet meer nodig voor het oorspronkelijke doel.

10. Reserve dekking kapitaallasten

Doel	Bij de invoering van het BBV is de systematiek van dekking van afschrijvingen gewijzigd. Voorheen werden sommige investeringen direct uit een reserve gedekt. Volgens de voorschriften moet nu eerst worden geactiveerd. Vervolgens worden de afschrijvingslasten van een investering (die t.l.v. een reserve is gebracht) uit deze reserve geboekt. De reserve is in feite de som van de toekomstige afschrijvingen.
Claim	De middelen in deze reserve zijn een claim voor de toekomstige afschrijvingslasten van de investeringen, waarvan de afschrijvingen ten laste van deze reserve worden gebracht.
Mutatie	De onttrekkingen betreffen de afschrijvingen van investeringen die eerder zijn gedaan en waarvan de kapitaallasten worden gedekt ten laste van deze reserve.

Bijlage B: Meerjarig verloopoverzicht van voorzieningen

Overzicht voorzieningen 2026-2030

Omschrijving	2026	2027				2028			
(Bedragen in €)	Saldo 31-12	Vrijval	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12	Vrijval	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12
Voorziening riolering	**1.155.000**	-	20.000		**1.175.000**	-	21.000	-	**1.196.000**
Voorziening RVU	**69.326**	-	-	47.733	**21.593**	-	-	21.593	**-**
Voorziening pensioen wethouders	**541.191**	-	-	-	**541.191**	-	-	541.191	**-**
Totaal voorzieningen	**1.765.517**	**-**	**20.000**	**47.733**	**1.737.784**	**-**	**21.000**	**562.784**	**1.196.000**

Omschrijving	2028	2029				2030			
(Bedragen in €)	Saldo 31-12	Vrijval	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12	Vrijval	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12
Voorziening riolering	**1.196.000**	-	15.000	-	**1.211.000**	-	6.000	-	**1.217.000**
Voorziening RVU	**-**	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
Voorziening pensioen wethouders	**-**	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
Totaal voorzieningen	**1.196.000**	**-**	**15.000**	**-**	**1.211.000**	**-**	**6.000**	**-**	**1.217.000**

Toelichting op de voorzieningen

Voorziening riolering

Deze voorziening dient ter dekking van kosten groot onderhoud en vervanging op basis van het verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP 2023-2027). Jaarlijks wordt er gestort volgens het door de gemeenteraad vastgestelde vGRP. Dit betreft met name jaarlijkse dotatie aan de voorziening ter dekking van toekomstige rioolinvesteringen. Hiermee is in het tarief voor de rioolheffing al rekening gehouden.

Voorziening pensioenen wethouders

De toekomstige pensioenverplichtingen worden ten laste van deze voorziening gebracht. Naast mogelijke storting op grond van ingehouden pensioenpremies vinden mutaties plaats conform de daarvoor geldende wet- en regelgeving en de door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) geadviseerde actuariële berekeningen. De commissie BBV schrijft voor dat de pensioenvoorziening moet worden bepaald op het niveau van de verwachte afkoopsom richting het ABP in 2028.

Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)

De hoogte van de voorziening is gebaseerd op de per balansdatum feitelijk opgebouwde aanspraken door deelnemers uit hoofde van de RVU-regeling. Deze regeling vloeit voort uit de CAO voor gemeenteambtenaren.

Bijlage C: Overzicht van baten en lasten per taakveld 2027-2030

Overzicht baten en lasten per taakveld		Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029			Begroting 2030		
	Taakveld	L 2027	B 2027	S 2027	L 2028	B 2028	S 2028	L 2029	B 2029	S 2029	L 2030	B 2030	S 2030
0.1	Bestuur	624.511	-	624.511	635.187	-	635.187	656.664	-	656.664	679.968	-	679.968
0.2	Burgerzaken	100.553	72.846	27.708	97.683	74.806	22.877	99.879	76.825	23.054	102.142	78.905	23.237
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-	13.792	-13.792	-	14.205	-14.205	-	14.632	-14.632	-	15.071	-15.071
0.4	Overhead	2.653.745	33.668	2.620.077	2.761.265	34.591	2.726.674	2.888.809	35.542	2.853.268	3.006.255	36.521	2.969.734
0.5	Treasury	-	150.000	-150.000	5.890	22.389	-16.500	37.597	-	37.597	75.790	-	75.790
0.61	OZB woningen	40.000	826.770	-786.770	41.500	934.250	-892.750	43.056	1.055.703	-1.012.646	44.671	1.103.352	-1.058.681
0.62	OZB niet-woningen	-	119.149	-119.149	-	155.963	-155.963	-	176.238	-176.238	-	199.149	-199.149
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-	4.685.329	-4.685.329	-	4.601.312	-4.601.312	-	4.780.133	-4.780.133	-	4.973.097	-4.973.097
0.8	Overige baten en lasten	-19.386	-	-19.386	-37.516	-	-37.516	-72.853	-	-72.853	-111.005	-	-111.005
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	287.150	-	287.150	204.505	-	204.505	212.134	-	212.134	220.048	-	220.048
1.2	Openbare orde en veiligheid	101.032	515	100.517	101.916	515	101.401	102.830	515	102.315	28.775	515	28.260
2.1	Verkeer en vervoer	525.760	-	525.760	242.435	-	242.435	284.222	-	284.222	317.648	-	317.648
3.4	Economische promotie	2.726	-	2.726	2.828	-	2.828	2.934	-	2.934	3.044	-	3.044
4.1	Openbaar basisonderwijs	76.805	34.608	42.197	79.109	34.608	44.501	81.482	34.608	46.874	83.927	34.608	49.319
4.2	Onderwijshuisvesting	595.474	-	595.474	605.231	-	605.231	617.890	-	617.890	635.376	-	635.376
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	136.609	64.000	72.609	139.327	64.000	75.327	142.146	64.000	78.146	145.070	64.000	81.070
5.1	Sportbeleid en activering	4.275	-	4.275	4.435	-	4.435	4.601	-	4.601	4.774	-	4.774
5.3	Cultuurpresentatie cultuurproductie en cultuurparticipatie	5.188	-	5.188	5.382	-	5.382	5.584	-	5.584	5.793	-	5.793
5.5	Cultureel erfgoed	2.122	-	2.122	2.185	-	2.185	2.251	-	2.251	2.319	-	2.319
5.6	Media	43.575	-	43.575	45.209	-	45.209	46.904	-	46.904	48.663	-	48.663
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	200.694	-	200.694	204.003	-	204.003	203.218	-	203.218	137.455	-	137.455
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.558.103	1.390.708	167.395	1.606.317	1.431.208	175.109	1.656.025	1.472.923	183.102	600.889	409.503	191.385
6.3	Inkomensregelingen	227.638	105.649	121.989	236.256	109.875	126.381	245.209	114.270	130.939	254.510	118.841	135.669
6.4	WSW en beschut werk	84.598	-	84.598	87.770	-	87.770	91.062	-	91.062	94.477	-	94.477
6.5	Arbeidsparticipatie	11.239	-	11.239	11.651	-	11.651	12.079	-	12.079	12.522	-	12.522
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	44.542	-	44.542	46.061	-	46.061	47.633	-	47.633	49.258	-	49.258
6.711	Huishoudelijke hulp (Wmo)	64.019	-	64.019	66.317	-	66.317	21.000	-	21.000	22.000	-	22.000
6.712	Begeleiding (Wmo)	40.250	-	40.250	41.695	-	41.695	43.191	-	43.191	44.742	-	44.742
6.714	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	96.872	5.000	91.872	100.440	11.000	89.440	104.140	11.000	93.140	107.976	11.000	96.976
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	445.311	-	445.311	461.314	-	461.314	477.892	-	477.892	495.066	-	495.066
6.791	PGB Wmo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.792	PGB Jeugd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.811	Beschermd wonen (Wmo)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.91	Coördinatie en beleid Wmo	165.316	-	165.316	171.515	-	171.515	177.947	-	177.947	184.620	-	184.620

Overzicht baten en lasten per taakveld		Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029			Begroting 2030		
	Taakveld	L 2027	B 2027	S 2027	L 2028	B 2028	S 2028	L 2029	B 2029	S 2029	L 2030	B 2030	S 2030
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	192.869	-	192.869	200.101	-	200.101	207.605	-	207.605	215.390	-	215.390
7.1	Volksgezondheid	101.846	-	101.846	105.665	-	105.665	109.628	-	109.628	113.739	-	113.739
7.2	Riolering	112.271	182.484	-70.213	116.031	187.959	-71.928	120.830	193.597	-72.767	124.270	199.405	-75.136
7.3	Afval	226.359	299.635	-73.276	237.829	314.675	-76.846	247.990	327.828	-79.838	259.854	343.685	-83.831
7.4	Milieubeheer	227.703	-	227.703	68.167	-	68.167	70.723	-	70.723	73.375	-	73.375
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	43.299	98.200	-54.901	39.420	100.750	-61.330	39.449	103.377	-63.927	39.498	106.082	-66.583
8.1	Ruimte en leefomgeving	75.596	-	75.596	76.664	-	76.664	77.764	-	77.764	78.896	-	78.896
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.3	Wonen en bouwen	202.433	51.500	150.933	182.960	53.045	129.915	188.677	54.636	134.041	189.590	56.275	133.315
Saldo van baten en lasten		**9.301.095**	**8.133.853**	**1.167.242**	**8.996.746**	**8.145.151**	**851.594**	**9.298.191**	**8.515.826**	**782.365**	**8.391.384**	**7.750.008**	**641.376**
0.10	Mutaties reserves	329.572	851.511	-521.939	8.536	237.311	-228.775	8.586	234.197	-225.611	8.636	163.162	-154.526
Geraamd resultaat (saldo = resultaat)		**9.630.667**	**8.985.364**	**645.303**	**9.005.282**	**8.382.462**	**622.819**	**9.306.777**	**8.750.023**	**556.753**	**8.400.020**	**7.913.170**	**486.851**

Bijlage D: Meerjarig investeringsplan 2027-2030

Omschrijving	Programma	Besluit-jaar	2026	2027	2028	2029	2030
Riolering GRP 2026	2 Leefomgeving	2026	-	€ 50.000	-	-	-
Jachtlaan	2 Leefomgeving	2026	€ 91.600	-	-	-	-
Mr v Hasseltlaan (vervallen/ betreft onderhoud)	2 Leefomgeving	2026	-	-	-	-	-
Steenhoek	2 Leefomgeving	2026	€ 252.500	-	-	-	-
Wildwal	2 Leefomgeving	2026	€ 129.400	-	-	-	-
Rosendael	2 Leefomgeving	2027	-	€ 166.000	-	-	-
Boerenallee	2 Leefomgeving	2027	-	€ 149.200	-	-	-
Bremlaan	2 Leefomgeving	2027	-	€ 342.700	-	-	-
H v Gelrestraat	2 Leefomgeving	2027	-	€ 404.000	-	-	-
Mercedes bedrijfswagen (vervanging / vervallen)	3 Bestuur en organisatie	2025	-	vervallen	-	-	-
Iseki trekker (vervanging/ vervallen)	3 Bestuur en organisatie	2025	-	vervallen	-	-	-
Lift/ baar/ bekisting Begraafplaats	2 Leefomgeving	2025	-	€ 20.000	-	-	-
Riolering vrij verval (2027)	2 Leefomgeving	2027	-	€ 50.000	-	-	-
Riolering klimaatmaatregelen en afkoppelen (2027)	2 Leefomgeving	2027	-	€ 10.000	-	-	-
Riolering vrij verval (2028)	2 Leefomgeving	2028	-	-	€ 283.000	-	-
Riolering vrij verval (2029)	2 Leefomgeving	2029	-	-	-	€ 283.000	-
Riolering gemalen mechanisch en elektrisch (2029)	2 Leefomgeving	2029	-	-	-	€ 24.000	-
iPad raads-, commissieleden	3 Bestuur en organisatie	2026	€ 18.000	-	-	-	-
Automatiseringsapparatuur (laptops e.d.) fase 1	3 Bestuur en organisatie	2027	-	€ 37.500	-	-	-
Automatiseringsapparatuur (laptops e.d.) fase 2	3 Bestuur en organisatie	2028	-	-	€ 37.500	-	-
ERP-systeem	3 Bestuur en organisatie	2026	-	-	-	-	-
Akkerlaan	2 Leefomgeving	2028	-	-	€ 167.600	-	-
Delhoevelaan	2 Leefomgeving	2028	-	-	€ 264.900	-	-
Kapellenberglaan	2 Leefomgeving	2028	-	-	€ 1.060.700	-	-
Jagermeesterlaan	2 Leefomgeving	2029	-	-	-	€ 671.300	-
Valkenierspad	2 Leefomgeving	2029	-	-	-	€ 191.100	-
Vossenberglaan	2 Leefomgeving	2029	-	-	-	€ 291.000	-
Baron van Pallandtlaan	2 Leefomgeving	2030	-	-	-	-	€ 246.500
Constatia Loudonlaan	2 Leefomgeving	2030	-	-	-	-	€ 152.800
Mariëndaal	2 Leefomgeving	2030	-	-	-	-	€ 235.100
Schout Leermolenstraat	2 Leefomgeving	2030	-	-	-	-	€ 156.200
Riolering vrij verval (2030)	2 Leefomgeving	2030	-	-	-	-	€ 283.000
Riolering vrij verval (2031)	2 Leefomgeving	2031	-	-	-	-	-
Plaatsen airco raadszaal en kantoorruimte	3 Bestuur en organisatie	2027	-	€ 24.000	-	-	-
			€ 491.500	**€ 1.253.400**	**€ 1.813.700**	**€ 1.460.400**	**€ 1.073.600**